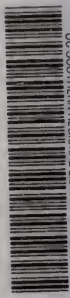

PS
3545
W1163pS

A
0
0
1
2
4
7
9
4
0
8

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

FARORNAS PALATS

MABEL WAGNALLS

STOCKHOLM

Pris 25 öre

345-

FARORNAS PALATS

(THE PALACE OF DANGER)

AV

MABEL WAGNALLS

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKA ORIGINALT

AV

VALBORG HEDBERG

STOCKHOLM
NORDISKA FÖRLAGET

STOCKHOLM, BOKTRYCKERIET GUTENBERG
MARS 1911

PS

3545

W1163 PS

INNEHÅLL

I.	BENEDICITE	5
II.	SPETSNÄSDUKEN	14
III.	I ONÅD	18
IV.	STÄLLFÖRETRÄDAREN	27
V.	IN I DEN EVIGA TYSTNADEN	30
VI.	DESTINE BLIR AVHÄMTAD	42
VII.	EN TVIVLETS RÖST	47
VIII.	MYCKET VÄSEN FÖR INGENTING	53
IX.	SPÖKET PÅ BALKONGEN	57
X.	LÖNNKAMMAREN	65
XI.	TVÅ NATTLIGA LJUS	68
XII.	UNDER SLOTTSEFRUNS FRÅNVARO	75
XIII.	EN KUNGLIG LIT DE JUSTICE	79
XIV.	KRONANS BESVÄRLIGHETER	82
XV.	EN SJÄLVPRÖVNING	85
XVI.	FESTEN PÅ BELLEVUE	88
XVII.	VÄGGARNE TALA	92
XVIII.	I SISTA MINUTEN	104
XIX.	BASTILJENS SKUGGA	109
XX.	ETT MÖTE I SKOGEN	115
XXI.	I KUNGENS GEMAK	118
XXII.	STRIDIGA INTRESSEN	123
XXIII.	ÖDETS VÄGAR	127
XXIV.	KUNGEN SPÅR OCH KVINNAN RÅR	131
XXV.	FADER BON ESPRIT	136
XXVI.	EN SÖMNLÖS NATT	138
XXVII.	I MORGNSOLENS GLANS	144
XXVIII.	HEMMA IGEN	151
XXIX.	SLUTET GOTT, ALLTING GOTT	154

FÖRSTA KAPITLET

»BENEDICITE»

Versailles höll på att morna sig och sträcka ut sina arbetstentakler. Nedsotad och svart, trädde skorstensfejaren ut med sin kvast och stege. Blåsande på sin pipa drev getherden ut sin hjord, kolförsäljarens skramlande kärra hördes långt nerifrån gatan, och *la blanchisseuse* knogade med sin tvättkorg ner till floden.

Ett flaxande gult papper med groft tryck, vårdslöst uppspikat på en vägg vid rue St. Martin, ådrog sig dessa tidiga vandrars uppmärksamhet. Småningom samlades det en hel hop där framför — en nyfiken, fnissande, skrattande hop, ty varje sådant där nytt gatuplakat lönade mödan att läsa och innehöll givet någon slags speglosa mot hovet eller kungen.

Fastän mindre elakt än de flesta, var icke heller detta utan sin udd. Det började med ett sorgfälligt angivande av datum:

»Det nådens år vi leva i,
Sjutton hundra sex och femti...»

och sedan följde:

»Vid Jesusbarnets födelse
Kom hovet i uppståndelse,
Och Ludvig åkte i karriär
Till Pompadour så fjär.
Sa' han: 'Följ med till barnet nu!'
Sa' hon: 'Jo, pytt'san, kära du,
Låt henne föra gossen hit,
Jag gör ej först visit.'»

Allt detta på rue St. Martin, besinna det, mitt i hjärtat av Versailles och icke långt från grindarna till Ludvigs palats, vilket bevisar, hur djärva de börjat bli — både de anonyma rimsmidarna och de, som läste deras verser.

Det gula plakatet på väggen fortfor att väcka munterhet hos var och en som gick förbi. En oförvägen yngling raspade i plötslig inspiration dit en extra kuplett:

»För resten», sa' hon sen, »är jag
För Jesu sällskap inte svag!»

Denna anspelning på la Pompadours kända hat till jesuiterna, vilka också kallades »Jesu sällskap», mottogs med muntra skrattsalvor av alla, som följde författarens dristiga penna.

Varje nykomling hade något nytt att säga.

»Åhå! — ett nytt papperspiller åt la Poissonière att svälja!» — »Ett vasst litet ben, som skall fastna i halsen på henne!» De kallade henne la Poissonière (fiskmånglerskan), därför att hennes flicknamn var Poisson (fisk).

Men vid hovet var hon »la Grande Marquise», för vilken hertigar och förnäma damer böjde sig i stoftet, och vars gunst var mera eftersökt än drottningens. Ludvigs favorit var en makt i staten. Hade kanske inte själve Voltaire på fullt allvar försäkrat, att han såsom god fransman kände sig skyldig att betyga madame de Pompadour sin vördnad!

Men den lägre Parisbefolkningen och bönderna på landsbygden generade sig icke för att visa henne ringaktning, gyckla över hennes låga börd och vissla och skräna, när de sågo henne åka förbi i sin kungliga vagn med fyra hästar.

»Den slinkan! Rätteligen borde hon åka i dyngkärran!» utbrast en rödbrusig kvinna med gäll röst och skakade sin kraftiga näve åt Pompadours namn, när hon läste plakatet på väggen: »Med ett fagert ansikte fiskade hon efter en rik man, med en rik man fiskade hon efter kungen, med kungen fiskar hon nu efter ett kungarike... jo, jo!» De sista orden syftade på, att Pompadour under senaste tiden börjat lägga sig i världspolitiken, göra upp fördrag med Österrike och så vidare.

En annan åskådare, vars yrke angavs av ett förskinn och några ändar svart becktråd runt omkring halsen, anmärkte helt stillsamt, att det skulle kunna bli en bra visa av de där rimmen. Han spetsade också genast sina orakade läppar och visslade en melodi, som utmärkt passade till orden. Därpå traskade den glade skoflickaren sjungande sin väg, med händerna djupt nerstuckna i fickorna på sin blus och sparkande med sina grova träskor upp dammet på den kungliga landsvägen.

Senare på dagen blevo de grupper, som skockades framför det gula plakatet, mera omväxlande. Lakejer från slottet, handelsmän från Paris, herrar till häst, damer i bärstolar, alla stannade de vid åsynen av det flaxande papperet och läste det antingen själva eller befallde sina tjänare läsa upp det. Till och med fromt blickande munkar lade i dagen en världslig nyfikenhet, när de gingo förbi.

Vid den tid, då solen gör skuggorna korta, kom en ung man ridande i makligt trav med högburet huvud, den guldbroderade hatten trotsigt på sned och ett glatt leende på läpparna. Av hans dräkt, hans hållning och den riktning, varifrån han kom, var det tydligt att han tillhörde slottet. Det var något tilldragande i det otvungna sätt, varpå han styrde sin präktigt schabrakprydda häst.

Då han fick se folksamlingen, stannade han, lutade sig därpå vårdslöst fram ur sadeln och slätade ut det flaxande papperet med sin svärdsegg. Men hans panna blev plötsligt mulen och hans läppar strama av vrede, då han upptäckte, att madame Pompadour var föremål för gycklet. Han stack sitt svärd under papperet, slet det med en snabb rörelse bort från spiken och slängde ut det i blåsten. Så stack han svärdet klirrande ner i skidan och red ut ur staden bort åt Bouviers-skogen.

Ung, vacker och häftig i sina känslor, som han var, var den lilla episoden typisk för hans sinnelag. Han var en som skrattade, när andra endast smålogo, som bugade sig, när andra nickade, som drog sitt svärd, när andra ryckte på axlarna. Hans bågiga ögonbryn antydde högdragenhet, hans kluvna haka förrådde älskaren, och hans ögon — nå ja, det är tillräckligt att säga, att de kunde tala för sig själva och mera därtill. Han var rik, av hög börd,

ensam i världen och fri att göra, vad honom lyste — vad mera kan man väl önska vid tjugufem år?

Då han nu red in i skogen, mildrades hans vrede märkbart av den lena skuggan efter solsteket på landsvägen.

Förjagande den råa nidvisan ur sina tankar, hängav han sig åt njutningen av den fridfulla oktoberdagen. En fallande hasselnöt, en skuttande ekorre inne i busksnåret, en knakande gren, en flaxande fågel, voro de enda ljud, som hördes, utom det sakta knarrandet av hans sadel och de lätta hovslagen av hans häst. Det luktade höst, en doft av vissna löv och fuktig mossa, uppvärmda av solstrålarna.

Ryttaren drog ett djupt andetag och lade, som så ofta förut, märke till, hur olika hans känslor voro här ute i skogen mot dem han drogs med, när han stod bugande och uppsträckt inför kungen i sin egenskap av »introducateur des ambassadeurs».

»Du tycker visst detsamma, eller hur, Sancho?» sade han till sin häst. »Det är bekvämare att trava utanför Versailles än i Versailles.»

Icke för att hans åligganden voro särskilt påkostande — de bestodo endast i att varje tisdag presentera de utländska ambassadörerna vid kungens mottagning och högt anmäla vid den kungliga taffeln, när alla de väntade gästerna voro komna.

Han hade tillbragt största delen av sitt liv i slottet, i det han som barn tjänstgjort som page åt drottningen. En vacker gosse i vackra kläder — uppslitsad tröja, silkesstrumpor och fladdrande rosetter — vars enda skyldighet bestod i att varje dag vänta vid foten av hennes majestäts trappa och göra en djup bugning, när hon gick förbi på väg till kapellet.

En sockersöt, sliskig tillvaro! Han insåg det tidtals och erfor ofta en rastlös åtrå att få vara med om andra livsförhållanden än de, som inneslötos i Versailles' förgyllda krets.

Men denna oklara längtan störde knappast hans tankegång denna dag, då han red genom skogen. Det leende, som då och då flög över hans ansikte, vittnade endast om hågkomster och förhoppningar av uteslutande angenäm art.

Vid en krökning av vägen fick han på något avstånd se två kvinnor, som nalkades.

»Gå sakta, Sancho», förmanade han sin häst, »så att vi inte skrämma de blyga nymferna.»

Det var en mildt blickande nunna och en klarögd ung flicka, av vilka ingendera ännu varseblivit honom, ty nunnan såg ner i marken och flickan såg upp i luften, i det hon lät sina ögon irra än hit, än dit åt alla möjliga håll utom rakt framför sig.

Den äldre kvinnan skred framåt allvarsam och stadig som en höstlig skugga, men den smidiga, gratiösa flickgestalten snodde oupphörligt runt, än för att i sin hand uppfånga ett fallande blad i dess kretsande flykt, än för att undersöka någon underlig slags lav, än åter för att plocka en av de glänsande hästkastanjerna, som lågo strödda på vägen.

Plötsligt, liksom inspirerad av den upplivande friheten i skogen, började den unga flickan sjunga. Hennes röst var av en betagande skönhet, och sången var ett »Ave Maria» med klingande latinska ord, som läto helt sällsamma från så ungdomliga läppar. Men sången tystnade snart, ty nunnan förklarade i bestämd ton:

»Sch, sch, Destine! Hur många gånger har jag inte sagt dig, att det är opassande att sjunga utomhus, även om det är mitt i vilda skogen? Den gode Guden skulle ha gett dig vingar och fjädrar, om det varit hans mening, att du skulle sjunga i skogen.»

I detsamma såg hon upp och tillade i sänkt ton:

»Olycksaliga flicka! Ser du nu! Där kommer en kalvjer, och han har bestämt hört dig. Slå ned ögonen med en skynt av blygsamhet och låt oss gå ifrån landsvägen ner i snåret där, så undvika vi honom.»

Hon höll undan buskarna, för att den unga flickan skulle kunna komma igenom, och den unge ryttaren såg med en road blick de båda kvinnorna försvinna som ett par skrämnda fasaner.

»Rädda blevo de i alla fall, Sancho!» utbrast han och strök hästens man lätt med spetsen av sitt ridspö. Sedan försjönk han åter i sina tankar och ansåg den lilla episoden utspelad. Men nu hände det sig inte bättre, än att Destine, när hon blev tillsagd att slå ner ögonen, med

kvinnans vanliga motsägelsebegär slog upp dem i stället och fann ryttaren så mycket närmare och så mycket vackrare än hon väntat, att hon greps av en underlig förvirring. Utan att bry sig om, hur hon gick, rusade hon blint in i snären.

Men det såg ut, som om vildskogen inte varit mera avsedd för unga flickor att promenera i än att sjunga i. I nästa ögonblick hade Destine halkat ner i, vad skogens inbyggare varit kloka nog att hålla sig utanför. Ett klirrande ljud, något som grep hårt fast om hennes fot och en våldsamt smärta kom henne plötsligt att falla omkull med ett skri av förfäran, medan törnen och stenar ytterligare förvärrade hennes belägenhet.

Med syster Thereses hjälp reste hon sig upp, men den förnyade smärtan i hennes fot avtvang henne ofrivilligt ett nytt skrik.

»Sancta Maria! Det är någon rävsax, du klivit ner i!» utbrast den goda systemen och lade sig skyndsamt på knä för att undersöka saken. »Försök bara att ha tålmod.» tillade hon, »tills jag fått lösgöra din stackars fot.»

Hon började rycka och klämma på den stygga järntanden, som, om icke de stadiga läderkängorna varit, alldeles skulle sargat sönder den smala vristen. Men järnet var rostigt och icke lätt att få loss. Syster Therese fördubbade sina ansträngningar, men började till sin fasa komma underfund med, att det inte tjänade något till.

»A la grâce de Dieu! Vad skola vi göra?» undrade hon upprörd, medan Destine med tårar i ögonen tappert försökte att uthärda smärtan.

I detta ögonblick sände ödet dit en räddande ängel i skepnad av vår unge ryttare, som vid det första skrämde skriket hoppat av sin häst och trängt sig fram genom snären. Hur ofta händer det inte, att det onda, vi fly ifrån, åter dyker upp som en välsignelse! Så tänkte åtminstone syster Therese, som nu var innerligt glad åt att få se främlingen närma sig. Han såg vid första ögonkastet, vad som hänt.

»Åhå! — en järnsko, som är för trång!» utbrast han, i det han med en enda stark tryckning av sin handskklädda hand lösgjorde den fjättrade foten. Vid befrielsen från den ihållande smärtan gled ett blygt leende över

Destines ansikte och hon tackade honom med ännu fuktiga ögon.

Han gav akt på, hur hennes långa, krökta ögonfransar klibbat ihop sig som kronbladen på en halvt genomdränkt ros, och han avgjorde inom sig, att det mest bedårande uttrycket i en kvinnas ansikte är den sällsynta kombinationen av tårar i ögonen och ett leende på läpparna.

Syster Therese var inte njugg på artiga tacksägelser, men som hon aldrig glömde sitt ansvar och den lurande faran i att växla ord med en ståtlig kavaljer, gjorde hon inga ansträngningar att hålla honom kvar, utan sade åt Destine att följa henne.

Med höviskt behag höll han undan buskarna för att låta nunnan komma upp på landsvägen igen och gjorde sedan detsamma för Destine. Hon haltade, när hon började gå, och han bjöd henne genast sin arm till stöd.

Med en rädd och undrande blick såg hon upp — och slog därpå ner ögonen, ty de hade mött hans, som voro mörka och glänsande och vana att icke bli förlägna vid dylika möten.

Han iakttog med beundran den bjärta färgväxlingen på hennes runda kind, men han anade föga, att hans ansikte tycktes henne likna ängeln Gabriels. Icke heller kunde han veta, att beröringen av hans juvelprydda hand och den svaga parfymdoften från hans spetskrås gjorde samma verkan på henne som orgelns mäktiga crescendo på påskdagen.

När de kommit upp på landsvägen, föreslog han, utan hänsyn för syster Thereses stränga konvensansregler, att Destine skulle rida.

»Ni skulle bara skada er genom att försöka gå, made-moiselle, utan ni måste begagna min häst för återstoden av vägen.»

Van att se sina råd följda, lyfte han utan vidare omständigheter Destine upp i sadeln.

»Jag skall gå bredvid», sade han, »så ni behöver inte vara rädd. Säg mig, vart I ämnar er.»

Syster Therese, som såg, att hon inte längre kunde behärska situationen, uppgav fogligt St. Cyr-klostret, och det lilla sällskapet begav sig åstad. Fastän en smula rädd för den ståtliga springare, på vilken hon red, fann Destine

det likväl ganska angenämt att sitta där, isynnerhet när främlingen tog hennes hand i sin för att bättre hålla henne kvar. Han betraktade hennes handled, i det han gjorde så.

»Ni har skurit er på en sten, mademoiselle.»

Skyndsamt tog han upp en spetsnäsduk ur sin ficka och band den hårt omkring såret.

»Å — vad jag tackar er», mumlade Destine blygt.

Han frågade deltagande om den skadade foten och förvissade sig om, att hon satt bekvämt.

»Således är det en av fröknarna i St. Cyr, jag eskorterar!» anmärkte han intresserad, »den anstalt, som madame de Maintenon gjort så ryktbar.»

»Ja, monsieur», svarade Destine, »hennes porträtt hänger i vår förstuga.»

Den unge hofmannen undrade just i sitt stilla sinne, på vad sätt nunnorna berättade den höga damens levnadshistoria för sina elever.

»I St. Cyr meddelas en utmärkt undervisning, har jag hört», detta med en artig bugning för syster Therese, »och jag vet, att det anses för en ära att bli intagen där, men det innebär ju tyvärr också, att mademoiselle är fader- och moderlös?»

»Ja, monsieur», var det lågmälda svaret, »sedan mitt tolfte år.»

»Och allt sedan dess har ni vistats i St. Cyr?»

»Ja.»

»Tillåt mig säga, mademoiselle, att Frankrike är madame de Maintenon stor tack skyldig, om genom hennes frikostighet St. Cyr härbärgerar många sångerskor sådana som ni!»

En snabb blick från syster Therese till hennes skyddsling sade tydligt: »Vad var det jag sade!»

Vår unge kavaljer vände sig nu till nunnan och frågade med en vördnadsfull artighet, som likväl var uppbländad med en viss nonchalans, ty systemens bekymrade blickar gjorde icke ringaste intryck på honom:

»Tycker ni inte, att som belöning för att jag kommit denna lilla skogsfågel till hjälp — ty från skogen måste hon komma med sitt kastanjebruna hår och sina nötbruna ögon», han såg upp på Destine, då han sade detta, och små-

log, »tycker ni inte, att hon borde sjunga den där sången till slut, som hon började för en stund sedan?»

Syster Therese skyndade sig att framställa, vad hon ansåg som ett brott mot konvensansen, i en så aktningsvärd dager som möjligt genom att förklara, att Destine endast velat öva sig på sitt solo till vespergudstjänsten.

»Men det var icke passande att göra det», tillade hon, »och jag bannade henne genast för det. Jag fruktar, att ni skall finna henne mycket ohyfsad.»

»Ja», var det lugna svaret, »i fall hon inte sjunger för mig nu!» Det leende, som åtföljde dessa ord, var så varmt och vinnande, att själva syster Therese tinade upp.

»Sjung då, barn, efter som man ber dig.»

De gingo där på var sin sida om hästen — den svartklädda nunnan och den granne kavaljeren — medan Destine, likt den klarögda Morgonen mitt emellan Natten och Dagen, red, strålande av en ny, sällsam fröjd.

Utän tvekan eller fruktan höjde hon sin stämma och sjöng:

»Benedicite, omnia opera Domini!»

Psalmistens djupa mening förvandlades i hennes sång till en okonstlad glädjehymn. Varje ord var bräddat av ungdomlig hoppfullhet och glättighet. Hennes toner strömmade genom skogen som klingandet av en silverklocka.

Adelsmannen vid hennes sida, han som inspirerade sången, glömde tid och rum och sig själv, under det han lyssnade, och hade heller ingen tanke på, att han hela tiden hårt höll fast hennes hand. Han återkom likväl till jorden, då hästen snavade och sången plötsligt slöt i ett näpet litet skrik, åtföljt av ett klingande skratt över denna löjliga *coda* till musiken. Han instämde i skrattet, det var så smittande, och det gjorde syster Therese också, och sedan blevo de alla tre, hur det nu kom sig, med ens mycket bekanta. Till och med syster Therese pratade fritt och otvunget.

Men denna angenäma samvaro tog snart slut, ty St. Cyrs murar reste sig mörka framför dem likt en sinnebild av Plikten, fördunklande Nöjet. Händerna lossade sitt grepp, stigbygeln släpptes ner, och på ett ögonblick

var allt förbi. Några ord växlades — Destine kunde aldrig påminna sig vilka de voro — så hördes ett vinande av ridspöet, ett klapprande av hovar och en vild galopp nedåt landsvägen. En gång vände främlingen sig om och svängde höviskt sin trekantiga hatt till ett sista farväl. Sanningen att säga, var det sannolikt också den sista tanke han någonsin skulle bestå den lilla sångerskan från St. Cyr, ty hans hjärta var vid denna tid alldeles uppfyllt av en annan kvinna.

ANDRA KAPITLET

SPETSNÄSDUKEN

I hög grad förströdd och tankspridd, fullgjorde Destine dagens arbete och lektioner, tills hon, sedan vespergudstjänsten och aftonmåltiden väl voro över, var fri att taga sitt vanliga ljus från bänken i den välvda stenkorridoren och gå uppför den breda trappan till sitt nakna vita sovrum.

Hon påskyndade sina steg, då hon närmade sig denna lilla fristad, men då hon väl kommit in, försvann hennes brådskas, flyktande sin kos på vingarna av en lycklig suck. Hon stängde långsamt dörren genom att luta sig emot den. Ett uttryck av drömmande glädje låg över hennes ansikte, som belystes av ljuset i hennes hand likt en madonnas i en altarnisch.

Äntligen kunde hon då låta sina tankar flyga fritt, sin fantasi spela, sitt minne återkalla vad som hänt. Inga retsamma flickor, inga bannande nunnor, inga överhängande lektioner, som kunde störa henne.

Hon slöt ögonen för ett ögonblick och manade fram det alltsammans igen — förmiddagens underbara äventyr, hennes vän från skogen, hans ord, hans blick. Alldeles som en fésaga! En okänd riddare hade frälst henne ur dödens järnkäftar!

Hon suckade på nytt med ett slags hänryckt vemod och gled tvärs över rummet med hållningen av en fångslad prinsessa för att ställa sitt ljus på bönpallen vid sin säng.

Sedan gick hon fram till fönstret för att draga för de

rena, stärkta musslins-gardinerna, men hejdade sig drömmande och hängav sig åt njutningen av nya fantasibilder. Tankfullt stirrade hon in i de djupa, svarta skuggorna under träden och försökte inbilla sig, att hon såg honom där, att han kommit tillbaka och smög omkring i hopp att få se hennes ansikte i ett fönster! Naturligtvis visste hon, att han inte skulle göra det — »men tänk, vad det vore roligt, om han gjorde det!» Med ett så skört inslag som detta kan en ung flickas fantasi väva alla sina granna mönster.

Långsamt och motvilligt drog Destine för gardinerna, satte sig på sin låga säng och började lösa upp sitt hår. Där fanns ingen spegel, i vilken hon kunde beundra effekten av de mjuka lockarna, som ringlade sig kring hennes skuldror, men minnets spegel tycktes göra samma tjänst och komma henne att ömt fingra på en lock, i det hon påminde sig hans ord om hennes »kastanjebruna hår». Återigen försjönk hon i tankar, i ett ljuvligt kaos av strålande syner.

Men så kom Destine plötsligt ihåg, att syster Therese skulle ogilla dylika funderingar, och hon öppnade beslutssamt en liten bok med »Betraktelser» och började läsa dagens text.

»17 oktober. I denna den vissnande grönskans månad, denna de fallande lövens årstid, böra vi tänka på årens flykt, besinna, hur snabbt livet förgår, och begrunda dödens annalkande. Livet är en stega, på vilken vi antingen klättra upp till himlen eller stiga ned till helvetet — —»

Det var en antydning i dessa sista ord, som kom hennes tankar att spinna nya trådar.

Stegar! Enleveringar! — Sådant hade hon läst om! Kanske att —! Tänk om —! Hon höll ofrivilligt andan, halvt väntande att få höra klingandet av en sten mot sin fönsterruta.

I stället hörde hon klangen av kapellklockan och flög upp som ett skrämt barn. Det var halvtimmen, som slog, och en signal att gå till sängs.

Leende åt sin skrämsel och förjagande sina tankar, började Destine kläda av sig.

Först löstes den vita duken från hennes hals, breddes

ut i knäet och veks sorgfälligt ihop i sina tydligt markerade veck. Sedan knäppte hon upp bältet på sin klädning, vars vida ärmar gjorde, att den obehindrat kunde glida ner över de sluttande skuldrorna och de runda armarna. Hon kastade en blick ner på sin handled och utbrast helt bestört:

»Hans näsduk!»

Ja, det var det otvivelaktigt — en liten broderad spetslapp, som ännu satt säkert kvar, där han bundit den.

Hennes bara armar och axlar skälvde och hennes ansikte färgades plötsligt av en het rodnad, i den grämlse, hon erfor över att inte ha lämnat igen, vad som inte tillhörde henne. Vad skulle han tänka efter all sin vänlighet? Om hon ändå kunde skicka den tillbaka till honom.

Kanske skulle hon träffa honom igen en vacker dag. Denna tanke väckte ett glatt hopp i hennes hjärta. Hennes första stora sorg gav vika för en känsla av nöje över, att hon hade i sitt förvar något, som tillhört honom.

Långsamt och försiktigt löste hon upp den fina tingensten. Den var parfymerad med doften av sandelträ — en parfym, som åter insvepte Destine i minnet av detta underbara ögonblick, då främlingens arm stött henne och hans stämma, så nära hennes öra, tilltalat henne med ömma ord. Näsduken blev henne mycket kär. Hon knäppte hårt ihop händerna om den, tryckte den mot sitt bröst, mot sina läppar och, utan att själv veta varför, begravnade hon sedan sitt ansikte i kuddarna och grät sitt hjärtas första värliga tårar.

Men snart torkade hon sina ögon och undersökte näsduken noggrannare, kände på den utsökta spetsen och beundrade dess mönster. Därpå hittade hon till sin stora glädje i ett hörn några broderade bokstäver: »de V-r-i-e» — hans namn! Och över det en krona. Han var adelsman! En hög adelsman!

Med strålande ögon och klappande hjärta räknade hon högt uddarne på kronan, som om hon plockat kronbladen av en prästkrage:

»Ett, två, tre — det är en chevaljer! Fyra, fem, en baron; sex, sju — en greve! Han är greve! Tänk, att bli räddad av en greve!»

Destine blev alldeles överväldigad av denna ära. Hon

såg återigen på namnet och slängde tillbaka en lock ur ögonen, i det hon stavade igenom det »de V-r-i-e, — greve de Vrie.» Hon kunde nu tänka på honom vid hans namn, hon ensam i hela St. Cyr!

Med ens blev hon tankfull, då frågan reste sig framför henne, om hon skulle tala om det för syster Therese? Efter en stunds funderande beslöt hon att inte göra det. Eftersom hon inte hade någon utväg att återställa näsduken till dess ägare, skulle hon gömma den som sin dyrbaraste skatt.

Hon band omsorgsfullt om det lilla souvenirer med ett blått band och grubblade sedan på, var hon bäst skulle kunna gömma det. Hennes hemliga hopp var, att hon skulle träffa främlingen igen, och då måste hon ha den till hans för att kunna lämna igen den. Därför hittade hon på ett sätt att alltid ha den dyrbara skatten med sig.

I detsamma knackade någon på dörren och en mild stämma förmanade: »Sängdags! Blås ut djusen!» Destine släckte hastigt sitt ljus och föll på knä på bönpallen för att läsa sina aven efter kulorna på sitt radband.

Ett svagt, sömnigt sken från en beslöjad måne trängde genom gardinerna och gav en mild strålgans åt rummet. Allt var tyst utom det lätta klirrandet av radbandet och då och då ett väsljud från de viskande läpparna.

Äntligen var det heliga antalet fullt, men Destine reste sig inte genast. I stället uppstod ett ögonblicks tystnad, och därpå hördes i öm och skygg ton det dristiga tillägget:

»Gud skydde greve de Vrie — och för honom åter hit till mig.»

Lyckliga tankar omsvävade hennes huvudgård, under det hon med slutna ögonlock och handen under kinden låg länge vaken. Hennes fantasi förespeglade henne, hur och när hon skulle återse sina drömmars hjälte. Hon inbillade sig se honom komma in i kapellet någon dag under vespergudstjänsten, just då hon sjöng sitt solo, och hon hoppades, att det skulle vara »Laudes Domini», där hon kunde glänsa med sina höga toner. Hon skulle vilja förvåna honom med sin sång. Kanske skulle han händelsevis gå förbi klostermurarna någon dag, när hon höll på att arbeta ute i trädgården. Hon bestämde sig för att alltid sjunga, när hon arbetade. Eller kanske skulle hon möta

honom, när hon nästa gång gick med syster Therese genom skogen; det var bra tråkigt, att systemen förbjudit henne att sjunga utomhus. När allt kom omkring, var den mest lockande utsikten den, att hon skulle träffa honom i kapellet. Leendet, som litet emellanåt glidit över det drömmande anletet på kudden, stannade där till sist på fullt allvar, då de tunga ögonfransarna sänkte sig allt djupare och slutligen vilade på den runda kinden, ännu glödande av glada tankars värme.

Varenda dag sedan tittade Destine under vespergudstjänsten efter en främling, en som var klädd i sammetsrock och spetskrås. Men veckorna gingo, och endast de vanliga bönderna kommo dag efter dag för att utbedja sig Guds välsignelse i St. Cyrs lilla kapell. Men alltjämt sjöng hon »Benedicite!!» och alltjämt bad hon:

»Gud skydde greve de Vrie, och för honom åter till mig.»

TREDJE KAPITLET

I ONÅD

Vid foten av stora trappan i Versailles' slott hade till Ludvig XV:s förlustelse för en kostnad av två miljoner livres uppförts den beryktade »Théâtre des petits Cabinets.»

Märkvärdiga pjäser hade spelats på denna utsökta lilla scen, där madame Pompadour som primadonna och direktis för en aristokratisk liten trupp utvecklat en ovanlig dramatisk förmåga. Inga kostnader och ansträngningar sparades för att göra dessa sällskapsspektakel i sitt slag fulländade. Yrkesdansöser engagerades till baletterna, korister till operorna och erfarne musici till orkestern.

Utom madame Pompadour fanns det ganska många goda skådespelare bland Versailles' amatörer. Hertigen av Orléans var alldeles förträfflig i komiska roller och madame de Brancas var en värdig motspelerska till honom, medan den förtjusande madame de Mirapoix kunde spela ingenue rent av mäterligt. Så snart man kommit under fund med varje deltagares särskilda kvalifikationer, hänvisades han till ett bestämt karaktärsfack. På detta sätt kom det sig, att madame Pompadours ständige älskare på

scenen var den unge greve Romain de Vrie, Introduceur des Ambassadeurs. Särskilt lämplig till Romeoroller genom sitt yttre, lade han härtill ytterligare egenskapen av sitt varma spel. I pjäser sådana som »Les Surprises de l'Amour», »Cléopâtre», »Venus et Adonis» och »Le Méchant» lade han i dagen ett sådant övermått av ungdomlig lidelse, att man alldeles glömde kulisser och rampljus.

Antalet åskådare var alltid starkt begränsat, ty Ludvig själv valde ut varje gäst. Ibland voro drottningen och hennes svit närvarande, men oftast var det endast kungen och hans särskilda favoriter, som bevistade dessa utsökt uppsatta och omsorgsfullt inövade föreställningar.

Ludvig applåderade icke alltid vad han såg. Det fanns de som betvivlade, att hans majestät hade roligt för två miljoner livres, då han såg madame Pompadour besvara den vackre greve de Vries glödande kärleksförklaringar. Dessa tvivelsmål ökades, då kungen, efter att ha åsett ett ytterligt naturligt återgivande av »Venus et Adonis», plötsligt förklarade sig trött på teaterföreställningar. Efter detta upphörde de.

Lättsinnig och tanklös, som Romain var, märkte han aldrig de moln, som drogo ihop sig på majestätets panna, ty Ludvig dolde skickligt sitt missnöje. De, som voro väl underrättade, förstodo likväl, att detta var det mest olycksbådande tecknet. L'introduceur des Ambassadeurs behandlades alltjämt av Ludvig som hans mest värderade tjänare. Romain hade således icke en aning om den straffdom, som trots en vacker klosterpensionärs böner inom en mycket nära framtid skulle drabba honom.

Den sista föreställningen på Théâtre des petits Cabinets ägde rum den första december. Följande tisdag roade Ludvig hovet med en liten komedi av eget fabrikat, och i flere veckor efteråt talades det om i Versailles, hur greve de Vrie fått sitt »lettre-de-cachet».

Det var omedelbart efter mottagningen av ambassadörerna. Många uppvaktande voro ännu kvar i audiensrummet, men som Romain fullgjort sina skyldigheter, ämnade han just bugande avlägsna sig, då Ludvig hugnade honom med en ovanligt skämtsam och personlig anmärkning.

»Au revoir, de Vrie — kom inte för sent till middagen i kväll.»

Som varken de Vrie eller någon annan av uppvaktningen någonsin kommit för sent, när de voro befallda till kungens taffel, kunde greven endast taga detta som ett särskilt bevis på glad kamratlighet.

Men Ludvigs onda mening kom i dagen, då Romain utanför dörren till audiensrummet mötte en page, som med en överdrivet djup bugning räckte honom ett brev, sägande:

»Från hans majestät.»

Vaktofficerarne och lakejerna, som stodo uppställda i stora trappan, sågo greven bryta upp sigillet och hastigt läsa igenom skrivelsen. Vid blotta vidrörandet av papperet svepte en aning om dess innehåll över honom som en iskall våg. En instinkt liknande framsynthet kom somliga ord att blixtra igenom hans hjärna, innan ännu hans ögon varseblivit dem: »förvisning», »ofördröjligen», »för beständigt». Han behövde icke se på det en gång till för att bli medveten om den förkrossande sanningen.

Omedelbart därpå tog en annan tanke överhand — medvetandet om att vara observerad. Han beslöt att icke genom ringaste tecken röja sin sinnesrörelse. Långvarig övning i konsten att lämpa sitt sätt och tal efter etikettens fordringar satte honom nu i stånd att behärska sig.

Icke en muskel i hans ansikte rörde sig. Samma leende, varmed han lämnat majestätet, låg ännu på hans läppar, då han vände sig till pagen, som framlämnat brevet:

»Var god och bed hans majestät inte vänta mig till middagen i afton.»

Därpå skred greve de Vrie, kunglig »introduceur des Ambassadeurs», utför stora trappan i sin praktfulla dräkt av grått siden med karmosinrött foder, guldbroderier och spetskrås. Hans klackar klapprade mot trappstegen i ostörd taktmässighet, och han hälsade med sitt sedvanliga behag, då vaktsoficerarna vid stora porten skyldrade gevär för honom.

Utan att släppa efter det ringaste på den stramma hållning, varmed han lämnat slottet, skyndade han, åtföljd av sin stallmästare, till den våning, han innehade i Versailles.

Men då han en gång väl var inne i sina egna rum, gävo sig hans undertryckta känslor luft i ursinniga ord och våldsamma åtbörder.

Han slungade sin hatt bort i en vrå med det vredgade utropet: »Fördöme honom!» Han kastade undan sina handskar med en svordom och slängde av sig kappan likaledes svärjande.

»Åt helvete med dig!» skrek han ursinnigt, i det han från bordet tog ett miniatyrporträtt av kungen och kastade det i golvet i ett anfall av raseri. Sedan började han gå av och an i rummet med häftiga steg, knutna nävar och flammmande ögon.

Hans stallmästare, som var okunnig om anledningen, kunde endast stå där och i vördnadsfull tystnad och dold förvåning stirra på dessa våldsamma känsloutbrott.

Plötsligt ryckte Romain det kungliga sändebrevet upp ur sin ficka, kramade ihop det i handen och slängde det sedan till sin trogne tjänare.

»Läs det där, Lemoyne, och hjälp mig sedan att förbanna hovet och kungen!»

Lemoyne var mycket äldre än sin herre och vid alla tillfällen en god rådgivare. Han kom snart under fund med papperets innehåll och förmanade sedan helt lugnt Romain att vara mera försiktig i sitt tal.

»Även väggarna ha öron, och ogillande ord om kungen ha en förvånansvärd bärkraft.»

»Låt dem bära i väg till alla fyra väderstrecken — det bryr jag mig inte om», genmålte Romain, som icke var i lynne att vara försiktig. »Förbannelser är det enda, som en sådan där trångbröstad monark förtjänar.»

»Min bäste greve», svarade Lemoyne stillsamt, »om en kung hade större vyer, skulle hans krona inte passa honom. Känn er inte så förolämpad, bara därför att hans majestät täcks vilja undvara ert sällskap. Många utom er ha blivit utvisade från Frankrike. Och när allt kommer omkring, är det ingen skam, ty det är endast de förnämsta, som bli förvisade.»

På detta gav Romain hetsigt till svar:

»Det är inte själva förvisningen, utan sättet för den, som gör mig ursinnig. Läste du uppmärksamt igenom ordern? Man lämnar mig ingen tid till förberedelser. Jag

måste lämna provinsen i dag, anmäla mig i Evreux i afton — ingen möjlighet ens att säga farväl åt mina vänner! Jag kastas ut som en jordklump från en skovel! Vid alla helgon, det är oerhört! Efter att ha tjänat hans nådiga behag hela mitt liv, efter att ha bugat och krumbuktat för honom och sopat golven i Versailles med brättet av min hatt vid alla möjliga tider både natt och dag, så är detta belöningen — att bli bortskickad utan krus, och det med ett elakt gyckel till på köpet. Han bad mig inte komma för sent till middagen!»

Då minnet av denna förolämpning brände sig fast i hans stolthet, bet Romain hårt ihop tänderna för att återhålla den paroxysm av vrede, som hotade att överväldiga honom.

Efter ett ögonblicks tystnad fortsatte han med blodig ironi:

»Och detta är Frankrikes suverän! Vår allra kristligaste konung! — som vi kalla 'Ludvig den högt älskade'!»

Åter började han gå av och an, under det Lemoyne, som icke visste, vad han skulle säga, läste igenom det olycksaliga brevet en gång till. Innan han ännu slutat, väsnades Romain liksom förut:

»Å, jag vet nog, vad meningen är! Jag förstår hans plan, den sluge bourbonske räven! Det är alltsammans gjort för att hindra mig från att träffa markisinnan, innan jag far — Ludvig vill ha henne under sina ögon i eftermiddag på den kungliga jakten i Senart.»

Lemoyne nickade tankfullt:

»Jag fruktade just detta resultat, då ni talade om för mig, att hans majestät 'tröttnat på teaterföreställningar'. Man skall aldrig 'trötta' en kung!»

Utan att fästa sig vid stallmästarens anmärkning, fortsatte Romain med spasmodisk häftighet:

»Men jag skall säga dig: en sak är att befalla, och en annan att bli lydd. Jag tänker trotsa honom!»

Lemoyne såg helt bestört ut:

»Trotsa kungen!»

»Ja, jag tänker inte fara härifrån, förrän jag fått träffa henne, förr dör jag. Du behöver ingenting säga. Jag far inte, hör du? *Jag far inte!*»

Han gav eftertryck åt de sista orden genom att slå han-

den i bordet, — en tung silverkanna ramlade omkull och föll med en hård skräll i golvet.

»Lika gärna kan ni gräva er egen grav och hoppa ner i den», varnade Lemoyne högtidligt, men han talade för döva öron.

Romain knäppte av sig värjan och kastade den ifrån sig, därpå fortfor han i samma tonart:

»Jag säger dig, att jag fattat mitt beslut. Jag ämnar träffa henne, om också himlavalvet skulle falla ner över oss! Jag skall övertala henne att fly med mig! Det skall bli mitt schackdrag i spelet med kungen!»

Efter att ha utslungat detta ultimatum, slog Romain häftigt i vin ur en kanna och tömde glaset.

Lemoyne närmade sig emellertid lugnt och började milt men bestämt förehålla sin herre det allvarliga i situationen och dårskapen av hans planer.

»Ni glömmer, att det gäller livet, om man söker slingra sig undan en förvisningsorder. Ni har intet annat val än att ge er av och det genast. Före solnedgången i afton måste ni bli sedd vid gränsen av provinsen på väg utomlands. Kungens befallning är klar och tydlig.»

Vid dessa förmanande ord greps Romain av ett oresonligt raseri. Han for häftigt ut mot Lemoyne.

»Ja, det är rätt — sätt dig upp emot mig! Håll med kungen, annars kunde det bli farligt för dig! Befall mig lyda som en agad skolpojke! Kalla mig dåre och galning! Knuffa omkull muren, som rasar — det är ju så världens sed! Men jag hade inte trott det om dig!»

Han grep Lemoyne brutalt i axlarna, men plötsligt förbyttes hans raseri till vänskaplighet. Händerna, som lagts på Lemoynes breda skuldror, stannade kvar där för ett ögonblick i en öm vädjan.

»Förlåt mig, Lemoyne», sade han med hes stämma. »Förlåt mig, jag vet visst inte, vad jag säger. Jag hade orätt, och du hade rätt — jag måste resa.»

Han sjönk ner i en stol och lade sitt huvud och armarna ner på bordet. En suck mycket liknande en snyftning skakade hans bröst, i det han stönade:

»Du vet inte, du kan inte veta, vad det betyder för mig.»

Ett slags dvala följde på det våldsamma anfallet. Han rörde sig icke på en stund. Lemoyne, som var djupt del-

tagande, sade ingenting, utan sysslade med förberedelser till den plötsliga avresan. Det var mycket, som skulle göras, befallningar att utdela, papper att ordna, somliga att underteckna. Dessa lade Lemoyne framför sin herre, som mekaniskt och stillatigande skrev sitt namn. Men plötsligt hejdade han sig, lade ifrån sig pennan, sköt papperen ifrån sig och förklarade lugnt och bestämt, nästan muntert, som om han fått en ny ingivelse:

»Jag reser inte, Lemoyne.»

Stallmästaren kunde knappast tro, att han hört rätt.

»Reser inte?»

»Nej. Jag har tänkt ut det alltsammans, Lemoyne — men det är ingen tid att förlora, jag måste genast ge mig av till Vrieonne.»

Vrieonne var grevens fädernegods. Lemoyne frågade betänksamt:

»Ämnar ni verkligen låta gränsvakten rapportera i afton, att ingen motsvarande beskrivningen på den förvisade greve de Vrie passerat gränsen?»

Det var en klang av pojkkaktig munterhet i Romains röst, då han brådskande svarade:

»Tvärtom — de skola rapportera, att en person till punkt och pricka motsvarande mitt signalement färdats förbi.»

Lemoyne förlorade nästan tålmodet.

»Vi ha inte tid att skämta — säg mig för Guds skull, vad ni menar?»

»Jag menar — *Pierre Nicod!* Jag tänker skicka honom i mitt ställe. Märkvärdigt, att jag inte genast tänkte på honom! Men vi måste skynda oss — ring på klocksträngen, säg till om hästarne. Fort, ge mig mina ridstövlar. Vi ha inte ett ögonblick att förlora!»

Men Lemoyne kunde icke dela hans verksamhetsiver. Han hade blivit alldeles bestört över det sista förslaget.

»Är det möjligt, att ni funderar på att skicka en vanlig simpel stalldräng i ert ställe?»

»Pierre är inte en vanlig stalldräng», svarade Romain eftertryckligt, i det han stampade på sig ena stöveln. »Han är en mycket ovanlig sådan, ty han är tillräckligt lik mig för att vara min egen fars son. Kanske är han det också,

inte annat än jag vet! Du har nog ofta tänkt det själv, medge, att han är lik mig?»

»Å ja — litet.»

»Litet? Har han inte en precis likadan näsa som jag?»

»Jo.»

»Och panna?»

Lemoyne gav åter motvilligt ett jakande svar.

»Och haka?»

»Ja, kanhända, om den vore rakad.»

»Och mun?»

»Ja, när han håller igen den.»

»Du kan således inte förneka, att hans profil är märkvärdigt aristokratisk och lik min. En bien! Jag ämnar skicka denna profil, för några dagar åtminstone, på min förvisningsfärd — — René, sadla hästarne.»

Det sista sade han till en lakej, som inkommit till svar på hans ringning.

Då betjänten gått, började Lemoyne lika energiskt som förut att söka avråda sin herre.

»Men min bäste greve, Pierres likhet med er är inte så slående, som ni tror.»

»Jo, det är den», avbröt Romain, »han klädde en gång ut sig i mina kläder, när vi voro pojkar, och narrade alla tjänarne, ända tills han öppnade sin dumma mun.»

»Och det är just, vad han kommer att göra igen», protesterade Lemoyne allvarligt. »Ni kan inte försegla munnen på honom.»

»Jo, det kan jag — pengar öppna alla dörrar och sluta alla munnar.»

Glödande av hopp, började Romain draga på sig sina ridhandskar.

»Men vänta då, jag besvär er», fortsatte stallmästaren. »tänk efter litet, besinna litet...»

»Jag har tänkt, och jag har besinnat», genmälde Romain hastigt. »Han skall färdas över gränsen i kväll i mitt ställe och hans utseende fullständigt motsvara den beskrivning, gendarmerna fått av mig. Inom två dagar ämnar jag hinna fatt honom med markisinnan och återtar då min identitet. Voilà tout! Det är ju ganska enkelt, men du måste följa med honom.»

Lemoyne tappade andan.

»Följa med honom — jag!»

»Ja visst! — för att sköta konversationen. Seså, Lemoyne, du tänker väl inte neka?»

»Jag skall aldrig neka att göra någonting för er, men jag skall heller aldrig upphöra att råda er, och nu besvär jag er allvarligt att avstå från en så äventyrlig plan. Att inte lyda kungens befallning är galenskap, och jag ber er, gör det inte.»

Romain svarade lika allvarligt, i det han grep sin stallmästares hand.

»Och jag å min sida ber dig som vän, käre Lemoyne, att gå in på mitt förslag.»

Aldrig, ända sedan han var barn, hade det hänt, att han icke kunnat övertala Lemoyne till vad som helst, när han tillgrep denna bevekande ton. Och då den äldre mannen nu betraktade ansiktet framför sig — de ivriga mörka ögonen, det gossaktigt självsäkra kastet på huvudet, det halvt leende, halvt bedjande uttrycket kring den vackra munnen — överväldigades han plötsligt av kära minnen från hans unge herres barndomsdagar. Gossens sinne lyste fram i mannens ansikte, och den trogne tjänarens ögon fylldes med ens av tårar. När allt kommer omkring, tänkte han, hjälper ungdomlig ingivelse stundom över hinder, som det nyktra förståndet skulle ryggat tillbaka för. Som vanligt gav Lemoyne då vika för gossens envisa vilja.

»Gör som ni vill. Jag följer med.»

»Å, det låter likt Lemoyne i forna dagar!» utbrast Romain med en glad rodnad över sitt ansikte.

Stallinästaren smålog.

»Goda råd äro nog bra, tänker ni, men endräkt är bättre! Eh bien, vi ha massor med saker, som måste göras. Det duger inte att räkna fel härvidlag. Den som vill taga språng över ett bråddjup, får inte stanna på halva vägen! Äro hästarna framme?»

Romain hade gått fram till fönstret.

»Ja.»

»Då få vi inte förlora ett ögonblick. Vi måste rida i sporrsträck för att hinna fram till Vrieonne i tid.»

FJÄRDE KAPITLET

STÄLLFÖRETRÄDAREN

Vrionne låg några mil norrut i trakten av Marly-le-Roi, och under grevens frånvaro vistades där endast några få tjänare, som hade uppsikt över egendomen.

Den höga valvporten hade icke öppnats på flere veckor, då Romain och Lemoyne med skumbetäckta tyglar, nedstänkta stövlar och flåsande hästar kommo galopperande upp till grindstugan.

De bankade hårt på utfallsporten, åstadkommande stor bestörtning inne i grindstugan, där portvakten och hans hustru roade sig med ett stilla parti lotto. Nummerna ströddes omkring och en pall sparkades omkull, då det värda paret brådskande sköto tillbaka sina stolar och skyndade sig att titta ut genom det lilla gardinförsedda fönstret.

»Heliga madonna! Det är monsieur le comte!»

Portvakten rusade ut, medan hans goda hustru hastigt grep ett rent förkläde, som hon försökte binda över det, hon redan bar, och ställde sig i dörren för att instämma i välkomsthälsningen, under det hennes händer ivrigt sysslade med den orediga härvan av band i ryggen.

»En sådan överraskning, monsieur, och en sådan ära, att ni kommer så här oväntat. Jag hoppas, monsieur skall finna allt i sin ordning — allt utom påfåglarna. Ack, monsieur, jag har ledsamma nyheter om dem, — de äro döda varenda en. Jag gjorde mitt bästa att rädda dem, smorde dem på strupen med talj och gav dem in enbärssaft, som sägs skall vara bra i somliga fall. Först frodades de — —»

Romain avbröt sin pratsamme portvakt:

»Var är Pierre?»

»Pierre? Å, han är väl någonstans i närheten. Jag skulle just säga, att fåglarne frodades så bra — —»

»Säg mig fort, var är Pierre?»

»Ja, jag vet inte; kanske hos hästarne.»

»Flyg, Lemoyne, och tag reda på honom! Rid allt vad tygen hålla!»

Lemoyne var redan sin kos. Romain red vidare fram till slottet, följd av portvakten.

»Vi togo vara på fjädrarna», återtog han, oförmögen att tala om något annat än påfåglarna, medan hans hustru, som stod kvar i dörren till grindstugan, ännu icke lyckats reda ut sina intrasslade förklädesband.

Lemoyne galopperade ner till stallet. Ingen fanns där. Han ropade högljutt: »Pierre!» — Ingen svarade. Han steg av, letade överallt, ute och inne, tittade i varenda spilta. Han red bort till ängen, sedan vidare till motioneringsfältet. Han galopperade över till smeden, frågade förbigående bönder och genomsökte vartenda ställe, där Pierre möjligen kunde vara. Det syntes icke en skymt av honom någonstans.

Då Lemoyne kom tillbaka till slottet, fann han greven i en paroxysm av otålighet. Portvakten hade sett efter i Pierres rum, i vinkällaren, i orangeriet. Nu genomletade han vartenda rum i slottet.

Slutligen hittades Pierre i vapensalen. Han hade, tycktes det, gått in i detta medeltida gemak i avsikt att blankskura en sköld, men just då Romain trädde in, traskade stalldrängen omkring i en rustning — det vill säga, så mycket av den, som han kunnat spanna på sig. En ståtlig hjälm balanserade på hans huvud, en sköld tyngde ner hans arm och ett väldigt svärd blixtrade i hans hand. Hans korderojbyxor voro instuckna i ett par historiskt märkvärdiga benskenor. I denna kostym stoltserade Pierre av och an i det långa galleriet, med höguret huvud och en min av oförfärad käckhet, i det han utdelade tappra svärdshugg åt inbillade fiender.

Då dörren slogs upp och han varseblev sin herre, greps den stackars Pierre av en sådan skräck, att hans hjälm föll i golvet med en förfärlig skräll; svärdet föll ur hans hand, medan åter skölden, som var fastbunden vid armen, i viss mån tjänade honom till stöd.

Han såg upp för att möta de väntade bannorna, men till sin förvåning hörde han icke ett klandrande ord. Tvärtom tycktes blotta åsynen av honom bereda greven stor glädje.

»Gud ske lov, äntligen har jag då fått tag i dig, Pierre! Skynda dig, jag behöver dig. Tag av dig den där utstyrelsen. Se här, Lemoyne, hjälp honom av med den här järnhistorien. För honom upp i mitt toalettrum utan en minuts dröjsmål.»

Förvirrad och häpen fördes Pierre in i sin herres enskilda rum, där han försökte tala, urskulda sig, be om förlåtelse, uttrycka sin ånger, men blev tillsagd att hålla munnen.

»Vi ha inte tid att höra på dig», förklarade greven. »Men hör du uppmärksamt på mig i stället. Försök att begripa, vad jag har att säga dig. Börja genast kläda på honom, Lemoyne. Sätt dig här, Pierre.»

Pierre hade aldrig förr setat i sin herres närvaro, och det var nästan omöjligt att nu få honom att göra det. Slutligen tog Lemoyne honom i axlarna och tryckte ner honom med våld. Då blev han kvar, där han var satt, ty det hade han alltid en stor fallenhet för att göra.

Pierre var en odåga, född och uppfödd på egendomen, och vars mor dött vid hans födelse. De andra tjänarna kallade honom vanligtvis »Crève-coeur» (hjärtesorg), ett öknamn, som han fått därför, att hans förnämsta egenskap bestod i att envist undandraga sig allt tungt arbete genom att jämrande förklara, att det gjorde så ont i hans hjärta.

Alla skrattade ut honom för detta, men han lyckades i alla fall få lata sig mera än någon annan på gården.

Där han nu satt med gapande undran och stirrade på greven och Lemoyne, som brådskande plockade ihop lämpliga klädespersedlar och diskuterade sätten att gå till väga, var det svårt att spåra någon likhet mellan honom och hans herre. Ett sandfärgat stripigt skägg skämde hans välbildade haka. Hans tänder voro ojämna och gula av tobak. Håret var rött, och det vanliga uttrycket i hans ansikte när han talade, kontrasterade mot kraften i själva anletsdragen.

Men han var icke dum, och då greven nu omständligt förklarade, vad han önskade av honom, uppfattade Pierre genast meningen med det överraskande förslaget. Han icke endast begrep det, utan blev också ytterligt förtjust över den lockande utsikten att få spela rollen av greve i

tvenne dagar, för att icke tala om den präktiga belöning, som utlovades.

Förvånande var den förvandling, som snart åstadkoms i Pierres utseende genom ett ombyte av dräkt, ett slätrakat ansikte, en pudrad peruk, ett lätt svärtande av ögonbrynen, handskar på händerna och ett svärd vid sidan. Det var minsann en ställföreträdare, som kunde lura vilken omisstänksam funktionär som helst — så länge den falske greven höll munnen nämligen. I detta hänseende fick han en massa instruktioner.

»Lemoyne följer med dig för att tala när det behövs. Kom ihåg, att du aldrig öppnar munnen!» förmanade greven, i det han på den nybakade adelsmannens bröst fäste åtskilliga ordensmärken, som antydde hans rang och identitet.

Efter ytterligare rådplägning beslöts det, att Lemoyne och hans skyddsling skulle taga en omväg genom St. Germain-skogen för att slippa möta några av grevens bekanta.

»Och även om så skulle vara, så rid bara på och säg ingenting. Kom ihåg, att ditt liv beror på, att du håller munnen!»

På den klenmodige Crève-cœur gjorde denna hans herres varning ett djupt intryck, och han lovade bokstavig lydnad.

Knappt en timme efter det planen blivit utvecklad för Pierre, redo han och Lemoyne ut från slottsgården, just då skuggan på dess stora solvisare pekade på tre.

FEMTE KAPITLET

IN I DEN EVIGA TYSTNADEN

De båda ryttarnes känslor voro vitt skilda. Lemoyne hade föga smak för äventyr, och det ärende, han var stadd i, fyllde honom med farhågor. Försöket att sätta en bondtölp i en adelsmans ställe, om det också blott var för en dag, var, det visste han, vansinnigt och dumdrigt.

Efter att flere gånger med kritiska blickar ha granskat den plymagerade och parfymerade gestalten, som red vid

hans sida, lade han med en viss tröst märke till, att pojken — helgonen vare lovad! — höll sitt huvud högt och satt till häst, som om han varit fastvuxen i sadeln. Men hur skulle han bära sig åt, i fall de blevo tvungna att stanna vid ett värdshus? Det var haken, på vilken missödena hängde, och en dylik tillfällighet vore mer att frukta än passerandet av gränsvakterna.

Det syntes tydligt, att Pierre var mera upptagen av nöjet att spela en förnäm herres roll än av den allvarliga sidan av saken. Under det de travade framåt, gav Lemoyne honom många och omsorgsfulla instruktioner rörande hans skick och hållning, för att förekomma de möjliga missöden, som han fruktade skulle möta dem. Pierre svarade alltid med älskvärd medgörlighet, men hans bondska dialekt var överraskande att höra, kommande från en strupe, omgiven av fina spetsar och guldkedjor.

Det inträffade likväl ofta långa mellanstunder, då tystnaden endast bröts av hästhovarnes taktmässiga tramp. Lemoyne var för orolig för att prata, och Pierre stod ännu under intrycket av befallningen att icke öppna sin mun.

De höllo sig så mycket som möjligt inne i skogen, fastän de icke heller där kunde undvika tillfälliga sammanträffanden.

I närheten av Port-Marly gingo de över Seinen på en liten färja.

Under det färjkarlen stakade fram båten, stod Lemoyne lutad mot sin häst och betraktade det fridfulla sceneriet omkring sig — vida utsikter över höstliga åkerfält, där kvinnligt skördefolk i korta röda och gröna kjortlar gävo färg och liv åt tavlan (ansträngningen av trötta muskler och svettiga pannor syntes icke på så långt håll). Långt i fjärran, inbäddade på slutningen av en kulle, liksom knappålar i en sydyna, lyste de vitmenade husen i en liten stad. (Deras fallfärdiga murar och insjunkna tak doldes av den blå töckenslöjan). Närmast lågo den lugna flodens grönskande stränder. Seinen var smal här och krökt som klingan på en turkisk dolk, med bräddar, som doldes under hängande pilar och högt, tjockt gräs. Dess blanka yta glänste som polerad metall, utom där återspeglingen av ett grått moln liknade den dunkla fläck, som uppstår, när man andas på en spegel. En knappt hörbar

fläkt rörde pilarnas silvrade grönska och vaggade makligt de röda blommorna, som kantade floden.

En djup tystnad förhöjde stämningen. De enda ljud, som hördes, voro plaskandet av färjstaken och det ihållande skriket av en fågel — ett skri av ängslan, som Lemoyne snart kom underfund med. Följande riktningen av ljudet, varseblev han en ängslärka, som fallit i vattnet från ett överhängande träd. Det lilla kräket hade fått vingen bräckt och sprattlade ömkligt för att uppnå stranden. Men de våta fjädrarna drogo snart ner den, och den leende floden slöt sig stillsamt över sitt offer.

Över allting skiner solen, under allting gapar graven.

Lemoyne blev nedstämd av den lilla episoden. Pierre, som också åsett den, gjorde korstecknet.

»Det är ett elakt förebud att se en fågel i nöd», förklarade han för Lemoyne — han var hopplöst vidskeplig.

Efter att ha lämnat floden, snuddade de utmed Vesinet-skogen — en dyster plats, vars historia Pierre väl kände till. »Förrädarens skog» kallades den vanligtvis, därför att den tappra riddaren Roland här mördades av sin följeslagare Ganelon.

Framkomna en stund senare till en annan krök av Seinen, färdades de över den på nytt och fördjupade sig därpå i St. Germainskogen.

Här kände sig Lemoyne mera säker, ty det var en mindre trafikerad trakt än Vesinet. I den täta skuggan av väldiga ekar, lummiga almar och högstammiga björkar och bokar redo de framåt utan att sakta farten, fastän Pierre en gång vid åsynen av ett kors och en grav vid landsvägen ville stanna och läsa ett ave. En man hade en gång i tiden blivit mördad här av rövare, och Lemoyne som inte hade lust att stanna, försäkrade Pierre, att det förde olycka med sig att stanna, där någon blivit mördad. Pierre blev tystad och var genast villig att fortsätta.

Snart hörde de icke långt borta de kraftiga slagen av en yxa, och luften doftade av nyhugget timmer. Vid en timmerhuggares koja höll Lemoyne in sin häst för att fråga om vägen. De brunhyllta skogsarbetarne i sina långa blusar med vida ärmar gapade på ryttarne, i synnerhet på Pierre — den grannaste av de två.

»Ciel!» sade en till sin kamrat, »jag skulle vilja ge vart-

enda finger på min hand för att vara en sådan där förnäm herre.»

Pierre hörde anmärkningen och upplevde det stoltaste ögonblicket i sitt liv. När de redo vidare, höll han sitt huvud mera högburet än någonsin och kände sig hart när som en prins.

Fastän till det yttre lugn, var Pierre i själva verket i ett tillstånd av våldsamt inre spänning, och hans överretning hade alltjämt ökat genom de slag i slag följande händelserna alltsedan det första överraskande ögonblicket, då han upptäcktes i vapensalen. Hans hjärta bultade mot revbenen likt en virrig fånge, som försöker komma ut. Hans pulsar trummade ett ursinnigt tapto, som genljöd i hans öron med ett infernaliskt oväsen. Han hade ofta förut hört som ett oredigt brus, när hans hjärta bultade så där, men denna dag tycktes en hel orkester ha blivit lössläppt bakom hans tinningar. Till råga på alltsammans smattrade nu en gäll hornstöt. Det skrämde honom en smula, ty det lät nästan övernaturligt. Han tänkte flyktigt på ängeln Gabriels basun och önskade, att han givit sig tid att korsa sig med vigvatten, innan han gav sig ut som greve.

Seså! Där ljudet igen!

Heliga Guds moder! Detta var ingenting övernaturligt! Det var någonting mycket värre! Lemoyne hade också hört det. Han drog hårt in tyglarna och lyssnade med bestört min. Nu hördes trampet av annalkande hästar, hundskall, skrattsalvor och muntra jakthornssignaler. Det behövdes icke mera för att upplysa Lemoyne om det skrämmande faktum, att kungen ändrat sina planer.

»Himlen vare oss nådig!» utbrast han med hes stämma.
»Det är det kungliga jaktpartiet!»

»Låt oss vika av från vägen!» yrkade Pierre förskräckt.

De svängde om sina hästar, endast för att finna jägar-skaran nalkas från alla håll.

»Tala inte! Tala inte!» förmanade Lemoyne häftigt.
»Om också kungen befäller dig det, så tala inte!»

»Kungen!» upprepade Pierre och blev alldeles likblek, i det hela vidden av hans fara dunkelt skymtade fram för honom. Hart när förblindad av rädsla, kraflade han

ner från sin häst med en oklar tanke på att klättra upp i ett träd.

»Stanna där du är», kommenderade Lemoyne. Han sträckte sig fram och försökte med ett våldsamt grepp hindra Pierre från att stiga av, men då var det något, som kom honom att själv hoppa av sin häst och med ny förskräckelse rusa till sin följeslagares hjälp.

»Vad felas dig? Vad är det?» frågade han andlöst. I det samma såg han med växande fasa Pierre trycka handen mot hjärtat, stappla framåt ett par steg och falla omkull.

»Pierre! Tala till mig!» Alldeles utom sig, lutade Lemoyne sig ner över den fallne och vände på honom. Hans skrämde blick varseblev ett dödsblekt ansikte med sammanbitna tänder.

Stackars Pierre! Ingen fara längre att han skulle tala! Han hade fått en annan herre, och den nye liksom den gamle ålade honom tystnad. Föga anade han, lika litet som Lemoyne, att den Bleke Ryttaren under hela färden ridit vid deras sida, slutande i sitt järnhårda grepp Pierres svaga hjärta — det stackars dåraktiga hjärtat, som alldeles nyss svällt av stolthet.

Förlamad av detta plötsliga dödsfall och vidden av den fara, som hotade honom, stod Lemoyne orörlig och rådlös.

Emellertid hade jaktsällskapet nalkats med buller och bång. De kommo galopperande från olika håll, bräckande ris och kvistar under sig, på löddriga, av jaktiver uppeldade hästar. Jägare i ljusa dräkter och guldbroderade hovmän bröto in i skogen likt skärvor av en lysande solnedgång.

Var och en drog in sina tyglar vid åsynen av den lig-gande gestalten på landsvägen, och den ene frågade den andre:

»Vad har hänt? Vem är det?»

Inom kort lämnade man plats för en ryttare i en mera praktfull dräkt än de andra. Han var något korpulent, men av ett imponerande yttre, med ett ansikte, vars alltför tjocka kinder och dubbelhaka likväl icke kunde dölja anletsdragens ursprungliga skönhet. Ögonen, fastän stora, voro icke längre så klara, som de varit, då de kallats de

vackraste blå ögon i hela Frankrike. Louis Quinze, som vid femtiofyra års ålder alltjämt satt med kunglig hållning till häst, var i kroppslig måtto vida mer lämplig att bära kungamanteln än i andlig måtto att föra spiran.

»Håll undan hundarna», befallde han, och då han därpå varseblev den förfärade Lemoyne, som ännu icke kunnat hitta på något att säga, red han närmare och frågade, med en blick på den orörliga gestalten:

»Vad felas greve de Vrie, efter som han fallit så djupt?»

Den högdragna sarkasmen i denna anmärkning ingav Lemoyne ett slags förtrytelsens mod. Hans hjärna, som dittills varit i ett förtvivlans kaos, arbetade med ens klart och snabbt. Han förstod, att kungen låtit fullständigt narra sig. I det han skyndsamt knäppte av sig sin kappa, lade han den sakta över det bleka, lugna ansiktet och svarade med bruten röst:

»Han är död, ers majestät!»

»Död?» utbrusto med en mun kungen och flera andra av de kringstående. Många stego av, och alla undrade och frågade under stor upphetsning:

»Var det en olyckshändelse? Föll han av hästen?»

Lemoynes förklaring »En plötslig hjärtförlamning» gick hastigt från mun till mun. De som voro utom hörhåll för kungen, fördjupade sig litet mera i ämnet.

»Hans Majestät gav honom hans avsked i morse», sade överhovstallmästaren greve de Beringhen, i det han knäppte bort ett blad, som fallit på hans sadeltäcke.

»Och som jag råkar veta, var stöten riktad mot hans hjärta», inföll andre hovstallmästaren, markis de Livry.

»Ja», smålog de Beringhen, »och kulan nådde sitt mål! Stackars de Vrie! Ah, — här kommer madame la Marquise i full karriär. Låt oss rida litet närmare — här kommer att bli en dramatisk scen, sanna mina ord, som är mera värd att se än någon föreställning på Théâtre des Petits Cabinets!»

Damerna hade för det mesta blivit efter, då de hyste större intresse för sina toaletter och små intriger än för själva jakten. Således voro de sista av sällskapet, som hunno fram. Man gav plats för madame Pompadours effektfulla entré. Allas ögon voro riktade på henne, då hon med fulländad skicklighet helt tvärt höll in sin häst.

Det var hennes hållning på hästryggen, som först tillvunnit sig kungens beundran, och hennes skicklighet som ryttarinna var alltid ett ämne för högtravaude komplimanger. »Skogens nymf» och jaktens Diana» voro namn, som ofta gävos henne.

Denna dag var hon klädd i grön sammet. Hennes koketta, trekantiga ridhatt, kantad med vita marabutfjädrar, satt på en utsökt pudrad koaffyr. Hennes ansikte och gestalt voro av en mera spirituell än sinnlig skönhet, och hennes blå ögon voro, fastän icke stora, påfallande uttrycksfulla. Hon gjorde ett intryck av spänstig lifskraft — ett sprudlande liv präglade varje rörelse, varje min.

»Vad är på färde?» frågade hon. »Har det hänt något? — något överraskande? — en olyckshändelse? Vad är det?»

Hon talade med en fransyskas hela behag och livliga åtbördsspel, och hennes stämman hade en särskild tjuskraft.

Madame du Hausset, hennes *dame d'honneur*, som kommit litet tidigare till skådeplatsen, var den första att upplysa henne.

Vid namnet »de Vrie» och underrättelsen om hans död spred sig en plötslig blekhet över hennes drag, och hon bet sig nervöst i läppen.

Kungen, som var i närheten och lade märke till den verkan, det tycktes göra på henne, omakade sig med att ytterligare sondera hennes känslor, i det han begagnade sig av den ogynsamma ställning, vari den oväntade nyheten försatt henne.

»Det är verkligen en egendomlig tillfällighet. Greven har färdats längre än vår förvisningsorder befallde honom.»

Madame Pompadour, som alltjämt var för överraskad för att förställa sig, utbrast hastigt:

»Hade han blivit förvisad? Det visste jag inte.»

Ludvig drog menande upp ögonbrynen, i det han med försåtlig blidhet frågade:

»Är ni mycket förvånad, madame?»

Men nu var markisinnan sig själv igen, och med en behagfull böjning på huvudet svarade hon:

»Förvånad, måhända, men ingalunda betvivlande ers majestäts goda omdöme, vilket, som vi se, himlens dom bekräftat i detta fall!»

Hennes ord lättade i någon mån den tryckande stämningen, ty alla hade haft en känsla av, att kungen var vid misshumör. Nu vände han sig till Lemoyne och frågade om vidare detaljer vid »grevens» död, under det att andra av sällskapet övervakade tillverkandet av en provisorisk bår, på vilken liket kunde bäras tillbaka till slottet.

Då madame Pompadour såg kungens uppmärksamhet riktad åt annat håll, steg hon beslutsamt av sin häst och gick fram till den tysta gestalten, som nu låg på en bädd av löv.

»Är han verkligen död?» frågade hon. »Det händer ibland, att man misstar sig.»

Hon sade detta som en slags förklaring åt dem, som iakttago henne, när hon lutade sig ner och delvis avhöljde den dödes ansikte.

Ett förbryllat uttryck syntes i hennes ansikte, ty hennes skarpa ögon upptäckte — en *olikhet*. Hon såg ivrigt upp, men mötte Lemoynes förtvivalade, bönfallande blick — han hade med fasa följt alla hennes rörelser och därför endast kunnat ge förvirrade och osammanhängande svar på kungens frågor. Men denna enda blick var nog för att upplysa markisinnan.

Hon förstod.

Med skälvande händer höljde hon åter över ansiktet, som hon nu visste, icke var greve de Vries.

Hon ryste vid tanken på, vad Romain gjort, och kände sig färdig att svimma, när hon tänkte på de möjliga följderna. Hennes sinnesrörelse förrådde sig i de sammanpressade läpparna och den flämtande andedräkten. Då hon märkte de kringståendes förvånade blickar, skyndade hon sig att säga något om, att hon alltid »blev nervös vid åsynen av döden.»

Varpå en av hovmännen slog en styrkedryck ur sin jaktflaska i en liten bägare och räckte till markisinnan. I det samma tilltalade kungen henne:

»Er sorg är uppenbar, madame. Vi beklaga med er förlusten av en så kär vän.»

Det var ett farligt ögonblick för favoriten. Tystnaden i väntan på hennes svar var så djup, att skogvaktarne efteråt påstodo, att själva hundarna upphörde att slita i sina koppel.

De Beringhen såg på de Livry med en menande blick — detta var sannerligen en »scen», så spännande man kunde begära.

Madame Pompadour slog långsamt upp ögonen mot kungen och såg rätt på honom. En skär rodnad färgade hennes alltid lika förtjusande ansikte, då hon med lugn, stadig röst svarade:

»Jag har inte förlorat någon särskild god vän, sire. Denne herre var inte mera för mig än så!» och med en hastig åtbörd tömde hon innehållet i sin bägare över den känslösa gestalten vid sina fötter.

Det var en handling, som kom åskådarna att studsa och på samma gång gjorde slut på den allmänna spänningen omkring henne. Alla kunde se, att kungens misslynthet givit vika. Han korsade sig andäktigt, då han alltid var vidskeplig, fastän på intet vis religiöst anlagd, och förklarade:

»Det är obetänksamt av er, madame, att utmana de döde — de äro de enda, för vilka jag bugar mig.»

Skogvaktarna hade nu lagt liket på några sammanflätade grenar. Under Lemoynes ledning tågade de med sin börda bortåt timmerhuggarnes koja, där han hoppades kunna få hyra en kärra, som skulle föra den döde, men alltjämt till greve förklädde Pierre tillbaka till château Vrieonne.

Jaktsällskapet blottade sina huvuden och sågo stilla-tigande efter processionen, tills den var utom synhåll.

Sedan riktades allas ögon på kungen, som trumpet förkunnade:

»Jakten roar mig inte längre. Vi vilja återvända till Versailles.»

Madame Pompadour hjälptes upp på sin häst, och en page höll kungens springare, under det han svingade sig upp. Kavalkaden begav sig av mindre bullersamt än den kommit och utan något slags försök till rangordning, ty ute i skogen var etiketten bortlagd.

Kungen red bredvid markisinnan, litet avsides från de andra, försjunken i ett av de anfall av dysterhet, som voro egendomliga för honom.

»En lång resa som greven gör i dag», anmärkte han, som om han tänkte högt. »Var och en av oss måste, när stun-

den slår, färdas den vägen allena — alldeles allena. Det är det förfärliga!»

»En kung skall aldrig färdas ensam — med ers majestäts tillåtelse lovar jag att följa er, när den sista kallelsen kommer.»

Markisinnan sade detta med verkningsfullt allvar. Hon var på sätt och vis uppriktig, men framför allt var hon en utmärkt skådespelerska — de gripande ord, hennes läppar uttalade, framkallade genast en motsvarande känsla i hennes hjärta.

Den sympati, med vilken hon mötte hans sinnesstämning, skulle kanske förjagat kungens dysterhet, om inte just då en kyrkogård råkat komma inom hans synkrets. De hade lämnat skogen bakom sig, och inte långt bort syntes en av de många ödsliga, förfallna städer, som smyckade Ludvigs rike. På en kulle ovanför den låg, som en krona på ett lik, den av gravstenar översållade kyrkogården — begravningsplatsen hade vuxit, medan staden stod stilla.

»Där borta», pekade kungen, »är en av de tysta städer, vars befolkning aldrig minskas.»

Han höll in sin häst och ropade på sin överhovfalke-nerare, madame Pompadours brorson, hertig de la Vallière de la Baume le Blanc. Ludvig förkortade betydligt detta långa namn.

»Vallière!» ropade han. »Rid till den där kyrkogården och se efter, om där finns några nygrävda gravar.»

Skyndsamt hörsammande den kungliga befallningen, kom överhovfalkeneraren snart tillbaka och rapporterade upptäckten av trenne öppna gravar.

»Ack!» suckade kungen, fråssande i den hemska tanken, »då finns där en för var och en av oss, madame — för er och mig och — — de Vrie!»

Pompadour ryste till vid dessa ord. Efter ett ögonblicks tystnad förklarade hon högtidligt:

»Ni talar så mycket om döden, att jag börjar frukta för min själ. Jag ämnar rida bort till kapellet där för att bedja.»

Kungen gjorde en invändning.

»De hålla gudstjänst just nu — ni kommer att bli igenkänd och församlingen blir störd i sin andakt.»

»Ça ne fait rien», var det bestämda svaret. »Jag skall dölja min dräkt under madame du Haussets kapp.»

Hon gjorde det, och kungen såg på, en smula förvånad över resultatet av sina ord, men på samma gång intresserad.

»Vill ni inte följa med?» tillfrågades han, i det markisinnan vände sin häst mot kapellet.

»Å, naturligtvis», utbrast han ridderligt. »Dit ni går, följa alla. Men jag behöver också en kapp för att dölja min identitet.»

Pompadour smålog utmanande.

»Fall bara på knä och bed, sire, så skall ingen ana, att det är Louis Quinze!»

Kungen låtsade inte om deta, utan tog sin överhovfalke-nerares kapp och red i väg med markisinnan.

De lämnade hästarna jämte stallknektarna vid ingångsporten, gingo förbi kyrkogården och trädde in i St. Cyr's lilla kapell.

Oanmälda och okända, ådrogo de sig ingen särskild uppmärksamhet — ett faktum, som alltid måste vara en källa till undran och häpnad för kungligheten. De slöa bönderna, som lågo på knä med sina radband, märkte knappast det jaktklädda parets inträde.

Med sin alltid vakna instinkt för vad som gjorde effekt, höjde madame Pompadour gestalt och huvud på en bön-pall, som stod i rak linje med ett färgat fönster. En guldröd stråle belyste hennes huvud och händer. Kungen såg det och beundrade.

För övrigt fanns det föga, som kunde fångsla honom i detta anspråkslösa lilla kapell. Makten i enkelhet, ödmjukhet och uppriktighet var något, som han aldrig hade öga för. Han var endast medveten om den fuktiga kylan under det välvda taket, om de drypande ljusen, den pråliga madonnan, de obehagliga målningarna över pinade martyrer, de stränga bilderna av sorgsna helgon. Han avskydde prästens sömniga mummel framme vid altaret och den släpande sången från kören, som stod där till höger, innesluten och halvt dold bakom det fula korgallret. Lukten från det svängda rökelsekaret kväljde honom. Han önskade, att han stannat utanför, och ämnade just gå sin väg, då något kom honom att se upp. Madame Pompadour lyfte också upp huvudet.

Körens entoniga mässande hade avbrutits av ett solo — något som var mycket ovanligt vid den tidens gudstjänst, men som alltid ägde rum i detta lilla kapell, därför att det hugnats med gudagåvan av en härlig stämman, och därför att nunnor och noviser, korgossar och själve den gamle abbén alla prisade Gud desto bättre, när de hörde den.

Denna dag voro tonerna i början en smula svävande, men snart höjde de sig på starka vingar, fria, glada, klingande och tycktes fylla det skumma kapellet med ljus. Varken ordens allvarstunga mening eller musikens högtidliga rytm kunde stäcka denna stämmas glittrande jubel. Den bar sitt eget glädjebudskap i sig.

Madame Pompadour, som förstod att skatta det sköna i alla konstarter, blev genast intresserad för sångerskan och ville komplimentera henne. Som ett medel att uppnå detta gav hon efter gudstjänstens slut ett guldmynt till almosa åt dörrvaktaren och bad honom gå efter den unga solisten.

Andra av jaktsällskapet hade nu också hunnit fram till kyrkan, och när Destine och abbedissan kommo ut, funno de väl ett tjugotal förnämiteter samlade vid dörren.

Att säga, att ingen blivit intresserad, när kungen och madame Pompadour trädde in i kapellet, skulle icke vara fullt sanningsenligt. Här kom ju äntligen »sammetsrocken» och »den guldrämade hatten!» Visserligen var bäraren icke den som Destine tittat efter, men ankomsten av en adelsman till St. Cyr var i alla fall uppskakande för den, som i smyg bett till himlen, att något dylikt skulle hända.

Från sin plats i koret kunde Destine genom den öppna dörren se dem av sällskapet, som stannat utanför. Hon trodde, att greve de Vrie var ibland dem. Han hade tagit sina vänner med sig! Då hon fick kallelsen att komma ut, fanns icke längre en skymt av tvivel för henne. Hon var glad, att hon hade hans näsduk med sig, så att hon kunde lämna igen den.

Då den eleganta damen vid dörren tilltalade henne, berömde hennes sång och frågade efter hennes namn, fick hon högst förvirrade svar. Madame Pompadour kunde icke annat än känna sig road av den unga flickans uppen-

bara intresse för allt som pågick, ty hennes klara ögon irrade av och an, granskande varje medlem av sällskapet.

Endast med stor motsträvighet övertygade sig Destine, att hennes riddare av Skogen icke fanns ibland dem, men hon kunde likväl icke låta bli att i tankarna förknippa honom med det ovanliga besöket. Det föreföll henne, som om hon icke borde försumma detta tillfälle att försöka lämna tillbaka den dyrbara näsduken.

Under det abbedissan talade med de andra damerna, dristade sig Destine till att framställa en fråga, sedan hon först gjort en passande nigning och bett om den »nådigas fruns» tillåtelse.

»Ja, visst, ma petite, vad är det.»

»Jag undrade» — Destine rodnade och stammade — »jag undrade, om madame kanske är bekant med greve de Vrie?»

Intet namn under solen, kommande från Destinens läppar, kunde gjort markisinnan mera häpen.

Kungen, som stod bredvid, skrattade till mot sin vana och anmärkte i blid ton:

»Ni ser, madame, att det i dag är omöjligt att undkomma greve de Vrie!»

Pompadour rynkade pannan. Hon var icke endast förvånad, utan också förargad över att höra detta namn från den unga flickans läppar. Men i kungens närvaro vågade hon varken visa något större intresse eller nyfikenhet. Situationen var förarglig, och hon vände sig tvärt ifrån Destine med de kort uttalade orden:

»Greve de Vrie har dött i dag, mademoiselle.»

Återstoden av sällskapet följde madame Pompadour från kapellet, lämnande Destine, till abbedissans häpnad, i ett tillstånd av oförklarlig bedrövelse.

SJÄTTE KAPITLET

DESTINE BLIR AVHÄMTAD

Varför i alla helgons namn hade nu den där fromma unga damen med munnen full av böner frågat efter greve de Vrie?

Det frågade sig madame Pompadour många gånger om och undrade storligen.

Ett missljud har alltid egenskapen att dröja längst och gällast kvar i örat, och så var det också med denna fråga — den fastnade i hennes minne med sällsam och irriterande envishet. Likt en läderlapp i en lada flaxade den omkring i hennes hjärna, byggde bo där och väckte hennes slumrande nyfikenhet.

Hon var också ängslig för resultatet av de Vries olycksaliga företag. Vad i all världen var hans mening? Hade han alldeles förlorat förståndet? Hon hade icke hört av honom och visste icke, vad han tänkte taga sig till härnäst.

Småningom arbetade hon upp sig till vredgad förbittring — hennes plebejska blod råkade i svallning.

Hon var ursinnig över den riskabla situation, vari hon råkat i St. Germainskogen. Det skulle dröja, innan hon kunde glömma den obehagliga halvtimme, då hon nätt och jämt räddat sig undan kungens missnöje.

Romains kärlek hade verkligen blivit alltför besvärlig!

Hon hade tagit hans kärlek som en självklar sak. Att hon uppmuntrat honom, måste också anses lika självklart — en fulländad kokett och en vacker beundrare — — resten förstås av sig självt. Men hon hade aldrig tänkt sig, att hans passion skulle leda honom till den häpnadsväckande dårskapen att narra kungen med ett maskerad-upptåg!

Hon kunde icke annat än beundra Romains djärvhet, fastän hon var förargad, men hon var på samma gång verkligt uppskrämd.

Var kunde han väl vara? Hon visste, att han var vid liv. Om hans identitet bleve upptäckt, så Gud nåde honom! — och Pompadour också! Ett drag av Ludvigs penna, en vink från hans hand, ett ord från hans läppar — och hon skulle vara, som om hon aldrig funnits till! De slott, där hon vistats, skulle icke längre känna henne.

Hon ryste vid tanken.

Om hon endast finge höra av Romain, kunde meddela sig med honom, så skulle hon minsann eftertryckligt implanta hos honom, att han bragt henne i fara lika väl som sig själv genom att så vansinnigt trotsa kungen.

Så kretsade hennes tankar, tills om och om igen den där förhatliga frågan kom och upprev alla hennes lugnare föresatser.

Varför i den heliga jungfruns namn hade den där sedesamma unga damen frågat efter greve de Vrie?

Och var höll han sig gömd?

Ovissheten höll på att göra henne sjuk. Fyra dagar hade gått.

Heliga martyrer! Tänk om hela denna komedi för att narra kungen utspelades av kärlek till en annan kvinna!

Det var en tanke, som gav en alldeles ny färg åt Pompadours flaumande förtrytelse.

Kanske att hela lösningen till gåtan stod att finna hos den där lilla täcka, halvmogna, oskyldiga — — —

Nå, det var då en sak, hon snart skulle bringa på det klara!

Markisinnan ryckte häftigt i klocksträngen vid sin sida — hon låg ännu till sängs, klockan hade ännu icke slagit tolv — och lät kalla madame du Hausset, uppeldad av ett plötsligt beslut. Hon ville taga reda på, vad den unga flickan visste om honom — ville uppbjuda all sin kvinnliga skarpsinnighet för att rycka varje hemlighet ur hennes hjärta.

Då kammarfrun infann sig, fick hon befallning att genast fara till St. Cyr.

»Där är en ung flicka, — jag minns inte hennes namn, men ni skall nog med lätthet få reda på henne — hon sjunger solo i kapellet, har en röst som en ängel, ett ansikte som en Fra Angelico och låter dum, när hon talar. Tag henne med er hit. Säg, att jag önskar, hon skall sjunga för mig.»

Och sålunda kom det sig, att då elever och lärarinnor denna dag stego upp från sin middagsmåltid i den stora, dystra matsalen, hördes ett klapprande av hovar och skramlande av hjul och pinglandet av silverseldon på gården nedanför. Det blev ett omotståndligt rusande av unga flickor i vita förkläden och sedesamma mössor fram till matsalsfönstren, varifrån de sågo en bländande syn — ett präktigt ekipage i blått och silver, vita hästar med fladdrande manar, lakejer i sammetslivréer och kuskar med pudrat hår.

En elegant dam i vagnen talade med dörrvaktaren, som nu hjälpte henne ner ur åkdonet och fram till dörren till mottagningsrummet.

Många »O!» och »Ack!» och »Titta!» hördes från de ungdomliga åskådarinnorna i fönstren, men detta var ingenting, jämfört med de utrop, som ljödo, då syster Therese kom in och förkunnade, att Destine de Varel gennast skulle göra sig i ordning till ett besök på château Bellevue, där madame la Marquise de Pompadour bodde.

Att Destine på sista tiden varit särskilt gynnad av ödet, hade varenda flicka i St. Cyr blivit tvungen att medge. Hennes sammanträffande med den unge kavaljeren, som syster Therese berättat om, hade redan fyllt deras unga hjärtan med avund, och episoden i kapellet hade varit mera än de kunnat bära. De hade kommit överens om att skydda Destine från faran av uppblåst inbilskhet genom att visa en utstuderad likgiltighet både för henne själv och hennes röst. Men då framgången överskridit en viss obestämbar gräns, gör avundsjukan, som förut hållit sig på avstånd, en plötslig frontförändring och rusar fram med öppna armar, glad att åtminstone bli erkänd som en flyktig bekantskap.

Inbjudningen till Bellevue försatte Destine utanför avundsjukans rämärken, fastän hon själv var för häpen och upprörd över nyheten för att lägga märke till sina kamraters plötsliga hjärtlighet. Några följde henne in i hennes rum och hjälpte henne att kläda sig, medan andra stodo i dörren och ute i korridoren, alla pratande, gestikulerande, undrande, beundrande och frågande.

»Du talar ju om för mig allt, vad du får se, säg Destine?» sade Fanchon, som icke sagt ett ord åt henne på en vecka. »Och om de vilja, att du skall sjunga, så tag 'Laudes Domini'. Det är min favoritsång, och din röst klingar så vacker där.» Adrienne fäste upp en oregerlig lock i Destines hår, under det hon talade.

»Kanske att du får se kungen!»

De kippade alla efter andan vid denna underbara möjlighet.

»Eller drottningen!»

Destine betvivlade det, skrattade nervöst och förklarade, att det »var lika spännande som vid hennes första natt-

vardsgång!» Syster Therese tog litet illa vid sig, då hon mycket väl visste, att det just icke fanns något gemensamt mellan en första nattvardsgång och ett besök hos Pompadour. Men hon visste också, att jämförelsen endast fallit Destine in, därför att hon tog på sig sin enkla nattvardsklädning av mjukt vitt siden, som alltid sedan dess varit förbehållen åt festliga tillfällen. Den föreföll syster Therese passande och symbolisk, ty hon hade en dunkel känsla av att den unga flickan kunde behöva dess skyddande inflytande.

Det kan förefalla underligt, att man så beredvilligt samtyckte till denna oväntade inbjudning från »Versailles' vitmenade grav» — det öknamn, som pöbeln ofta gav madame Pompadours boning. Men vad de än må ha tänkt och tyckt, så kvarstod det faktum, att en inbjudning från den kungliga favoriten var liktydig med en befallning, och dessutom hade madame Pompadour, som alltid sökte träda i sin framstående företrädarinna madame de Maintenons fotspår, mer än en gång tömt sin börs i St. Cyr's penningskrin. Markisinnan var alltid frikostig i sina gåvor. Hennes anhållan om ett besök av mademoiselle de Varel hade åtföljts av en större donation, som moder abbedissan icke hade någon lust att säga nej till. Madame du Hausset hade lämnat gåvan på samma gång som hon framfört inbjudningen.

»Madame de Pompadour blev så förtjust härom dagen över er röst», sade hon till Destine, då moder abbedissan presenterat dem för varandra, »att hon vill höra er sjunga några av hennes egna kompositioner.»

Destine kunde icke dölja sin glädje och förvåning.

»Den vackra damen, som talade till mig i kapellet, var det den berömda markisinnan?»

Moder abbedissan smålog.

»Jag visste, att det var hon, men jag talade inte om det för dig, ty jag såg, att de alla önskade vara okända. Men kom nu, Destine, du får inte låta madame du Hausset vänta. Se här, låt mig knyta din mössa.»

Hon kysste det unga ansiktet, i det hon gjorde så, och sade:

»Färväl, liten; var en snäll flicka, och Gud vare med dig!»

Därefter hjälptes Destine upp i den präktiga vagnen bredvid den förnåma damen. De två lakejerna hoppade upp bakpå och stodo där som ett par bildstoder, under det piskan svängdes, och vagnen rullade i väg bort mot världens medelpunkt, Versailles.

För flickorna, som lämnades kvar, var det, som om solnedgångens portar hade öppnats och Destine glidit bort till härlighetens gyllene rike.

SJUNDE KAPITLET

EN TVIVLETS RÖST

Under färden till Bellevue hade Destine fullt göra med att besvara madame du Haussets frågor. Det var en fylig och välväxt dam med behagligt utseende och besatt av en oförarglig men envis nyfikenhet angående allt och alla.

Med blid, vänlig, orubbligt entonig stämma frågade hon, hur många år Destine varit i St. Cyr? Tyckte hon om nunnorna? Hur gammal var hon? Kom hon ihåg sina föräldrar? — bägge två? Var hade de bott? Hade hon inga syskon? Kände hon sig icke bra ensam ibland? Var lågo hennes föräldrar begravna? Hade hennes mor varit sångerska? Tyckte hennes far om musik? Vad hade han dött av? Hade han varit sjuk länge? Vem hade fört henne till St. Cyr?

Denna massa frågor gjorde Destine blyg och förlägen, och så ofta hon blev det, hade hennes ögonlock för vana att sänka sig, som för att skydda hennes inre jag. De slogos åter upp, så snart hon glömde sig själv — då gjorde sig hennes naturliga frimodighet åter gällande, och hon kunde se rätt på sin inkvisitor med ett par stora, tankfulla ögon.

Madame du Hausset blev intresserad av denna kurragömmalek mellan blyghet och frimodighet. Hon gav icke tappt med sina frågor, men ställde dem på en bredare basis och frågade om klostret, om eleverna, och hur de tillbragte sin tid.

Destine berättade livligt om de vackra broderier, de lär-

de sig att sy, och beskrev de stora altardukar och mäss-hakar de gjorde och sålde till kyrkorna. Hennes ansikte lyste av entusiasm, då hon sedan började tala om de blom-mor, de uppdrogo och för varje vecka skickade till mark-nadstorget i Bouviers.

Rätt som det var, fäste madame du Hausset hennes uppmärksamhet på utsikten från vagnsfönstret.

»Snart få vi se slottet — här äro grindarna.»

Frågorna och samtalet hade så upptagit Destine, att hon icke, som hon velat, hade kunnat njuta av sceneriet under vägen eller av den underbara erfarenheten att åka i detta praktfulla ekipage.

De åkte in i Bellevues vackra park och kunde på av-stånd se det tornkrönte slottet, beläget på en imponeran-de höjd, med terrasser ned till Seinefloden. Körvägen slingrade sig runt och runt omkring kullen, visande glim-tar av avlägsna åkrar, låga höjdsträckor och skogiga däl-der — allt sammanhållet av den glittrande floden, som likt en silverkedja omslöt jorden. Åt öster kunde man tyd-ligt se murarna och tornspirorna i Paris och åt motsatt håll lika tydligt byggnadsverken i Versailles, ty Bellevue låg halvvägs mellan dessa båda ställen.

De präktiga gräsplanerna i parken voro klädda med fantastiska buskgrupper och konstgjorda kaskader, vak-tade av vita, spöklika havsgudar, som oavbrutet hällde vat-ten ur polerade stenkrukor.

Med tjusta blickar såg Destine statyer av backanter och satyrer titta fram ur de lummiga snåren, medan på ömse sidor om körvägen stodo pelare, behängda med festoner av växande vinrankor.

Slutligen kommo de fram till det ståtliga slottet, som blivit ritat och byggt under favoritens personliga ledning.

Då vagnen stannade, sköto två lakejer liksom upp ur marken invid vagnsdörrarna för att hjälpa madame du Hausset och Destine att stiga ur.

Breda marmorsteg ledde upp till den stora entréen, som bevakades av schweizergardister, alldeles som ett kung-ligt palats.

Madame du Hausset gick med Destine genom en, som det tycktes, ändlös labyrint av marmorklädda korridorer,

vaktade av orörliga lakejer i det Bellevue'ska livréet — purpur och guld.

Sedan de lagt av sina ytterplagg i madame du Haussets privata våning, förde denna dam sin skyddsling till markisinnans budoar, där hon, omgiven av hovherrar och damer av olika rang, mottog sina förtroliga vänner.

Det var en syn, ägnad att förbrylla Destine, och lika märkvärdigt och obegripligt var för henne det högljudda sorlet av många röster och klingande skrattsalvor, då och då avbrutet av Goubellon, kammartjänaren, som ropade ut de nykomnas namn. Alldenstund hans stämman var den högljuddaste, hans gestalt den resligaste och hans dräkt den grannaste, trodde Destine allra först, att det var kungen.

Madame du Hausset försökte vänligt upplysa henne om de olika personer, som voro närvarande.

»Den herrn, som nyss kom, är monsieur de Marigny, madame de Pompadours bror, och den hon talar med är doktor Quesnay, hennes läkare.»

»Vilken är markisinnan?» frågade Destine.

»Hon där i soffan, ser ni inte? — alla de andra stå.»

Den pittoreska grupp, som stod samlad omkring soffan, föreföll Destine överklig och fantastisk som en grupp av Sèvresporlin — röd- och vitsminkade damer i blommigt siden, med panierer, muscher och pudrat hår, och herrar i sidenfrackar, som oupphörligt bugade sig och gjorde ett flitigt bruk av lorgnetterna. Det tycktes orimligt, att figurerna kunde tala, och att hon då och då kunde uppfånga en anmärkning.

»Doktor Quesnay darrar för, att kungen skall komma!» sade markisinnan i skämtande ton, interfolierande sina ord med små leenden. »Han blir alltid förlägen i hans majestäts närvaro!»

Den berömda kirurgen bugade sig och replikerade genast:

»Ni har rätt, madame. När jag är i kungens närvaro, säger jag för mig själv — ett ord av denne man kan komma mig att mista huvudet!»

»Mon Dieu!» tänkte Destine. »Så förskräckligt!»

Doktorn fortsatte:

»Och den tanken, madame, gör mig förlägen.»

»Nå, i dag kan ni vara lugn för ert huvud, ty kungen kommer inte hit.»

Destine hörde detta med en viss lättnad.

Det fanns andra grupper i rummet, några små, andra större, ständigt växlande som i ett kaleidoskop. En livlig ung dam, alltigenom täck och rosig och parfymerad, som talade med monsieur de Marigny, utpekades av madame du Hausset med förklaringen:

»Det är madame de Mirapoix, gift med vår ambasadör i England.»

»Är ambassadören också här?»

»Nej, naturligtvis inte — han är i England. Men hon ville inte stanna kvar hos honom, därför att klimatet förstör hennes hy.»

I de tillfälliga fraser, Destine uppsnappade från en grupp herrar, som stodo i närheten, förekom ofta uttrycket »Encyclopédie Universelle».

»Jag vill göra vad som helst för att befrämja det stora verket — skriva en artikel om skiljetecken eller vad ni vill!» sade en liten mager herre med sardoniskt utseende och ögon, som liknade ett par svärdsegg. Destine ämnade just fråga, vem han var, då madame du Hausset riktade hennes uppmärksamhet åt annat håll.

»Vänd er om, så snart ni kan, så får ni se prins de Condé — han är ägare till över fem hundra snusdosor.»

Prinsen höll just en av sagda dosor i sin hand, efter att nyss ha bjudit sin granne av dess innehåll. Den senare, som tydligen återgick till ämnet för deras samtal, anmärkte nu:

»Han var en hovman i sin prydno, en kamrat värd att känna och en fin konnässör i mångahanda ting. Han rekommenderade mig den handskparfymere, som jag nu använder.»

Prinsen ryckte på axlarna och sade:

»Stackars de Vrie!»

Hjärtat stod nästan stilla i bröstet på Destine. Hon höll andan och försökte höra mera, men i detsamma tilltalades hon av markisinnan, som tydligen från första stund varit medveten om hennes närvaro.

»Mademoiselle, var god och sjung för oss.»

Destine blev helt bestört över att med ens finna sig

vara föremål för allmän uppmärksamhet. Hon rodnade och stammade:

»Men, madame, jag kan ingenting annat, än vad vi bruka sjunga i kyrkan.»

»Nåja!» inföll värdinnan, dock icke ovänligt; »så sjung om Jesusbarnet! — det är alltid något nytt.»

Ingen bleknade vid denna hädelse — den var typisk för tiden.

Destine hörde den knappast — hon var alltför upptagen av vad som förestod henne.

»Sjung för oss det där solot, jag hörde i kapellet för en vecka sedan. Jag kommer ihåg melodien och kan nog arrangera ett ackompanjemang.»

Markisinnan gick fram till ett vackert utsirat klaver.

En begåvad och skicklig pianist, gav madame Pompadour med sitt briljanta spel stöd och uppmuntran åt Destine, som snart sjöng helt obesvärat. Hennes toner buros fram på ackompanjemang likt neckrosor på en insjö, och hon sjöng med en röst och ett uttryck, lämpade efter det fromma ämnet. Enkelheten i hennes klosterlika dräkt, det naturliga behaget i hennes flickgestalt, det omedvetna allvaret i hennes ansikts-uttryck — allt detta åstadkom en förtjusande tavla. En så okonstlad fågning i denna granna sidenbudoar påminde om en ängsblomma i en konfektask.

»En älsklig reseda i ett heligt altarkärl!» utbrast ridderligt prinsen av Condé, i det han instämde i applåderna efter sångens slut.

Destine stannade kvar vid klaveret, blygt ryggande tillbaka för det kring madame Pompadour samlade sällskapet. Den magra lilla herrn med de skarpa ögonen banade sig väg fram till den unga flickan.

»Vad tänker ni på, mademoiselle, när ni sjunger så där?» frågade han helt tvärt.

Destine slog först ner ögonen, men såg sedan frimodigt på honom och svarade:

»Jag tänker på vad jag sjunger. Om sången är en bön, försöker jag bedja.»

»Brukar ni bedja, mademoiselle?»

Man kunde icke tänka sig något koncisare än hans frågor och sätt, men det låg något fängslande just i hans

rättframhet, som kom Destine att glömma sin vanliga blyghet. Hon ägde en inre styrka, som gjorde sig gällande, när man minst väntade det, och den visade sig nu i den lugna fattning, varmed hon svarade:

»Ja, monsieur, brukar inte ni det?»

»Nej», kom svaret utan betänkande, »jag tror varken på böner eller på själens odödlighet. Men jag tycker om att höra andra människor tala om, vad de tro. Jag skulle vilja att ni sade mig, varför ni ber.»

Plötsligt gripen av proselytmakeriets anda, sade Destine efter ett ögonblicks tvekan allvarligt, med mycket klara ögon och mycket röda kinder:

»Därför att jag tycker, monsieur — — att det förefaller mig säkrare.»

»Vad menar ni med 'säkrare', mademoiselle?»

Detta gjorde Destine fundersam — hans frågor voro så underliga, men hon fann likväl mod att förklara sig.

»Det finns hotelser om evigt straff, i fall man *icke* ber, men jag har aldrig hört talas om någon sådan hotelse, i fall man *ber*.»

En road min flög över den lille mannens vanligen hånfulla ansikte, men han respekterade för mycket hennes allvar och ungdom för att ge sitt svar ens en skymt av sarkasm.

»Er logik är ovedersäglig, mademoiselle, och jag skulle inte vilja, att ni trodde annorlunda. Hoppet är ungdomens förnämsta behag. Om fågelungen tänkte på faran lika mycket som på friheten, skulle den aldrig flyga ur boet — om rosenknoppen tänkte på stormen lika väl som på solskenet, skulle den aldrig blomma. Men förvåna er inte över mig, mademoiselle — jag är en meteor, som fallit från himlen ner på jorden och blivit en sten, svår att röra, hård att uppnjuka.»

Det låg en plötslig tjuskraft i det leende, som upplyste hans skarpa drag, då han tillade:

»Edra ord harmoniera med er röst, och jag hoppas få höra båda delarne igen. Au revoir.»

Han kysste hennes hand, en artighetsgård, som var ny för Destine, och gick sin väg. Madame du Hausset kom fram till sin skyddsling och anmärkte:

»Jag är rädd, moder abbedissan skulle banna mig, för

att jag tillåtit en så lång tête-à-tête. Vad talade ni om? Ni är röd om kinderna som en ros!»

Destine följde alltjämt med ögonen den sällsamme lille mannen, som nu kysste andra vita händer och bugande tog farväl. Men hon hörde madame du Haussets fråga och svarade:

»Vi talade om religion, och jag sade honom, varför jag tror på böns kraft.»

Madame du Hausset gav till ett skratt, som hon dock genast dämpade till den konventionella tonen:

»Sacré coeur! — barnet har gett sig till att predika för Voltaire!»

ÅTTONDE KAPITLET

MYCKET VÄSEN FÖR INGENTING

Gästerna hade gått, de uppvaktande damerna voro avskedade. Destine och slottsfrun på Bellevue voro ensamma.

Det var en nätt liten komedi, som nu följde, en intagande dialog mellan förslagen list och okonstlad uppriktighet — markisinnan utstuderat listig i sina försök att taga reda på, vad hon ansåg, att den unga flickan ville dölja, Destine blyg och förvirrad ena ögonblicket, avväpnad det nästa och alltid fullständigt omedveten om, vart markisinnan syftade.

Hon började med en lätt rekognosering, maskerad under en glättig vänlighet.

»Kom hit, ni lilla sångarhelgon! Var det inte så, jag hörde monsieur Voltaire kalla er? Sitt ner här i soffan bredvid mig.»

Det var alltid något energiskt över markisinnan, till och med då hon vilade sig, alltid något målmedvetet i hennes attityder.

Hon lutade sig behagfullt tillbaka mot de blekröda sidenkuddarne, men det låg beslutsamhet i de rytmiska svängningarna av hennes elfenbenssolfjäder. Hennes i röda skor klädda fötter, som stucko fram ur ett skum av garneringar, voro korslagda och stödde sig viljekraftigt

mot en guldbroderad kudde. Den ena juvelprydda, spetsdraperade armen låg fast och bestämt på soffryggen.

En smula blygt, men med den naturliga grace och harmoni, som en blomstrande hälsa meddelar, satte sig Destine bredvid denna praktfulla uppenbarelse.

Markisinnan sade glatt:

»Jag önskar göra närmare bekantskap med er, ma chérie. Vet ni, att ni sjöng som en ängel?»

Destine mumlade ett »merci», makade sig litet längre upp på soffan och beundrade i smyg madame Pompadours blommiga sidenrobe.

»Men säg mig», fortsatte markisinnan, »är det sannt, att ni inte kan någon annan musik än Ave'n, Miserere'n och Jungfru-Maria-sånger?»

»Det är det enda vi sjunga i St. Cyr.

»Mon Dieu! Ni måtte leva där som en skara serafier kring den Eviges tron! Vet ni vad, jag undrar om inte den himmelska musiken är fasligt tråkig — aldrig annat än två fjärdels takt och helnoter! Jag tänker då försöka reformera den, så snart jag kommer dit, införa åtskilliga impertinenta små staccaton och hela massor av syndiga sextondelar och lättfärdiga drillar!»

Destine blev häpen och förbryllad över detta obesvärade sätt att begagna de himmelska tingen som en krydda till konversationen.

Men dessa ord och de som följde voro endast en inledning till det, som Pompadour hade i sikte.

Hon betraktade litet emellanåt flickan med en granskande blick, som noggrant antecknade hennes behag. Ett litet intetsägande kerubansikte» var hennes inre slutsats, — med undantag av ögonen! — de voro verkligen märkvärdiga. Det var någonting i dem, som kom en att vilja tacka Gud för varje synd, man lyckats undvika! Sådana ögon och en sådan stämma! Markisinnan ryckte i andanom på axlarna — det var sannerligen tillräckligt att fångsla vilken man som helst!

Men över denna underström av beräkning fortgick samtalet glatt och angenämt. Markisinnan öppnade musikens vida horisonter för Destine, talade om Gluck, som just då stod i sin krafts dagar, prisade hans operor och framför allt hans teorier och framskridna ideer.

»Genom honom har den stora operan blivit kronan av kompositörens konst! Det är livet, omsatt i musik! Tragedien klädd i harmonier! Känslan förkroppsligad i toner!»

Destine hörde på med ögon, stora av undran och förtjusning. Hon önskade, att hon kunde sjunga sådan musik!

»Det kan ni inte, så länge ni är inspärrad i klosterburen — ni stackars lilla paradisfågel, som endast kvittrar böner!»

Markisinnan nöp henne lekfullt i kinden:

»Jag vill slå vad, att ni aldrig haft andra åhörare än nunnor och präster, förrän jag härom dagen råkade komma till St. Cyr! Eller hur?»

Detta var skickligt beräknat på att få fram de Vries namn, och så skedde också, ty Destine var stolt över att kunna tala om, att hon en gång sjungit för en greve.

Det var bara synd att ödsla så mycken konstfärdighet på vad hon kunnat få veta genom en enkel fråga, men det var Pompadours natur att alltid göra ett vidlyftigt teater-sceneri av varje situation.

Då Destine blev ytterligare utfrågad, berättade hon tilldragelsen i skogen, talade om främlingens lägliga hjälp, om ritten till klostret och hans affärd, utan att säga sitt namn. Allt detta tolkade markisinnan endast som prologen till en intressant roman. Hon var besluten att få veta mera, men bibehöll alltså samma bekymmerslösa sätt.

»Ma foi!» utbrast hon glättigt, i det hon steg upp från soffan och satte sig vid klaveret. »Det förtjänar verkligen att bli satt i musik: Riddaren och klosterjungfrun!»

Varpå hon med spelat allvar fortsatte att visa Destine, hur man skulle kunna göra en stor opera av historien.

»Först skulle vi ha skogsmusiken — i orkestern en ström av harmonier, över vilken kapellmästaren svänger sin taktpinne, då och då fiskande upp en melodi.»

Hon illustrerade detta med några slag av solfjädern i luften.

»Sedan kommer ert inledningssolo, i valstakt, därför att ni ännu är lycklig och lätt om hjärtat. Kom alltid ihåg, att i den stora operan ha vi livet, satt till musik — varje skrätt blir ett arpeggio, varje suck ett portamento,

varje tår en ton. Kroppslig smärta återges med en skarp dissonans.»

Madame Pompadour slog an ett vasst septimackord.

»Det här skildrar er fjättrade fot. Messingsinstrumenten smattra i gälla skrik, fiolerna såga på ett sönderslittande tema, men presto! Här få vi höra andra toner, antydningen om en hövisk dans, pavana kanske eller menuett — det förkunnar den okände riddarens entré!»

Med ett leende, en åtbörd av handen och då och då ett anslag på tangenterna lyckades markisinnan ge en livlig bild av alltsammans.

Hon fortsatte:

»Sedan han befriat den fjättrade hjältinnan, går musiken sakta över i en annan tonart. En tjugande melodi fyller luften, ett nytt ord sjunges — *l'amour!*»

Hon uttalade ordet sakta och smekande och iakttog samtidigt i smyg Destine, fastän hon icke låtsade märka den plötsliga rodnad, som flög över hennes ansikte.

»Efter kärleksduetten kallas hjälten bort på ett mystiskt sätt och rider sin väg utan att säga sitt namn. — *Voilà.* Slut på första akten. *C'est joli, n'est-ce-pas?*»

Markisinnan spelade upp en briljant galoppad för att skildra hjältens avfärd.

Ett ögonblick efteråt återtog hon djärft:

»Och nu till andra akten. Var skall den försiggå? I klosterträdgården kanske, i månskenet? — eller — var det i kapellet?»

En skarp och säker, väl avvägd och omsorgsfullt måttad stöt, men verkan av den var en annan, än markisinnan väntat. Glad att få förklara saken, svarade Destine ivrigt:

»Ach, jag glömde säga er, madame, — jag har aldrig träffat greve de Vrie igen.»

Madame Pompadour svängde häftigt om stolen, knep ihop ögonen, i det hon betraktade den unga flickan, och frågade i iskall ton:

»Om ni inte återsett honom och han icke uppgav sitt namn, hur kan ni då veta, att det var greve de Vrie?»

I stället för svar drog Destine sakta fram under halslinningen på sin klädning ett blått band, vid vilket det dyrbara suveniret var fäst.

»Se här hans näsduk, madame. Han band den om min

handled, som blivit rispad av törnen, och jag glömde lämna igen den.»

Markisinnan begrep genast alltsammans. Snar att inse sina egna misstag, övergick hon med ens från kärv misstro till impulsiv vänlighet. Älskvärd och ädelmodig, när man icke kom i vägen för hennes egna intressen, var markisinnan plötsligt idel leenden och fagra ord och full av iver att gottgöra sitt föregående misstag.

Hon steg upp och tog flickans ansikte mellan sina båda händer, såg henne djupt in i ögonen en sekund och sade därpå:

»Vet ni, vad jag skall göra med er, ma chérie? Jag tycker om er, och jag tycker om er röst — ni skall bli min protégée.»

»Å, madame!» Destines ansikte visade en förtjust häpnad.

»Ja — och ni skall stanna på Bellevue.»

Destine kunde icke finna ord för att uttrycka sin glädje och tacksamhet.

»Och ni skall studera musik för Rameau!»

Destine kysste markisinnans hand med värme.

»Och sjunga alla operapartier!» Madame Pompadour njöt av att se effekten av sina ord, den klara rodnaden och det strålande leendet, som spred sig över det unga ansiktet likt solglansen av en vårmorgon.

»Och ni skall tillhöra mitt hov och bli en av mina uppvaktande damer!»

»Jesus Maria! — det är alltför underbart!»

Madame Pompadour kysste flickan på båda kinderna, klappade vänligt hennes hand och skildrade entusiastiskt det härliga liv, man lever i ett palats.

Slottsfrun på Bellevue fråssade i den ovanliga känslan av att göra en god gärning.

NIONDE KAPITLET

SPÖKET PÅ BALKONGEN

Samma eftermiddag fick markisinnan besök av en främling. Han sade icke sitt namn till lakejen vid dörren, utan skickade i stället in en ring från sitt finger.

Han blev genast insläppt, fastän markisinnan kort förut sagt åt Gourbelion, att hon icke tog emot flere visiter.

Den nykomne bar en lång kappa, ett grått skägg och glasögon. Då han gick igenom förrummet, lade de uppvaktande kavaljererna märke till hans ståtliga hållning och spänstiga steg. De undrade, vem han kunde vara, som med sådan lätthet fick tillträde, gissade, att han var utländing, måhända ett hemligt sändebud från Österrike, ty viktiga saker voro vid denna tid i görningen mellan Pompadour och Maria Teresia.

De frågade främlingens tjänare, som lämnats kvar ute i korridoren, men finga föga lön för sitt besvär.

Kunde de kastat en enda blick in i budoaren, skulle de likväl funnit, hur grundligt de tagit miste i sina förmodanden. Så fort dörren slutits bakom honom, ryckte främlingen häftigt av sig kappan och den övriga förklädnaden, rusade fram och föll på knä för markisinnan, i det han överhöljde hennes händer med kyssar och lidelsefullt utbrast:

»Äntligen! Äntligen är jag hos er igen! Markisinna, säg mig då, att ni är glad — en liten smula glad över att se mig!»

Det låg mera otålighet än ömhet i det svar han fick:

»Naturligtvis är jag glad — glad över att ni ännu är i livet! Förstår ni, att det är ett rent underverk, att ni inte ännu blivit upptäckt och kastad i Bastiljen? Vad kan ha förmått er till en så vansinnig handling?»

»Ni — ni var anledningen — ni, alltid ni», mumlade han, alltjämt smekande hennes händer.

»Men ni bragte mig i fara lika väl som er själv. Ni skulle ha tänkt på mig, när ni gjorde detta.»

»Jag tänkte inte på annat. Jag kunde inte lämna er, förstår ni inte det?» försvarade han sig.

»Jo, jo, naturligtvis, men risken var för stor. Och ni blottställer oss fortfarande båda två. Hur vågade ni komma hit? Det är ju en galenskap.»

»Markisinna, klandra mig inte — jag måste återse er, jag kunde inte leva utan att återse er.»

»Men ett lettre de cachet är icke att leka med. Ni skulle ha lytt kungens befallning. Men berätta mig litet närmare om det», fortsatte hon i mindre sträng ton. »Var

hittade ni den där märkvärdiga ställföreträdaren, vars utseende narrade alla utom mig?»

»I mitt stall på Vrieonne», svarade Romain frånvarande, i det han tänkte på Pierre och det höga pris, som betalats för detta hans samtal med markisinnan. Han tänkte på, hur olika det var, mot vad han väntat. Han fattade det inte klart, men han hade en dunkel känsla av, att hennes ord icke voro, vad han hoppats på — han hade aldrig drömt om, att hon skulle banna honom. Han kände sig som i en förbryllande mardröm, genom vilken trängde de sällsamt kalla tonfallen av hennes röst.

»På Vrieonne! Quelle merveille! — att en stalldräng kan vara så lik sin herre!»

Det blev ett ögonblicks paus. Sedan tillade hon:

»Ni begravde honom på Montmartre, förmodar jag? Jag hörde talas om liktåget.»

»Ja», svarade Romain sorgset.

»Och är det verkligen sant», envisades markisinnan klenroget, »att han nu vilar vid er fars sida?»

Romain svarade härpå helt öppenhjärtigt:

»Det är inte endast sant, utan också en rättvis ödets ironi, ty det är min tro att — — att han hör hemma där.»

»Men tänk om ni bleve igenkänd — — tjänarne — — Mon Dieu! jag vågar inte tänka på, vad följderna skulle bli, om den ringaste misstanke uppstode. Men seså», tillade hon i mildare ton, då hon såg hans besvikna min, »det är inte min mening att gräla på er!»

Han stod framför henne med lugn värdighet, och då hon såg på hans vackra gestalt och tänkte på det oförvägna mod, som fört honom dit, smälte hennes förtrytelse bort i beundran. Minnet sade henne också, att hon själv till stor del vore att klandra för hans dårskap. Därför var hennes tonfall nästan ömt, då hon tillade:

»Jag är orolig för er, Romain, och kan inte annat än inse er fara.»

Inom ett ögonblick var han lycklig igen.

»Ingen fara skrämmer mig utom faran att skiljas från er... Följ med mig, markisinna — Antoinette!»

Han tog ett steg närmare, och i en låg viskning kom en ström av eldiga ord.

»Du är allt i världen för mig! Vet du väl, hur

högt jag älskar dig. Livet är ett ödsligt kaos utan dig! Jag älskar dig så, som den förste mannen älskade den första kvinnan. Jag ser och hör ingen annan. Dina ögon bränna som eld min själ! Dina ord slita hjärtat ur mitt bröst. Jag böjer knä för dig som för ett helgon! Jag älskar dig som en galning! Jag kan inte leva utan dig! Kom med mig, Antoinette — kom!»

Hans röst skälvde av sinnesrörelse.

»Låt oss lämna detta farliga hov. Vi skola gömma oss för allas ögon, också för kung Ludvigs syn och kunskap, hur långt de än sträcka sig.»

Madame Pompadour kände sig påverkad av hans lidelse. Hon undrade ett ögonblick, hur lyckligt livet skulle vara med en dylik älskare. Det skulle icke erfordras någon ansträngning från hennes sida för att vidmakthålla hans kärlek och beundran. Hur trött var hon icke ibland på sin ständiga kamp för att bibehålla kungens tycke! Denna tanke kom henne att sucka, men återkallade henne på samma gång till verkligheten.

Ytterst praktiskt och avgörande var det svar hon gav.

»Nej, nej, det är omöjligt — tänk på de många, som bero av mig, mina anhängare, min familj, mina skyddslingar. De äro alla beroende av kungens gunst genom mig. Ack, mina fienders föbannelser äro redan tunga att bära, mina vänners skulle bli ändå värre. Nej, nej, Romain, du har tillräckligt med faror att akta dig för. Sök inte en ändå större.»

Hon uttalade inte den ytterligare tanke, som flög igenom hennes hjärna — utsikten att nödgas avstå från den ståt, den makt och de palats, hon nu rådde över. Men det låg en orubblig fasthet i den ton, varmed hon sade sitt nej. Romain märkte det och fäste sig vid den otvungna liknöjdhet, varmed hon avböjt hans vädjan. Han stod ännu alltför mycket under hennes trollmakt för att inse all den beräknande hårdheten i hennes natur eller göra sig klart reda för, som vilken leksak hon behandlat honom, men kylan i hennes ord sjönk ner i hans hjärta, och han fann ingenting att säga.

Som en slags gottgörelse lade markisinnan med impulsivt behag båda händerna på hans skuldror och betraktade honom med spelad ömhet. Fastän hon stötte bort honom,

ville hon likväl behålla hans kärlek — hans och varje annan mans — odelat, hängivet och för alltid. Rummet låg i kvällsskynning, men Romain kunde se hennes uttrycksfulla ögon och tjusande leende, då hon stod så där nära honom.

Plötsligt drog hon sig undan, och även han sprang förskräckt åt sidan, ty Gourbellon hade utan ceremonier kommit inrusande i rummet.

»Madame, kungen vill ofördröjligen träffa er!»

Markisinnan vinkade förtvivlat åt de Vrie att skynda ut på balkongen, men innan han hann dit, var kungen redan inne.

»Ers majestäts visit är en oväntad ära», började madame Pompadour i nervös ton, i det hon med svårighet dolde sin sinnesrörelse. Hon kunde icke gissa, vad som fört honom dit oanmäld. Alla möjliga hemska förmodanden flögo genom hennes huvud. Hennes fruktan för ögonblicket lugnades något av det faktum, att de Vrie lyckligtvis stod i den djupa skuggan av fönsterdraperierna och icke blivit bemärkt.

Av naturen stålsatt mot faror, uppbjöd hon nu hela sin energi för att möta denna. Efter att ha placerat kungen med ryggen mot fönstret, genom vilket nu det sista skumma dagsljuset silade in, befallde hon Gourbellon icke taga in ljus, förrän han blev tillsagd.

»Strålglansen av majestätets närvaro lyser upp rummet tillräckligt», sade hon, men denna granna komplimang var bortkastad på kungen, som tycktes fördjupad i sina tankar. Han såg inte ens manskappan och de andra maskeradtillbehören, som lågo på golvet.

»Är ers majestäts stämning mörk eller glad?» dristade hon sig att fråga, fast besluten att, kosta vad det ville, icke tillåta ett ögonblick av tystnad.

»Mörk!» var det lakoniska svaret, »vi ha blivit uttrötade under en timmes tid av två flintskalliga presidenters och en prästs pladder.»

»Om parlamentet, förmodar jag? — — eller var det om den där preussiska dussinfursten Fredrik? — — Den som kunde förgöra åtminstone endera av dem!»

Madame Pompadour stampade med sin lilla fot och rörde sig nervöst omkring i rummet med frasande garne-

ringar, som påminde om de uppruggade fjädrarna på en skrämmd fågel.

Hon fortsatte brådskande och ivrigt att prata, och som hon aldrig saknade ord, när det gällde att smäda eller förlöjliga sin mest framstående fiende, Fredrik II av Preussen, lyckades hon hindra kungen att uppfånga ett ljud av de smygande steg, de Vrie tog under sin strävan att uppnå balkongen.

Men plötsligt av något obekant skäl vände kungen sig om, och då — himmelska makter! — sammansvor sig själva firmamentet att åvägabringa katastrofen, ty just då trädde fullmånen fram ur ett moln och lyste klart och vit ner på balkongen, framhävande med sitt milda sken den raka, spänstiga ryggen och de breda skuldrorna på honom, som med ens såg sin lyckostjärna blekna.

Ludvig flög upp från sin stol i ett anfall av raseri, i det han på samma gång drog sin värja.

»Sacré coeur! en man i ert rum, då kungen kommer på visit! Edra förolämpningar, madame, överskrida alla gränser!»

Han rusade fram, vräkande omkull en stol, då han skulle maka undan den, och med värjan i högsta hugg, färdig att genomborra inkräftaren.

Ur stånd att hejda kungen i hans vrede, följde madame Pompadour hans rörelse, blek av ångest, medan flyktingen på balkongen, som insåg, att allt var förlorat, gjorde helt om. Alltför genuin hovman för att draga vapen mot kungen, stod han där orörlig och oförfärad, väntande på det dödsbringande hugget.

Plötsligt ljöd madame Pompadours stämna i ett skrik av sällsam ångest:

»Håll, ers majestät!»

Hon grep kungens arm och pekade med fasa på den orörliga gestalten i fönstret. En skälvande fruktan för-rådde sig i varje tonfall, då hon flämtande utbrast:

»Se! Det är den döde greve de Vrie!»

Ludvig höjde sina ögon mot det bleka anletet på den månbelysta gestalten. Värjan föll ur hans hand, då han varseblev samma anletsdrag, som han sett döda och stelnade i St. Germainskogen, och över vilka den dumdristiga Pompadour slungat innehållet i sin bägare.

Uppskrämd av denna syn, gjorde den vidskeplige kungen instinktmässigt korstecknet.

Men madame Pompadour visste mer än väl, att denna effektfulla höjdpunkt icke fick vara för länge. Hon tog ett steg bakåt och stötte med foten omkull en hög, bräcklig vas, som stod bredvid klaveret. Hur gammalt och alldagligt än detta konstgrepp kan tyckas, är ett buller likväl alltid ett buller, och de mänskliga nerverna äro så beskaffade, att när en person blir skrämmd, ser han sig om. Kungen vände genast på huvudet för att taga reda på orsaken till skramlet. Då han åter såg mot fönstret, var spöket försvunnet.

Det kostade madame Pompadour icke alls någon svårighet att nu ge vika för en paroxysm av hysterisk gråt.

»Det är därför, att jag gjorde narr av hans lik. Mon Dieu! — att tänka sig, att jag skall bli hemsökt och förföljd av ett spöke!»

Hon föreföll otröstlig, men kungen, som stod bredvid henne i tankfull tystnad, tycktes mindre bestört.

»Är ni säker på, att ingen kan ha varit på balkongen?»

En ny fruktan grep henne, i det hon ivrigt svarade:

»Nej, nej, omöjligt! Jag har varit här hela eftermiddagen.»

Utän att fästa avseende vid hennes ord, gick hans majestät lugnt fram mot fönstret.

»Låt mig först säga till om ljus», bad hon i en förtvivlad ansträngning, att hejda honom, men kungen lät icke hejda sig.

Madame Pompadour kunde endast se på i stum maktlöshet, övertygad om, att hon spelat ut sitt sista kort. Hon dolde sitt ansikte i händerna och försökte stålsätta sig till det förfärliga ögonblick, då kungen skulle upptäcka de Vrie.

Hon hörde kungen gå ut på balkongen. Några ögonblick av hemsk spänning följde, och därpå lades en hand på hennes skuldra. Hon såg upp och varseblev kungen, som helt lugnt förkunnade:

»Det finns ingen där. Det är högst besynnerligt.»

För att dölja hennes häpnad och lättnad erfordrades det verkligen hela hennes skicklighet som skådespelerska.

»Låt oss inte tala om det för någon», framkastade hon

med spelad betänksamhet, »eller föredrar ers majestät att berätta historien?»

»Nej, minsann», svarade han, »jag är mer än villig att hålla tyst med saken, då jag inte alls har någon önskan att bringa gengångare på modet!»

Den lugna tonen i detta svar var icke riktigt tillfredsställande för markisinnan. Kungens förskräckelse hade gått över för fort — det antydde en skymt av tvivel. Hon måste uppegga hans lättrogenhet. Med en övertygande rysning utbrast hon:

»En sådan ryslig erfarenhet! Vad skulle jag tagit mig till utan ers majestäts tröstande närvaro!» Hon föreföll alldeles förbi av nervositet. »Jag tror icke, jag kommer att kunna sova på en vecka!»

»Ni är enerverad och behöver vila — vi vilja därför lämna er.» Ludvig gjorde sig i ordning att gå.

»Men, sire!» det låg en gripande vädjan i hennes tonfall. »Ni lämnar mig väl inte med vrede?»

»Långt därifrån», svarade kungen genast. »Ni är Ludvigs bästa kamrat — den enda som aldrig tråkar ut mig. Ma foi! ni hittar på nya förströelser för var gång jag kommer! Visste jag inte, att ni undviker att upprepa samma effekt om igen, skulle jag vara rädd att komma hit mera! I dag bragte det mig, lämpligt nog, på andra tankar, men jag skulle inte ha nöje av en ny gengångarvisit!»

Var allt detta äkta? Eller låg det inte en skymt av sarkasm i orden? Favoriten kände sig förbryllad.

»Jag besvär er, sire, skämta inte med så underliga ting. Men saken är mera olycksbådande för mig än för er. Den kommer mig att darra. Tycker ni inte synd om mig, sire? Gör det er inte ont om la pauvre Pompadour?»

»Ni har våra bästa tankar och vår sympati.» Det låg vänlighet i Ludvigs ton, men hans sätt, då han tog avsked av henne och lämnade rummet, antydde en viss tankfullhet.

TIONDE KAPITLET

LÖNNKAMMAREN

Så snart kungen gått, skyndade madame Pompadour ut på den ödesdigra balkongen och fann den tom, som han sagt. Hon mätte avståndet ner till marken och ryste. Hur hade Romain kunnat göra ett så halsbrytande språng och slippa helskinnad undan?

Hon stirrade ut i parken med dess otydligt skymtande buskager och statyer, men kunde icke se någon gestalt, som rörde sig. Hur hade han kunnat komma obemärkt undan, undrade hon.

Hon vände sig för att gå in, men tvärstannade plötsligt och vände om. Ljudet av ett sakta stönande nådde henne. Då hon på nytt blickade ner, varseblev hon en utsträckt gestalt, nästan dold i skuggan.

Han låg där — skadad! Mon Dieu! Vad skulle hon göra!

Likt ett plötsligt mörker sköljde medvetandet av en stor fara över henne. Tänk, om han bleve funnen där under hennes fönster av tjänstefolket! — det var ingen av dem hon kunde lita på — eller tänk, om han skulle dö!

I vild fart jagade dessa tankar genom hennes sinne. Hon rusade tvärs över golvet, ryckte upp den mörka kappan, störtade in i det angränsande sovrummet, kastade upp en dörr, flög utför en baktrappa — ner i parken. Ingen hade sett henne. Det var endast ett steg till buskdungen, där Romain låg hjälplös med avbrutet ben. Han hörde henne komma och reste sig upp på armbågen, då hon närmade sig. Hon föll på knä bredvid honom och frågade ivrigt och brådskande i dämpad ton:

»Är ni mycket skadad?»

»Ett par ben avbrutna, det är alltsammans.»

»Alla helgon! — vad skola vi göra?»

»Lemoyne är här — han skall hjälpa oss.»

»Lemoyne? Hur fick han reda på er?»

»Han blev orolig för mig och gick ut för att leta.»

»Var han i slottet?»

»Ja, han väntade ute i förrummet.»

»Var är han nu?»

»Han gick för att söka reda på en utgång, som inte är bevakad.»

»Det finns ingen.»

»Inte? Då måste han lyfta mig över muren.»

»Omöjligt — först måste man sätta över floden.»

»Sacré! Då får han bära ut mig genom stora porten.»

»Aldrig!» Markisinnan reste sig energiskt. »Vakterna skulle erbjuda sig att hjälpa till, skulle göra frågor, upptäcka er förklädnad, kungen skulle få höra talas om saken. — Nej, det är inte att tänka på.»

I detsamma kom Lemoyne tillbaka. Vid åsynen av honom förklarade madame Pompadour beslutsamt:

»Det finns bara en sak att göra. Lyft upp greven och bär honom på ryggen — försiktigt — så ja! Följ mig nu.»

Ansträngningen gjorde, att Romain svimmade.

Då han återkom till sans, fann han sig liggande på en bädd i ett rum av underligt utseende. Det var trekantigt till formen, och i stället för fönster funnos fyrkantiga öppningar alldeles under taket. Dessa gingo, som han senare fick veta, diagonalt upp till yttertaket och släppte på så sätt in luft och en smula dager. Rummet var möbletrat som en vapensal med svärd och sköldar upphängda på de mörka ekväggarna, och stora kistor stodo här och där på det med tegelplattor inlagda golvet. Bredvid spiseln, som aldrig tycktes ha varit använd, låg en vedtrave och en flinstålsask. Några dyrbara mattor dolde det nakna tegelgolvet och voro de enda tecken av bekvämlighet rummet erbjöd.

Överallt låg ett tjockt lager av damm, och rummet i sin helhet gjorde ett tillbakadraget och ogästvänligt intryck, likt en person, som inte tycker om att bli störd. Någon dörr tycktes inte finnas.

Just som Romain gjort denna upptäckt, öppnades en av panelningarna utifrån, och Lemoyne trädde in, bärande en skål vatten.

»Å, ni har kommit till liv igen!» utbrast han glatt. »Jag började just bli ängslig.»

»Var äro vi?» frågade Romain.

Lemoyne ryckte på axlarna.

»Fråga mig inte nu — vi ha viktigare saker för oss.»

Hans erfarenhet som soldat hade lärt Lemoyne en smula av fältskärskonsten. Efter att på nytt ha skyndat ut genom den rörliga panelen, kom han tillbaka med en linne-duk, som han rev sönder till bindlar. Så drog han försiktigt av grevens strumpa och började draga det brutna benet i led.

Den stackars greven var alltför upptagen av sina plågor för att ansättas av någon vidare nyfikenhet. Fastän ovan och tafatt, fullföljde Lemoyne beslutsamt sitt kirurgarbete till slut.

Äntligen var provostunden över och benet säkert ombundet.

Stallmästarens nästa göra var att tända en brasa. Sedan sysslade han stillatigande med att koka upp litet vatten i en kittel, som hängde på en krok.

Fastän de Vries ben var brutet, var hans mod det icke, så som hans ord snart ådagalade.

»Vid den heliga graven! Var äro vi? Du skall inte tro, jag är så kraftlös, att jag inte kan tala! Vad är det här för slags rum?»

»Ett enskilt rum på Bellevue.» Det låg en viss skämtsam ironi i det sätt, varpå Lemoyne underströk ordet »enskilt». Han kände sig verkligen helt uppsluppen till mods i sin lättnad över att ha funnit denna tillflyktsort efter den vilda oro, vari Romains olycksfall försatt honom.

»Och hur ha vi kommit hit?»

Med retsam betänksamhet undersökte Lemoyne kitteln, innan han slutligen svarade:

»Jag bar er på ryggen, och markisinnan visade vägen, en fasligt tröttsam väg, det kan jag försäkra er. Så vitt jag minns, bar det av runt hörn, genom murar, över avgrunder, längs med grottor och nerför trappor! Jag trodde, jag skulle snava vid varje steg.»

»Menar du, att vi äro under jorden eller i något torn?»
envisades Romain.

»Uppriktigt sagt, bästa greve, så känner jag icke till slottets invecklade arkitektur. Det här är en lönkammare,

avsedd till tillflyktsort i fall av politisk fara. Ni och jag äro de enda, som ha reda på dess tillvaro utom markisinnan och kungen.»

»Kungen!» Romain for upp från sin bädd, men sjönk genast stönande ner igen.

»Bli inte förskräckt», lugnade Lemoyne. »Markisinnan säger, att hans majestät aldrig har någon anledning att komma hit, och även om han hade det, skulle han troligen behöva henne, som visade honom vägen, ty det är mycket invecklat att komma in, och han har troligen glömt knepet.»

Lemoyne tystnade på nytt för att titta i kitteln, där en mängd ivriga bubblor ansträngde sig i en kortlivad kamp för att komma upp till ytan och stanna där.

»Här har ni konjak och varmt vatten», återtog han. »Det skall stålsätta er, tills markisinnan kommer igen. I morgon skall jag smuggla in livsmedel, och sedan stanna vi här, tills ni kan stödja på benet igen.»

Romain tog stillatigande det framräckta glaset, men innan han förde det till sina läppar, kom en överväldigande känsla av tacksamhet hans ögon att fyllas med tårar. Han sade icke ett ord, men den blick han gav Lemoyne uttryckte hans djupa erkänsla för stallmästarens från alla förebråelser fria trohet.

»Jag tänker, ni inte skall fara alltför illa här. Och för att vara en gengångare, som går omkring och spökar, åt-njuter ni ju ganska många materiella bekvämligheter!»

ELFTE KAPITLET

TVÅ NATTLIGA LJUS

Några timmars ensamhet för att tänka över eftermiddagens riskabla tilldragelser skulle varit välkommen för madame Pompadour, men hennes liv upptogs av så många intressen, att även de mest dramatiska och ödesdigra händelser knappast blevo mera än episoder.

Samma afton besvarade hon ett tjog brev. Morgonen därpå vid sin toalett åhörde hon ansökningarna av en skara supplikanter, som väntade ute i förrummet på att få audiens.

När toaletten var över, kom posten från Paris med sin förargliga barlast av klagomål, angrepp, smädelser och plumpa nidvisor. Efter en timmes sysslände därmed följde en lång rådplägning med monsieur Colin, hennes sekreterare, angående förberedelserna till en fest, som hon ämnade ge på Bellevue den 18:de.

Klockan ett väntade den blå och förgyllda karrossen för att föra markisinnan till Versailles, där hennes majestät drottningen vid denna tid intog sin middag ensam, men i full gala. Under hela måltiden kommo personer för att göra sin uppvaktning och störa hennes matsmältning.

Det är ett historiskt faktum, att madame Pompadour aldrig underlät att en gång i veckan inställa sig hos drottningen. Och denna, som var en slav under etiketten och kungens befallningar, mottog henne alltid med yttre vänlighet.

Efter att ha lämnat hennes majestäts våning denna dag, sökte markisinnan få företräde hos kungen — hon var angelägen att komma under fund med, huruvida och i vad mån den föregående aftonens tilldragelse återverkat på honom. Men hur stor blev icke hennes förvåning och bestörtning, då hon fick höra, att kungen farit till Paris för att hålla en Lit de justice i parlamentet.

En Lit de justice! Madame Pompadour kunde knappast fatta det. En Lit de justice! En sådan hade icke förekommit på tjugu år! Det föreföll obegripligt, att Ludvig på eget bevåg tagit ett så självrådigt steg. Om hon bara vetat av det på förhand!

Hon undrade, varför Machault icke hade talat om det för henne på morgonen.

Kallelsen till parlamentet, hörde hon, hade först blivit utfärdad dagen förut. Detta förklarade Ludvigs oväntade besök på Bellevue. Han hade kommit för att rådgöra med henne. Vid närmare eftertanke var hon glad, att Machault ingenting sagt — hon skulle inte för allt i världen ha velat, att han kom under fund med, att hon icke blivit underrättad.

En Lit de justice! Mon Dieu! Vad skulle väl hända härnäst? Hon visste hur mottaglig kungen var för att bli påverkad av den, som händelsevis råkade vara i hans närhet. Hon tänkte sig d'Argenson vid hans sida och de ota-

liga insinuationer om henne själv, som denne höge herre med all säkerhet skulle passa på att viska i kungens öra. Och hon fruktade, att eftersmaken av gårdagens erfarenhet i hennes budoar skulle bragt kungen i stämning att sätta tro till allt, som anfördes emot henne.

Utan vidare tvekan beslöt hon att hals över huvud skynda till Paris.

I största hast åkte hon tillbaka till Bellevue, där brådskande befallningar utfärdades och en liten svit utvaldes, som skulle följa markisinnan till huvudstaden. Madame du Hausset blev tillsagd att stanna på Bellevue som förkläde och mentor för Destine.

Därpå begav sig madame Pompadour obemärkt till det gömställe, där Romain de Vrie funnit sin tillflykt. I hennes budoar fanns en dold panel, som öppnade sig åt en smal gång, ledande till en liten trappa, utför vilken man kom rakt ner till lönkammaren.

Vid foten av trappan möttes hon av Lemoyne, som hört henne komma. Han höll upp svängdörren för henne, men hon tvekade att gå in och kastade en frågande blick tvärs över rummet till bädden, där Romain låg.

»Har han sovit lugnt?»

»Nu gör han det, madame, ty jag gav honom en sömndryck.»

Under det Lemoyne talade, kunde han icke annat än lägga märke till markisinnans praktfulla uppenbarelse — den dystra inredningen i det lilla rummet kom henne att se ut som en gäst från en annan värld. Hon hade tydligen brått om och vände plötsligt om med den korta befallningen:

»Kom med mig.»

Han följde henne upp till budoaren, där hon, efter att hastigt ha slutit till panelen bakom dem, skyndade sig att ge Lemoyne anvisning på, hur han skulle bete sig under hennes frånvaro.

»Ni måste vara mycket försiktig i allt, vad ni tar er för. Jag skall ge er uppsikt över mitt rum här, så att ni kan gå ut och in genom panelen utan fara att bli sedd. Vad som än må hända, så låt ingen ana, att här finns ett hemligt rum. Jag skulle vilja råda er att ha så litet som möjligt att göra med återstoden av mitt folk. Jag har

skickat dem allesammans ner på gården, dit vi nu skola gå, så att jag får presentera er som budoarvakt.»

Under det hon talade, drog markisinnan brådskande på sig sina handskar och vinkade sedan åt Lemoyne att hjälpa henne på med kappan, som låg färdig i beredskap på en stol.

»Ni måste köpa allt, som ni behöver, i Meudon», fortsatte hon, »och säg er herre, att jag kommer tillbaka om ett par dagar, och att kungen sammankallat en Lit de justice. Och säg honom också, att han tryggt kan stanna där han är, ty kungen misstänker ingenting. Nu är jag färdig.»

En stor skara uniformerade tjänare hade samlats på gården, där madame Pompadour nu visade sig, praktfullt insvept i hermelin, färdig att ge sig av till Paris.

Vid hennes sida var Lemoyne, som hon högtidligt föreställde som »budoarvakt», en tillfällighetspost, föga eftersträvad av sin innehavare, men så mycket mera av de andra, så fort deingo höra talas om dess upprättande.

Den ståtliga karrossen och sviten färdades snart ut genom slottsporten under djupa bugningar av de kvarblivna, som sågo efter dem med längtansfulla ögon, ty ett besök i Paris ansågs alltid som en välkommen förströelse.

Utom nattvaktens lykta syntes endast två ljus vid midnattstid i Bellevues slott. Det ena glimtade från ett litet fönster i tjänarflygeln, där en man satt ivrigt sysselsatt med att förfärdiga ett långt brev i chifferskrift. Hans min uttryckte allvar och spänd uppmärksamhet, och han bemödade sig synbarligen att vara ytterligt noggrann. Han var delvis avklädd, i det han tagit av sig rocken och till hälften öppnat skjortan, blottande ett brett, kraftigt bröst. Rakt över hjärtat bar han ett märke av två tydliga bokstäver, outplånligt inpräglade i hans kött — »I. L.», Ignatius Loyolas olycksbådande initialer. För världen i allmänhet taget var han Gourbellon, en trogen tjänare till markisinnan, som föga anade, att han var en ännu trognare tjänare till jesuiterna. Han tillhörde denna ordens mystiska femte grad, som icke bar någon utmärkande klädedräkt och icke offentliggjorde sitt samband med samfundet. En högt bildad man, lärd, berest och förmögen,

hade han avstått från allting, bildning, pengar, personlighet, för att helt egna sig åt Jesu orden och dess vitt utgrenade, högt syftande verksamhet. I sin hängivna självupppoffring och blinda lydnad för sitt ordenslöfte var han det förkroppsligade idealet för Loyolas samfund.

Det brev, han nu höll på att skriva, var ställt till hans chef och innehöll en noggrann rapport över de ord, madame Pompadour yttrat på morgonen under sin toalett, »en trogen och sannfärdig redogörelse för de onda syften och planer mot vår Orden, som spinnas av denna fördärvade kvinna med hennes skändliga makt.»

Nedanföör dessa ord var skrivelsen undertecknad med ett chiffertecken.

Medan Gourbellon höll på med sitt brev, var en annan person i en annan del av slottet sysselsatt på samma sätt. Men fastän också allena och halvt avklädd, föreföll denna varken strängt upptagen eller allvarsam, tvärtom flög litet emellanåt ett leende över hennes ansikte. Det var Destine, som skrev till sin väninna Adrienne i St. Cyr.

Efter att berättat om sin underbara tur att ha blivit Pompadours protégée, fortsatte hon:

»Jag önskar, du kunde se det här rummet — det är lika högt i tak som vårt kapell, och spiselkappan är nästan lika stor som ett altare. Det står brinnande ljus på den och en pendyl, som just nu slår tolv — midnattstimmen. Jag skall inte göra det ofta, men jag ville veta, hur det känns att sitta upp så länge jag har lust och bränna en massa ljus! Madame du Hausset säger, att varje rum har sig tilldelat tjugu ljus om dagen, och att jag kan sälja dem jag icke använder!

»Det här rummet har varit madame de Pompadours dotters. Hon är död och markisinnan sörjer henne fortfarande. Hon hette prinsessan Alexandrine. Jag är litet lik henne, säger madame du Hausset, och det är därför, som markisinnan fattat tycke för mig och gett mig det här rummet.

»Jag blev förvånad över att höra, att madame de Pompadour haft en dotter, och frågade, var monsieur de Pompadour då fanns? Det gjorde, att jag fick veta något om markisinnan, som i hög grad upprörde mig.

»Ack, Adrienne! Jag har kommit under fund med åtskilligt av, hur det går till här i världen och vid hovet, och denna upptäckt har gjort mig ledsen och förbryllad. Jag undrar, om jag borde tala om det för syster Therese. Men jag skall anförtro det åt dig först och höra, vad du tycker.

»Till svar på min fråga om madame de Pompadours man förklarade madame du Hausset för mig, att hans namn icke var Pompadour utan d'Etiolles, och att han icke alls lever tillsammans med henne. Hon är skild!

»Du kan tänka dig, hur häpen jag blev över att höra detta och förlägen också, ty jag hade ju, utan att vilja det, törnat rätt på en sorglig familjehemlighet.

»Men fastän jag berättat dig detta, snälla Adrienne, hoppas jag, att du inte tänker alltför illa om markisinnan. Hon är god och intagande, och alla tyckas hålla av henne, trots denna fläck i hennes liv. Alla de förnämsta adelsmännen komma hit på visit. Det finns en särskild våning reserverad för Dauphin och Dauphine och en till och med för kungen. Madame du Hausset visade mig dem på eftermiddagen.

»Markisinnan har farit till Paris. Du skulle ha sett raden av vagnar! — sex stycken! — och förridare och postiljoner och hästar med guldbroderade schabrak! Det var som en tavla i en fesaga, men det vackraste av allt var markisinnan själv, där hon satt i sitt granna ekipage med det fina, ljusa ansiktet mot de karmosinröda kuddarna. Hon kom en att tänka på en kamé i ett guldskrin.

»Hon kommer igen om några dagar, ty här skall bli en stor fest den 18:de. Madame du Hausset säger, att jag kan få titta på från en av alkoverna. Kungen skall komma hit, så att du kan tala om för Fanchon och de andra, att jag verkligen skall få se hans majestät — på avstånd förstås.

»Jag önskar, att du och syster Therese vore här hos mig, så skulle jag känna mig mycket gladare och mera hemma-stadd. Jag skäms inte att tillstå, att jag ännu icke är van att bo i ett palats, och att jag tycker, ståten är större än trevnaden. Jag vet, att jag aldrig, aldrig kommer att övervinna min rädsla för tjänarne — de äro så tysta och högdragna, man skulle kunna tro, att de voro gjorda av vax.

Och så — oss emellan sagt — känner jag mig bra liten och ensam i det här stora rummet. Trävirket knakar ibland om nätterna, och jag blir så rädd, så att jag kryper med huvudet under täcket. Jag tittar under sängen, när jag läst mina böner, och sedan hoppar jag upp, så fort jag kan!

»Jag glömde att förklara för dig om det där broderiet, som du lovade att sluta åt mig. Bården måste sys med guldtråd, men kanske kan syster Therese säga dig mönstret. Var snäll och framför till henne mina hjärtliga hälsningar. Säg henne, att det finns ett kapell här i slottet, och att abbé de Bernis läser mässan om söndagarna.

»*Mon Dieu!* Prinsessan Alexandrines pendyl slog ett!

»Ja, nu tror jag, att jag berättat dig allting om mitt liv och mina känslor här, så därför, käraste Adrienne, vill jag sluta. Var snäll och glöm inte att vattna min narciss.

»*Je vous embrasse tendrement.*

»*Votre bien dévouée*

DESTINE.»

Då Destine omsorgsfullt vek ihop brevet och förseglade det med det parfymerade lacket, som stod på det koketta skrivbordet, kände hon med sig, att hon icke berättat Adrienne riktigt alltsammans. Hon hade icke nämnt något om den känsla, som låg över och under alla hennes övriga förnimmelser — smärtan, häpnaden och den svi-dande glädjen att vara bland idel minnen efter greve de Vrie.

Hon hade hört hans namn uttalas, hade talat om honom, hade varit tillsammans med hans vänner och räknades själv som en av dem. Hon kände hans närvaro ännu i luften. Fastän hon visste, att han var död, tycktes han vara henne helt nära.

Tankfullt släckte hon ljusen — den ena milda lågan efter den andra flämtade till och dog bort för hennes andedräkt. Under ett ögonblick rådde mörker, sedan smög långsamt trollmakten av tusentals stjärnor in i rummet och drog Destine fram till fönstret. Det var en syn, egnad att förstumma alla jordiska känslor. Destine kände sin ande sväva ut i nattens tysta glans, upp mot det vida, blåskimrande himlavalvet. Hon undrade, var *han* fanns

bland alla dessa kretsande världar! Hon föreställde sig själv irrande omkring bland dem, i outtröttligt sökande efter honom, knackande på dörren till varje stjärna.

Destine ryckte häftigt upp sig — hennes ansikte brände av de dristiga tankarne. Hon öppnade fönstret på vid gavel för att inandas den kyliga luften och stirrade med ivriga, frågande blickar på de mörka busksnären i den stjärnbelysta parken, de drömmande statyerna och otydliga gångstigarne.

Sedan höjde hon åter ögonen mot det safirblå valvet ovanför med hjärtat klappande av en enda stor längtan.

Men intet ljud störde stillheten, icke ett fallande löv kom henne att spritta till — icke ett tecken kom som svar från en osynlig ande.

— — — — —
Och ändå händer det underliga ting ibland. Vid samma tid for Romain de Vrie häftigt upp ur sömnen i det hemliga rummet, där han låg gömd.

»Lemoyne! sade du något?»

Från sin bädd på golvet svarade Lemoyne sömnigt:

»Nej — hur så?»

»Jag tyckte, någon ropade på mig. Jag drömde väl.»

TOLFTE KAPITLET

UNDER SLOTSFRUNS FRÅNVARO

Madame Pompadours husfolk räknade över ett halvt hundratal personer och innefattade alla tjänstegrader från betitlade damer och herrar, som uppvaktade henne i salongen, ner till fackelbärare och de fyra negrerna, som buro hennes bärstol.

Bland dem, som lämnats kvar hemma, när markisinnan i sådan brådska for till Paris, voro två unga män, Neveu och Treon, som särskilt djupt kände den förolämpning, de ansågo, att hon tillfogat dem. Ingendera tyckte om att bli kvarlämnad eller att bli ställd under kommando av en ny tjänsteande med en ny befattning.

Dagen efter hennes affärd tröstade de sig nere i för rummet på nedra botten med att spela kort och dricka vin,

låtande mynt och kort dansa med sjuttonhundralets typiska ringaktning för tid och pengar. Under det de pratade om olika saker, slog de vad än om det ena, än om det andra, så fort det uppstod någon tvistepunkt. Slutligen miste spelet sitt intresse, när de med något dämpade stämmor började diskutera den där nye inkräktaren, Lemoyne.

»Han är fasligt hemlighetsfull i sitt uppträdande, denne nyutnämnde Stor-Mogul — har alltid brått om, när man möter honom, talar aldrig annat än för att säga 'god dag' och smyger omkring som en räv — — —»

Den länge, svartögde, spindelliknande Treon avslutade meningen med en axelryckning och sträckte ut glaset efter mera vin.

Neveu, som var klädd i svart sammet och Mechlinspet-sar, hade en len stämman och doftade av eau-de-violette, fullföljde ämnet med stort allvar.

»Hans befattning är ändå mera mystisk än hans uppträdande, tycker jag. Jag tillstår, att saken väckt min nyfikenhet til den grad, att jag i morse smög mig in i budoaren vid en tid, då jag säkert visste, att han var borta.» Han lutade sig förtroligt fram över bordet och blinkade betydelsefullt, i det han tillade: »Sak samma, hur jag kom in! Men bäst jag står där och tittar igenom markisinnans skrivbord, får jag höra ett buller bakom mig; jag vände mig om, och så sant jag lever, var det inte den där fördömde budoar-vakten, som med en infernaliskt artig bugning frågar, om det inte är något, han kan hjälpa mig med! Han kunde icke ha kommit mera oväntat, om han stigit upp ur golvet.»

Det lina sidenet i Neveus tonfall hade fått något vasst, som påminde om en upprispad stadkant. Hat glimmade i hans ögon förrådde ett ettrigt beslut att befria Bellevue från denne smygande sfinx, som ertappat honom i budoaren och naturligtvis skulle pladdra om den riskabla historien för Pompadour.

Synbarligen starkt imponerad av vad han hört, nickade Treon förnumstigt och sänkte rösten, i det han med den drucknes gråtmilda allvar svarade:

»Jag skall säga dig, att försynens vägar äro lätta att skönja, jämfört med Pompadours vägar! Vet du, vad jag tror? Jag misstänker, att den här dörrvakten är betjänt

hos vår nådiga frus sista älskare.» Treon tystnade för att tömma sitt glas och tillade sedan med rusig uppsluppenhet och sjungande ton:

»Men vem han är, och var han är,
Det kan jag inte säga!»

Neveu såg sig nervöst omkring.

»Var då litet försiktig med vad du säger — nu för tiden bör man hålla sin tunga bättre i styr än sin värja.»

Denna visa anmärkning bekräftades skenbart av Lemoyne's inträde, som just i detsamma kom tillbaka från ett ärende till Meudon. Han ämnade bara buga sig när han gick förbi, och skynda igenom rummet, men Neveu, som var snar att gripa tillfället i flykten, ställde sig i vägen för honom, efter att ha viskat till Treon:

»Tio louisdoror mot en, att han inte vill göra oss sällskap.»

»Bäste monsieur Lemoyne, vi ha längtat efter en skymt av eder.»

»Er längtan sträcker sig inte högt, messieurs!» svarade Lemoyne i samma artiga ton som den andre, »men nu då jag tillfredsställt den, så tillåt mig att gå vidare.»

Under detta utbyte av artigheter hade Treon hunnit lägga märke till en lätt ansvallning under Lemoyne's rock.

»Tillåt mig först», anhöll denne skarpsynte herre illvilligt, i det han skämtsamt sträckte ut sin värja. »Er kappa sitter inte bra», varpå han behändigt slängde undan plagget och uppenbarade en vinbutelj under Lemoyne's arm.

»Å, förlåt min skämtsamhet», inföll Treon muntert med rusigt raljeri. »Mina manér lämpa sig endast för adelsmän — en klass, som *aldrig gömmer* undan vin — de *dela med sig* av det.»

»Sapristi! — de dela med sig åt sina likar, ja!» genmälde Lemoyne hetsigt. »Det gör jag också, när jag träffar på dem — åt mindre fint sällskap *avstår* jag det!» och därmed slungade han buteljen på Treon, som behändigt uppfångade den och räckte den åt sin stallbroder, i det han bullersamt utropade:

»Ma foi! — han hade så när spillt ut gott vin! Bättre då, tänker jag, att spilla dåligt blod!»

Och hans värja blixtrade, färdig till utfall. Lemoyne

drog också sin och ställde sig i försvarsattityd, i det han anmärkte:

»Ni är obetänksam, herre, som vill slåss med en nykter man.»

Med en rusig hjärnas stridslust svarade Treon muntert:

»Ni har rätt — en nykter väger upp två druckna. Ni har kommit mig att inse min fara, och för att det skall bli rent spel, är det tydligt, att min vän här måste hjälpa mig. Inte sant, monsieur Neveu?»

Förtjust över utsikten till en så snar hämnd på sin fiende, svarade Neveu ivrigt:

»Naturligtvis — två ostadiga klingor mot en som är stadig — det är fullt ärligt spel. Annars skulle det bli uppenbart mord.»

»Logiskt talat, Neveu! — logiskt talat! Kom an, min bästa monsieur Lemoyne. En duell à trois! Några sekunder bry vi oss inte om, det här tar ju bara ett par sekunder!»

Gapskrattande åt sin ordlek och utan vidare parlamentering, rusade han på Lemoyne, omedelbart följd av Neveu.

Deras värjor voro inte alls så ostadiga, som de påstått, och Lemoyne märkte snart, att de inte fäktade bara på lek. Det låg avgjord fientlighet i de två par ögon, som blixtrade emot honom, under det han sökte parera de stöfar, som haglade över honom. Inga regler iakttogos, ingen paus gjordes, intet andrum medgavs mellan sammandrabbningarna.

Lemoyne kämpade inte endast för sitt eget liv, utan också för sin herres. Han måste segra eller åtminstone uppehålla kampen, tills andra lade sig emellan. Oupphörligt såg han sig om efter hjälp — skulle ingen komma in och bli vittne till den ojämna striden?

De två glimmande klingorna framför honom tycktes mångdubblas likt ekrarna i ett hjul; de blänkte fram ur det omgivande mörkret som klara ljusstrimmor, tills han plötsligt kände sig träffad av en skarp blix, och det brusade i hans öron som dundret av tusentals åskor, medan en obeveklig makt slungade honom genom ett ändlöst tomrum.

Då de sågo sitt offer falla, hade Neveu besinning nog att kalla på hjälp. Vaktsoldaterna ute ifrån korridorerna samlades hastigt i en undrande upprörd grupp omkring den döende. Under ett par ögonblick rörde sig hans läppar, men de kunde icke höra, vad han sade, och ingen fick någonsin veta, att han i sin sista stund tänkt på sin herre och bett dem skicka efter markisinnan.

De båda andra hade nu nyktrat till betydligt och kunde ge en trovärdig redogörelse för förloppet: Treon och Lemoyne hade grälat, Lemoyne kastade en vinbutelj på Treon, och så drogos värjorna, och fastän Treon varit litet »sned» av vinet och haft alia chanser emot sig, hade han blivit den segrande.

»Et voilà tout!» tillade Neveu med en axelryckning.

Ingen framkastade, att man skulle skicka bud på madame Pompadour. Det skuile ju vara galet att störa henne för ett gräl nere i tjänarsalen. Sådana uppträden hade ägt rum många gånger förut med lika tragiskt resultat. Hon skulle ha blivit kallad till Bellevue ett halvt dussin gånger om året, i fall hon skulle komma dit för varje duell, som utkämpades inom eller utom slottet.

Då de icke visste, varifrån Lemoyne kom, eller var han hade några vänner, begrovo de honom med skyldig aktning på ett fridfullt ställe i närheten av Meudon. Hans ankomst till slottet hade varit insvept i dunkel, och lika hemlighetsfull var hans affärd.

Budoarvakten gick hädan utan bikt och sakrament, okänd och obegråten. De, som fikat efter hans befattning, hade skyndsamt berövat honom den, och nu vaktade han endast ett litet rum sex fot under jorden.

TRETTONDE KAPITLET

EN KUNGLIG LIT DE JUSTICE

Kungens Lit de justice var allt, vad ståt och pengar kunde göra den till. Rang, stånd, härkomst, förmögenhet mättes och markerades med noggrannheten av skårorna på en alnsticka — varje titel på sin plats, varje utmärkelsegrad bragt i dagen, från den högsta till den lägsta.

På gatorna stod det lägre folket i täta leder, nyfiket stirrande och ryckande på axlarna, och ovanför dem i fönstren och på balkongerna sutto de, som i mer än ett avseende blickade ner på packet. Alla väntade på den kungliga kortégen. Gardisterna vid ingången till Parlamentshuset uppburo sina röda uniformer med en stramare hållning än soldaterna på gatan. Inne i korridorerna voro dörrvakterna i sina röda rockar rakare än vanligt i ryggen, under det de fullgjorde sina skyldigheter. Längre bort, strax innanför dörrarna till tronsalen, stodo härolderna i rött och blått siden, långa strumpor, högklackade skor, uppslitsade jackor och plymer, bärande purpurfärgade banér, prydda med gyllene heraldiska tecken. Kantande marmorväggarna, följde så led på led av parlamentsdignitärer — endast de förnämsta från varje departement, ty det skulle ha erfordrats plats för nio tusen själar, om hela kåren fått tillträde. Det franska parlamentet innefattade inte blott lagstiftare, utan också lagens handhavare, hela nationens legala attiralj. Men vid en Lit de justice närvaro endast överkommisariier, *storsekreterare*, *generaladvokater*, *överarkivarier*, *överrevisorer* och *hedersdomare* — dessa senare i röda sammetskåpor och hermelin — inalles femtio stycken. Andra funktionärer — ett hundratal — stodo där också i vida guldbrämade rober av svart sammet och mången krokryggig, närsynt jurist ståtade i siden, damast och taft.

Uppe på estraden, som sträckte sig fram till tronen, skimrade ännu mera prakt, ännu mera guld och ännu bättre blod. Här stodo det kungliga husets prinsar, Paris' prefekt, klädd i silverbroderad purpur och bärande en tung stav, Frankrikes marskalkar, cheferna för kungens livvakt i glänsande rustningar och parlamentets presidenter i vita peruker och granna sidenkåpor.

Men all denna prakt bleknade inför kunglighetens glans.

Anmäld av trumpetfanfarer och eskorterad av sin lysande livvakt, sina släpbärare och ministrar, inträdde Ludvig genom den särskilda kungliga portalen.

»Vive le Roi!» skrek pöbeln utanför och massan i salen.

Under högljudda leverop, smattrande trumpeter och vajande fanor besteg Ludvig sin baldakinprydda tron. Han bar huvudet högt, med befallande hållning och uttrycks-

lös blick. Så stod han där framför sitt parlament, högre än alla andra, med hermelinsmanteln draperad omkring sig, upphöjd, ensam, otillgänglig.

Och det var ju, som det skulle vara, när en kung håller en Lit de justice, hävdar sin kungliga rätt att utfärda ett påbud, som ingen av hans åhörare gillar, men alla måste lyda. Ingen motsägelse får höras, när Frankrikes suverän från sin tron vid en Lit de justice uppläser sitt ultimatum och slutar med de majestätiska orden:

»Sådan är min befallning. — Jag, konungen, har talat.»

Åter vajade fanorna, trumpetstötarna smattrade, och Ludvig gjorde sin kungliga sortie. Men nu hördes icke längre några rop av »Vive le Roi!» Också utanför meddelade sig parlamentets känslor, hastigt åt mängden, och Ludvigs vagn for genom gatorna mellan leder av tysta åskådare. Han visste mer än väl, att bakom hans rygg och så fort han var utom hörhåll, skulle massorna sjuda av häftiga meningsutbyten.

Nyheten gick från mun till mun, rullade som en boll uppför gator och nerför gator, över allt virvlande upp missnöjets sopor och damm.

»Kungen har befallt parlamentet att *iakttaga tystnad om alla religiösa frågor!*»

Detta dekret åstadkom bland folkmassan samma surrande upphetsning, som när man sticker en käpp in i en bikupa. Upprörda grupper svärmade längs avenyerna och fyllde kaféerna. Det grälades i vartenda gathörn, och luften dallrade av högljudda ord.

»Sacre! Kyrkan har fått övertaget!»

»Nu ha de satt både handklovar och munklave på parlamentet!»

Det var den gamla Jansenist-jesuitiska trätan renodlad till ett krig mellan kyrkan och parlamentet, ty kyrkan reagerades helt och hållet av jesuiterna och parlamentet var alltigenom jansenistiskt. Kungen, som stod emellan dem, måste som en stackars plågad pappa ge först den ena, sedan den andra en handgriplig upptuktelse. Han skulle gladeligen ha förnekat dem bägge två, om han vågat, men en kung utan ett parlament, som kan försvara honom, och en kyrka, som kan förlåta hans synder, skulle endast göra en slät figur.

»Ack, herre Gud, den stackars kungen!» sade en kafé-kund till sin bordgranne. »Han behöver kyrkan för att frälsa sin själ och parlamentet för att rädda sitt rike! Han är rädd att såra någon av dem och måste ändå hålla med den ene eller den andre!»

Den talande ryckte på axlarna, smuttade på sitt vinglas och tillade:

»Hela den här Jansenist-jesuitiska historien är som en splitets kokande gryta. Ludvig inbillar sig nu, att han satt på ett lock, som skall skydda honom från att bränna sig på ångan, men min tro är, att han rätt som det är får blåsa på fingrarna och dansa omkring, därför att soppan är för het.»

Medan yttranden av detta slag genljödo från den ena ändan av Paris till den andra, sökte Ludvig, missbelåten med dagens händelser, förströelse på sitt sätt, därvid biträdd av sin kammartjänare Lebel.

Denne beryktade trotjänare hade, efter att ha befriat kungen från hans *cordons bleu* och andra utmärkelsetecken, svept om honom en mörk kappa, och sedan begåvo de två sig, utan att bli igenkända eller åtminstone utan att bli anropade, ut ur Louvren genom en liten bakdörr och vidare på en väg, endast känd av Lebel, som arrangerade alla Ludvigs hemliga utflykter.

Lebel var det, som bar bud från och till obekanta damer, Lebel, ingen annan än Lebel, var en pålitlig mellanhand i kungens hemliga kärleksäventyr.

Lebel, den Tyste, visste mera om kungens böjelser och tidsfördriv, än historien någonsin kan uppenbara. Lebels namn var en besvärjelseformel och han själv en sannskyldig Mefistofeles, vars rykte nu går jämsides med den herres, som han tjänade.

FJORTONDE KAPITLET

KRONANS BESVÄRLIGHETER

Ludvig hade hållit sin Lit de justice den 13:de dagen i månaden, och resultatet var avgjort olyckligt. Detta faktum, i samband med hans senaste erfarenhet på Bellevue,

måste i hög grad ha stärkt kungens tro på tecken och förebud.

Morgonen därpå, innan hans majestät ännu stigit ur sängen, fick han den överraskande underrättelsen, att de flesta medlemmarna av parlamentets åtta kamrar lämnat in sina avskedsansökningar.

Ludvig XV satte sig upp i sängen och sade: »Diable!» Då överste kammarjunkaren räckte majestätet hans kungliga skjorta, svor han på nytt i mera vältaliga ordalag. Då sedan övergarderobmästaren räckte de kungliga stövlarna åt uppvaktande kavaljeren, som i sin ordning lämnade dem åt förste kammartjänaren, svor Ludvig vid alla helgon, att varenda otacksam dumsnut i parlamentet skulle bli förvisad. När stövlarna voro pådragna, stampade han i golvet med en ny svordom.

Aldrig förr hade hans parlament så öppet trotsat honom! Han — kungen! — bli bekämpad av sitt eget parlament! Det var ju en oerhörd skymf mot kungligheten.

Ludvig återvände icke till Versailles varken denna dag eller den nästa eller den därpå följande. Icke heller gjorde Pompadour det. Hon var ovärderlig för kungen vid detta tillfälle.

Fastän hon avskydde det edikt, han utfärdat — liksom hon avskydde allt, som gynnade jesuiterna — visste hon, att kungens myndighet måste upprätthållas till vad pris som helst. Hon brydde sig icke ett jota om, huruvida påven var ofelbar eller icke, men kungens gudomliga rätt underlät hon aldrig att förfäkta. Gudomlig rätt måste han ha, rätt att hålla styr på sitt parlament liksom att — behålla kvar sin Pompadour!

Med hennes eggande röst i sitt öra, undertecknade Ludvig alltså en order om förvisning på livstid för varje upprorisk parlamentsledamot.

Då var det som nationens klokaste män, presidenter, domare och advokater, vädjade till Pompadour, strömmade till hennes palats i Faubourg Saint Honoré, väntade i hennes korridorer, tiggde henne om företräde, besvuro henne att höra dem, skickade henne blommor, presenter, långa petitioner, allvarliga brev — allt i hopp att hon skulle inverka på kungen att mildra det straff, han ådömt dem. Ludvig var otillgänglig, men den kungliga favori-

ten kunde man få nalkas, visserligen icke utan krus och krumbukter, icke utan djupa bugningar och granna ord.

Hon tog emot dem med en högdragenhet, som var förkrossande, och då hon talade, var det för att överösa dem med förbittrade ord, därför att de vågat trotsa kungen.

Hon hade grundligt studerat saken och kunde försvara monarkien med kraftiga argument. Ludvig hade mer än en gång använt henne som språkrör, och det hade varit klokt av honom.

Hennes ton ljungade av stolt förakt:

»Vilka ären I, herrar av parlamentet, att I vågen uppresa er mot er monark! Edra företrädare under Ludvig XIV tordes icke komma med någon avsägelse efter 1673 års Lit de justice, fastän den åtgärden var ändå strängare än denna. Ansen I eder överlägsna medlemmarna av föregående parlament i vett och klokhet? Jag tänker, att om I påminnen er namnen på dem, som innehade edra platser från 1673 till 1715, så måsten I medge, att Frankrike aldrig kunnat uppvisa en grannare och mera framstående samling av magistratspersoner. Eller kanske ansen I icke Ludvig XV för en lika stor monark som hans farfader?»

Föraktet i hennes ton, krökningen av hennes läpp, svedde som eld.

»Jag försäkrar er, messieurs, att er ansökan om nåd är fåfång. Hans Majestät skall aldrig återkalla de förvisade medlemmarna*. Han är endast alltför glad att se parlamentet rensat från dess dåliga element.» Och så vidare.

Efter fyra dagars kamp och bråk övertalade hon kungen att återvända till Versailles.

»Ni tröttar bara ut er i onödan. Låt saken vila så länge. Sök förströelse i morgon på jakten, och kom på aftonen till Bellevue, där jag lovar er, att den fest, jag ställt till, kommer att bereda er en smula nöje.»

---

* Nästan hela parlamentet blev förvisat, men ett halvt år senare återkallade Ludvig de förvisade, och parlamentet återupptog sin verksamhet.

FEMTONDE KAPITLET

EN SJÄLVPRÖVNING

Hur hade det hela denna tid varit med Romain de Vrie, där han låg fängslad i innandömena av ett slott?

Fem dagars svält och förtvivlan hade varit en erfarenhet, som haft genomgripande psykologisk verkan. Denne unge hänsynslöse hovman och bortskämde aristokrat hade fått tillfälle att för första gången i sitt liv se sig själv ansikte mot ansikte. Ensamheten hade givit honom en kalk att dricka av minnen, som blevo allt baskare och baskare, tills han slutligen måste tömma hela den bittra bottensatsen av sin själviska, själlösa tillvaro.

Med växande undran, tvivel och fasa såg han sällsamma syner i detta ensliga rum. Då elden brunnit ner och den flämtande lampan slocknat, förströdde sig Romain till en början med gissningar, som ännu voro färgade av hopp. Lemningar av hans frukost stodo inom räckhåll på bordet, och om han tog spjärn mot väggen, kunde han maka bädden så att han kom åt vattenflaskan.

Till slut tvingade sig vissheten om, att Lemoyne råkat ut för någon olycka, omotståndligt på honom, och hundratal obesvarade frågor virvlade i hans huvud.

Romain väntade.

Två gånger hade han av den smala ljusstrimman på väggen kunnat se, att middagstimmen slagit, men ingen kom. Icke ett ljud bröt den gravlika tystnaden i det tillbommade rummet. Han hade blivit lämnad där att dö som ett uselt kryp, ur stånd att röra sig från bädden, instängd i ett rum, vars blotta tillvaro var okänd — fasan härav drev honom att om och om igen ursinnigt bulka och hamra på väggen bredvid honom. Men intet svar genomträngde den dödande stillheten.

Till sist började tystnaden tala. En avskräckande gestalt tycktes glida fram ur de skumma vråarna — hemsk och tigande kom rummets ande för att öka hans skräck.

De dunkla sköldarna och vapnen på väggarna hade ock-

så något skräckinjagande. Inne i en visirförsedd hjälm över spiseln tyckte han sig se en dödskalle, som grinade åt honom.

Men dessa spökgestalter voro ingenting mot dem, han bar inom sig. Vålnader av skam, självförebråelser och längesedan förgättna synder började taga form och jaga genom hans sinne. Hans dåraktiga kärlek till Pompador blev en hångrinande varulv, som bet och slet i hans hjärta. Ett krampaktigt skratt skakade hans bröst, då han tänkte på sin blinda lidelse.

Nu insåg han det äntligen alltsammans — boken låg öppen inför honom. Hon hade aldrig ödslat någon kärlek på honom — hon som kunde banna och förebrå honom med tanke på sin egen möjliga fara, då han uppoffrat ställning, namn, vänner, ja, satt själva livet på spel för att uppsöka henne — hon som kunde lämna honom utan ett ord av farväl — — för att följa kungen till Paris!

Romains kärlek förvandlades till hat, hans hjärta till ett huggormsbo.

Kristus! — den där hjälmen rörde sig, det kunde han svära på! Han reste sig upp på armbågen för att se efter, men sjönk maktlös tillbaka.

Sliten mellan hungerns kval och tvivlets stygn, såg han tiden släpa sig fram — varje minut lång som en pinodag, varje timme en evighet.

Dagen därpå var han svagare. Han hade icke styrka att rasa — hungern kan tämja lidelsen.

Han såg andra syner nu, såg sig själv som gosse, utstyrd i pagedräkt, pudrad, parfymerad och friserad. Han såg sig ivrigt stå på tå, för att vinna den kungliga ynnesten, buga, krypa, falla på knä. Å, han vämjdes vid minnet därav och vände ansiktet mot väggen. Rummet var mörkt, men i hans sinne tändes som ett underligt klart ljus. Det visade honom, hur självvisk han alltid varit, självvrådig, självkär, självbelåten, en sprätthök, en narr — ja, en skurk! Han påminde sig, hur han bragt den staccars Pierre i dödens käftar. Alla helgon! Vad han hatade sig själv och vämjdes vid det liv han fört! Hovets prakt framstod nu som ett spöklikt hån — han såg ihålligheten i alltsammans.

Så trasslade hans tankar in sig — han kunde icke reda

dem. Han trodde, att han drömde, det var bara en hemsk mara alltsammans. Han skrek högt, men hans skrik uppslukades av den hemska tystnaden.

Sedan lyssnade han i vild fasa — han tyckte sig höra en gäckande röst inifrån den där järnbeslagna hjälmen!

Han sjönk i medvetlöshet, men vaknade igen blott för att förnya samma kretsgång av pinande tankar. I sina lugnare ögonblick försökte han bedja — han kände, att döden var nära. Han tänkte på mysteriet på andra sidan graven. Fanns där en Gud i himlen? Fanns det en himmel? Och — o, eviga makter! — fanns det kanske ett helvete? Han stönade, han snyftade, han knöt sina händer, slet av sig håret, rev sönder sina kläder och vred sig i konvulsivisk ångest för sin själ. Han ropade högt om förbarmande. Hela hans liv hade varit en synd, så som han nu såg det. Tanken på Pierre — offret för hans egeninne och dårskap — kom honom att känna sig som en mördare. I sina ögonblick av yrsel mumlade han med svag röst lösryckta ord ur Pater Noster:

»— debita nostra» — — — »libera nos a malo — — —»

Så kom det åter ljusare mellanstunder, då han dunkelt kände, att det gjorde det samma, om han vaknade i denna världen eller den andra. Hat rymdes icke längre i hans hjärta — han hade glömt, vad det var att vredgas. Stundtals kände han en slags exalterad yrsel. Men så sköljde åter den vilda förtvivlan över honom som en kaotisk våg.

I de korta stunder av medvetande, som blevo allt färre, funderade han ut det alltsammans — orsaken till hans nuvarande vända. Kungen hade uttänkt denna plågsamma död åt honom, det var majestätets nådiga behag, att han skulle förgås i Pompadours palats. Han betvivlade icke, att Lemoyne blivit hindrad att komma tillbaka till honom.

Så grubblade Romain, tills åter feberyrseln, tagande barnhärtighetens gestalt, virvlade honom bort ur ångerns klor.

SEXTONDE KAPITLET

FESTEN PÅ BELLEVUE

Många fester hade givits på Bellevue under de tio åren av dess berömda tillvaro, men icke en hade varit den andra lik. Madame Pompadours uppfinningsrikedom gjorde varenda en till en överraskning. Att roa kungen var motivet till alla hennes påhitt, — Ludvig XV hade en natur, som endast kunde upplivas av oväntade tilldragelser. Om han visste på förhand vad som skulle hända, berövade hans blasserade skaplynne saken allt verkligt intresse. Det var nödvändigt att överraska honom, annars blev festen tråkig. Ludvig hade en sannskyldig passion för det ovanliga och sensationella.

De gäster, som på aftonen av den 18:de stego ur sina vagnar vid den stora slottsingången, illuminerad med brinnande facklor och tusentals ljus, visste således icke, vad kvällen hade i beredskap åt dem.

»Men vi kunna vara säkra på att möta klokhets och vett, skönhets och blått blod», anmärkte greve Kaunitz, den ryktbare österrikiske ambassadören, under det han gick uppför den breda trappan, kantad med livréklädda lakejer. Han riktade sina ord till en landsman vid sin sida, vilken var främling på Bellevue och obekant med ägarinnans vanor.

Greve Kaunitz och hans svit utgjorde en iögonenfallande grupp. Den österrikiske diplomaten var lika berömd för sina granna toaletter som för sin eleganta hållning och lysande intelligens. Diamantknappar, guldspännen och en massa ryskt pärlverk prydde den ljusgredelina sidendräkt, han bar denna afton. Hans följeslagare, en ungersk prins, var utstyrd i en dolman av tigerhud med guldtofsar och snören. Allas ögon fästes på dem, då de inträdde bland det lysande sällskapet, som samlats i stora salongen i väntan på Pompadours inträde.

»Vem är den lille mannen i sällskap med den österrikiske påfågeln?» frågade madame de Mirapois sotto-voce

hertiginnan av Grammont, som just då i smyg granskade släpet på sitt Watteauveck. Utan att vänta på svar fortsatte madame de Mirapoix att avhandla greve Kaunitz.

»Vet du vad», sade hon, »jag har hört sägas, att när han skall pudra sitt hår, springer han av och an i rummet, medan fyra betjänter bespruta luften med röksvamp!»

Ögonblicket därpå vändes allas ögon mot dörren, där markisinnan gjorde sin praktfulla entré.

»Mon Dieu! men hon är ju strålande i kväll! — helt och hållet i skimrande vitt!» Madame de Mirapoix vände sig fortfarande till sin vän hertiginnan. »Madame de Coislin i sin röda toalett kan så gärna säga godnatt och gå hem och lägga sig!»

Madame de Coislin var en av de många vackra damer, som av madame Pompadours fiender — i synnerhet premierministern — uppmuntrades i sina försök att uttränga den regerande favoriten.

Hertiginnan av Grammont meddelade förtroligt som sin åsikt, att det mellan kungen och la Coislin gått nog långt att vara allvar.

»Tro inte det», blev det utan tvekan avgivna svaret. »Markisinnan behöver icke darra. Hon gjorde rätt i att inbjuda sin rival. Se på dem nu, när de stå bredvid varandra — Pompadour — en pärla! la Coislin — en granat!»

En trumpetfanfar förkunnade kungens ankomst.

»Hans majestät ser uttråkad ut att börja med!» anmärkte den okuvliga madame de Mirapoix — denna gång till abbé de Bernis.

»Lita på, att markisinnan skall veta att skingra molnet.»

Och i själva verket uttryckte Ludvigs första blick på Pompadour en beundrande överraskning. Han gick vid hennes sida till supén och lade icke märke till madame de Coislin, när de gingo förbi henne.

I den praktfulla matsalen väntade en överraskning. Rummets fyra väggar voro täckta av en enda massa rosor, myriader rosor i alla färgskiftningar, och luften var tung av ljuva dofter. En slik rosenberså mitt i vintern väckte allmän häpnad.

»Genom vilken trollmakt har hon förflyttat södra Italien till Bellevue?»

»En blomsterfest i december!»

»En midsommarnatts dröm!»

Kungen sträckte ut handen för att plocka en av rosorna, och då han vidrörde den, utbrast madame Pompadour:

»Se! en enda beröring av hans majestäts hand har gjort blomman oförgänglig.»

Och det var tydligen sant, ty både den och alla de andra voro av Sèvresporcelain, varenda ros ett konstverk.

Då man riktigt kom under fund med den häpnadsväckande slösaktigheten i denna dekoration och arbetets höga konstvärde — ty det betydde en ny utveckling av keramikens — ljödo förvånade och beundrande utrop från alla håll. Hovlivets vanliga stelhet gav vika. Häpnaden plöjde igenom etikettens frusna jordskorpa, och ledsnaden tog till flykten för ett livligt sorl.

Madame Pompadours fest var lyckad.

Kungen drack hennes skål.

»Tack vare edra ansträngningar, madame, överglänser Sèvres' rykte nu alla andras. Leve la Princesse Porcelaine!»

Den österrikiske ambassadören förklarade för sin vän:

»Det påstås, att hon arbetar i laboratorierna och gjort några uppfinningar av verkligt värde för Sèvresfabriken. Hon är en märkvärdig kvinna — med ena handen avfattar hon ett föredrag, med den andra formar hon en vas!»

Men under allt detta högljudda prisande av Pompadour lurade åtskilliga tankar av annat slag. Premierministern, som, fastän alltid hatad, alltid var bjuden med, muttrade för sig själv:

»En porslinsprinsessa — i ett glashus!»

Han tyckte sig nästan höra, hur det skulle braka sönder, när pöbeln började kasta sten. Hennes slösaktighet kom hans blod att koka. Han hade för god reda på nationens finanser för att med lugn kunna åse sådana kostsamma utgifter.

»Den fagra vampyren!» Han sväljde ner en hel rad av skymfande tillmälen.

Andra skålar föreslogos och tömdes, under det ögon och glas möttes.

Skämt och skratt blandades med plasket från springbrunnar och tonerna av cello, harpa, fiol och flöjt.

Senare på kvällen öppnades musikrummet, och det spe-

lades för första gången på den stora orgeln, som just nu blivit färdig. Åhörarna sutto i behagfulla grupper på sidenklädda soffor bredvid och bakom den, för kungen särskilt reserverade, och det hela bildade en tavla av effektiv full elegans. Plymsolfjädrar viftade smäktande av och an, medan sköna ögon blickade upp mot beundrande kavaljerer. De bonade golven återspeglade högklackade skor med stora spännen, och speglarna mångfaldigade det färgrika vinlet av sidenbrokad, juveler och pudrat hår.

Madame Pompadour satt bredvid kungen, en sannskyl dig drottning till vänster. Det var ett stolt ögonblick för favoriten. Hon kände sin makt och visste, att hon överglänste sin rival, liksom liljan överglänser pionen. Hon visste också, att kungen blivit fångslad igen.

Och ändå var hon medveten om en hemlig farhåga, som tyngde henne, och som hon icke kunde förjaga — en namnlös aning, som hon först icke kunde förklara för sig själv. Men plötsligt förstod hon, var som oroad henne. Det var Romain de Vrie! Hon hade bokstavligen glömt hans tillvaro ända tills nu! Hon hade kommit sent hem från Paris, nätt och jämt i tid att hinna kläda sig till aftonens festlighet. En sällsam förkänsla av olycka tryckte henne — troligen av intet annat skäl än medvetandet, att kungen och Romain för tillfället vistades under samma tak. Hon önskade, att hon träffat Lemoyne och uppmanat honom till försiktighet — hon längtade, att kvällen skulle taga slut.

Det var en god stund efter midnatt, då kungen gav tecken till uppbrott. Åtföljd av sin lysande svit och företrädd av ceremonimästaren, som svängde sin förgyllda stav och ropade: »Plats för kungen!» tågade Ludvig ut i högtidlig procession. Han skred långsamt framåt, lätt böjande på huvudet åt de på båda sidor uppställda hovmännen och här och där utbytande ett ord — en av alla eftersökt utmärkelse.

Helt nära stora ingången stannade kungen plötsligt och avskedade de flesta av sitt följe, i det han förklarade, att han ännu hade en viktig sak att avhandla med markisinnan.

Hans båda stallmästare fingo order att vänta på honom i ett av förrummen.

SJUTTONDE KAPITLET

VÄGGARNA TALA

Ludvig begav sig genom en liten löntrappa till madame Pompadours budoar.

Där slog han sig bekvämt ner och njöt av den ovanliga förnimmelsen att vara alldeles ensam. Genom fönstren trängde iarmet av de bortåkande gästerna — stamp av hästar, igensläendet av vagnsdörrar, rop av postiljoner och springandet av fackelbärare.

Ludvig såg med en känsla av vila på den välbekanta inredningen, alltid lika intresseväckande genom sin smak och konstnärlighet. På väggarna hängde de senaste tavlor av David och Boucher och mellan dem gravyrer, som blivit etsade och tryckta av markisinnan, vilken hade en liten press och skickligt hanterade den. Ritningar av hennes hand lågo kringströdda på skrivbordet, som var av inlagt rosenträ och elfenben med silverbeslag.

På bordet bredvid kungen stod det berömda juvelbesatta miniatyrporträttet av Maria Teresia, som denna drottning förärat Pompadour, innan den österrikiska allianstrakten undertecknades. Bredvid detta högt skattade souvenir låg den lilla basrelief, som markisinnan huggit ut i onyx — en symbolisk framställning av alliansen, tecknad av henne själv. Kungen betraktade den noga, inom sig prisande både den och dess mästarinna. Sedan var det något, som kom honom att se sig omkring i rummet med förbryllad min, att stiga upp från sin stol, skjuta tillbaka den och sätta sig ner igen.

Efter ett par minuter fick han åter anledning att stiga upp och lyssna, att gå tvärs över hela rummet och tillbaka igen.

Sedan öppnade han fönstret och tittade ut på balkongen, som han gjort vid ett annat tillfälle några dagar förut. När han kom tillbaka till sin stol, lutade han sig ner och tittade under bordet, vilket ju måste betecknas som föga kungligt.

Men dessa egendomliga manövrer upphörde plötsligt, då dörren öppnades och madame Pompadour kom in, följd av madame du Hausset, som i sin famn tog emot solfjäder, handskar, armband och luktflaska, alltefter som markisinnan kastade dem till henne under en ström av brådskande befallningar, till dess hon plötsligt blev varse sin gäst.

Den sista person i världen madame Pompadour velat se i sin boudoir i denna stund var Ludvig XV av Frankrike!

Men där satt han helt bekvämt tillbakalutad, utan att tydligen ha något särskilt viktigt ärende. Hon underkastade sig i andanom vad som kunde komma att bli en ganska långvarig konferens och låtsade en hjärtlighet, som hon icke kände.

»Vi finna oss djupt smickrade av en så oväntad ära — —» började hon.

I parentes sagt hade madame Pompadour samtidigt med den kungliga purpurn också för längesedan tillägnat sig den kungliga pluralisformen.

»Har ers majestät väntat länge?»

»Under den sista halvtimmen har jag tjänstgjort här som er budoarvakt.»

Det var en smula överraskande att höra kungen använda en benämning, som under hela kvällen mer eller mindre varit i hennes tankar. Hon såg förvånad upp, men lugnade sig igen, när han tillade:

»Vad får jag för belöning för mitt besvär?»

»Ingen alls, sire», svarade hon lätt, »ty Bellevue har redan sin ordinarie budoarvakt! Är det inte så, du Hausset?»

Denna dam tog med ens på sig en så högtidlig min, att markisinnan omedvetet lade till sin fråga ett extra »n'est-ce pas?» varpå madame du Hausset fann det säkrast att tala om historien.

»Men han är död, madame. — Har ingen berättat er det?»

»Död? Vem är död?» frågade madame Pompadour skarpt.

»Den nye tjänaren, madame, budoarvakten. Han blev dödad i en duell — de spelade kort och råkade i gräl.»

»När hände det?» Madame Pompadour talade i lugnt behärskad ton, men hennes ansikte hade synbart bleknat och förrådde hennes sinnesrörelse.

Madame du Hausset kunde icke genast minnas precis när det var — hon måste räkna efter:

»I dag är onsdag — — i går var tisdag — — på måndagen hade vi dekoratörerna här. — — Jo, nu minns jag — det var dagen efter sedan madame for till Paris.»

Fem dagar! Madame Pompadour ryste. Hon tänkte på de Vrie och hans förtvivlade belägenhet. Så tänkte hon på sig själv. Hon kände sig liksom insnärjd i ett nät av faror. I sin blinda fruktan tyckte hon att ett sammanträffande mellan greven och kungen var överhängande. Hon skulle ha välkomnat en jordbävning — — en revolution — vad som helst som i detta ögonblick kunnat förflytta kungen från Bellevue.

Men ett elakt öde ville annorlunda. Madame du Hausset blev plötsligt meddelsam i sin stolthet över att kunna tala om något nytt för så högförnämt sällskap.

»Det är verkligen så besynnerligt», snattrade hon med sin sedvanliga älskvärda entonighet, »men alltsedan han dog, ha vi i den här delen av slottet hört sådana underliga knackningar och ljud, alldeles som om det spökade.»

»Vad! Åtcrigen ett spöke!» Kungen sprang upp i sin iver. »Jag hörde själv några underliga ljud för en stund sedan.»

Madame Pompadour grep krampaktigt tag om stolsryggen, som hon lutade sig emot. Så betvang hon sig och försökte se obesvärad ut, skämta bort saken. Men Ludvig avbröt henne:

»Låt oss lyssna — kanske få vi höra ljuden igen.»

I själva verket var ju spöktimmen inne. Allt var tyst i slottet, natten var mörk, och illuminationen släckt — till och med i budoaren höllo ljusen på att brinna ner. Icke ett ljud störde tystnaden.

Efter flera sekunder av fruktlös väntan frågade kungen madame du Hausset, om knackningarna hörts både om dagen och natten.

»Vi hörde dem i morse, sire», svarade hon i dämpad ton, »men tyst! — hör!»

Madame Pompadour höjde huvudet, också kungen höll

andan, ty i det samma hördes en avlägsen, men tydlig knackning i väggen — en spöklik knackning, som av själva dödens beniga knoge. Det lät hemskt, skrämmande, övernaturligt, men på samma gång var det en oförklarlig mänsklig vädjan däri, som trängde till hjärtat.

Madame Pompadour glömde för ett ögonblick all försiktighet:

»Han är levande begravnen!»

»Nej, madame, han är död, det försäkrar jag, och begravnen ett stycke härifrån.»

Madame du Haussets lugna ton återkallade markisinnan till en känsla av de farliga ord, som undslupit hennes läppar.

»Ja, naturligtvis», instämde hon hastigt — hon kunde ha omfamnat den goda du Hausset för hennes lägliga tjockskallighet! — »men denna besynnerliga händelse — — i mitt eget slott — —» Beslutsamhetens stål klingade plötsligt i hennes tonfall. »Jag måste genast undersöka förhållandet, sire. Med er tillåtelse — —»

Det var ett fåfängt försök — Ludvig gjorde ingen min av att gå. Kanske hörde han henne inte en gång — han funderade.

»Jag undrar», sade han eftertryckligt, »jag undrar, om det inte återigen kan vara greve de Vries vålnad?»

Han anade icke effekten av sina egna ord — de hade endast framkallats av en tankegång, som han ännu icke själv tänkt till slut. Men ett skott, avskjutet i luften, kan råka träffa en, som krupit upp i ett träd. Madame Pompadours överretade nerver och oroliga samvete kommo henne att i kungens ord endast höra den djupaste sarkasm. Hon slöt därav, att han visste mera, än han ville låtsas om, och kanske just av det skälet nu uppsökt henne. Golvet gungade under hennes fötter.

»Vem har sagt er det? Vad vet ni? Klandra mig inte — — jag skall förklara alltsammans, det lovar jag, men inte nu — — inte i natt.»

Hon ödslade med orden för att få tid att hitta på någon myt, varigenom hon skulle kunna rädda sig. Men tonen var flämtande och förrådde hennes intensiva rädsla.

Madame du Hausset, som såg ett oväder i antågande, drog sig diskret tillbaka.

Ludvig, vars misstänksamhet nu fullständigt väckts av markisinnans ord och väsen, och som kände sig övertygad, att det icke låg något övernaturligt i den mystiska knackningen, sade med ens i sträng ton:

»Förklara det genast för mig, madame, *kungen befaller!*»

Aldrig förr hade hon blivit tilltalad på detta sätt, men egendomligt nog, gjorde hans ton henne plötsligt lugn och klarsynt. De stodo ett ögonblick och stirrade på varandra — Ludvig XV av Frankrike och den stolta markisinnan de Pompadour. Båda hade med ens blivit fyllda av trots och beslutsamhet.

Hennes svar kom i klar, fast ton — hon hade noga övervägt orden.

»Det är greve de Vrie.»

»Greve de Vrie!» Häpnad, förvirring och vrede röjde sig i kungens stämma, men markisinnan bleknade icke. Hennes ton var lika fast, då hon tillade:

»Ja, greve Romain de Vrie — han är inte död.»

»Död och helvete! är det er mening att säga, att karlen fortfarande är vid liv?»

»Ja.»

»Men jag såg honom ju själv död i St. Germainskogen?»

»Nej, det var icke greve de Vrie.»

»Mille tonneres! Vem var det då?»

»En annan person, som var mycket lik honom.»

»En annan person!» Ludvig hejdade sig och i stället för att på nytt ge uttryck åt sin häftighet, blev han plötsligt tankfull och gick av och an i rummet.

När han kom tillbaka till markisinnan, pekade han på en stol och sade med försåtlig blidhet:

»Var god och sitt, madame. Vi vilja göra det bekvämt för oss, medan ni med ert vanliga behag underhåller mig med en god historia — en kärlekshistoria, det tvivlar jag inte på.»

Madame Pompadour satte sig, som han begärde. Det var ett dödslikt lugn i hennes hållning, som nästan bragte kungen ur fattningen, då hon stillsamt upprepade hans ord:

»Ja — en kärlekshistoria.»

Hon såg oförfärat på honom och talade långsamt. Den kurs, hon bestämt sig för att följa, erfordrade ett omsorgsfullt val av ord. Hon finge icke försäga sig.

Kungen skyndade på henne.

»Nå väl — börja då. Det var en gång bland madame Pompadours många olika älskare en viss Romain de Vrie, en ökad hycklare, skurk och brottsling. Där har ni inledningen. Fortsätt, madame.»

Utan en skymt av förtret svarade hon i avgörande ton:

»Ni misstar er, sire — han älskar en annan.»

Kungen smålog och skakade på huvudet.

»Edra bedyranden, madame, intressera mig mindre än en förklaring över, hur denne ädle herre återkommit till livet! Vad resten beträffar, så är det naturligtvis klart för vem som helst, att edra förtvivalade ansträngningar att rädda honom endast gjorts, därför att han älskar en annan!»

»Ers majestät behagar vara sarkastisk, men edra ord uttrycka icke dess mindre fullt korrekt min ställning. Jag har försökt rädda greve de Vrie, endast därför att min sympati blivit väckt för den kvinna han älskar, och därför att hans äventyrliga bragd gjort ett visst intryck på mig.»

Madame Pompadour berättade därpå, hurusom Romain begagnat sig av en ställföreträdare, vars plötsliga död medfört alla dessa svåra och oväntade följder.

»Ni förstår, sire, jag kunde icke annat än beundra hans mod att våga så mycket för att få stanna i närheten av sitt hjärtas utvalda.»

Kungen bugade sig allvarligt.

»Min medfödda sannfärdighet nödgar mig att medgiva, att endast en kvinna i hela Frankrike kunnat åstadkomma en sådan erövring. Jag kan sannerligen icke klandra den ädle greven eller ens förundra mig över hans oförvägenhet att låta ertappa sig av mig i er budoar!

Madame Pompadour røjde en skymt av nervositet, men återvann hastigt sin fattning, i det hon genmälde:

»I min budoar, ja — men inte för att träffa mig. Han är förälskad i min nya protégée, Destine de Varel, den unga sångerskan från St. Cyr, som ni hörde frågade efter honom den där dagen, då vi återvände från jakten.»

Förvånad var Ludvig obestriddigen, men långt ifrån övertygad. Han trummade med fingrarna på bordet och nickade otåligt:

»Ja — jag kommer ihåg.»

»Jag besvär er, sire, att sticka ert misstroende i skidan — jag säger endast rena sanningen, när jag försäkrar er, att min unga protégée varit i min budoar samma dag, strax innan ers majestäts anmäldes.»

Denna vederkvickande oas av sanning i den torra öken av dikt, genom vilken hon så mödosamt banade sig väg, stärkte och uppmuntrade markisinnan i hög grad. De kala grenarna av hennes historia sköto nya friska fantasi-blommor:

»Destine hade redan anförtrott sig åt mig, och då så greven även vädjade till mig, var det naturligt, att min sympati skulle väckas, fastän jag allvarligt bannade honom för att han undandragit sig er förvisningsorder. Nu, sire, ber jag er ödmjukt förlåta det bedrägeri, vartill jag kan tyckas ha gjort mig skyldig, och då ni nu vet allt, så låt mig övertala er att fritaga icke blott mig själv, utan också greve de Vrie från ert missnöje.»

Madame Pompadour visste, att hon aldrig var så intagande och omotståndlig, som då hon bönföll. Alltså fortsatte hon med mod och tillförsikt:

»Då ni får höra hans nuvarande belägenhet, sire, är jag säker på, att ni skall bli rörd till medlidande. Han är skadad, sjuk och hjälplös. Jag lämnade honom i min budoarvaktts vård. Ingen annan visste av hans närvaro i slottet.»

»Aha — nu börjar jag förstå», avbröt henne kungen i hård ton. Långsamt upprepade han sina ord:

»Jag börjar förstå — er sinnesrörelse. Jag förstår också, vad ni menade med att säga »han är levande begravnen.»

Ludvig teg ett ögonblick, försänkt i tankar, och fortsatte därpå, utan att taga ögonen från markisinnan:

»De mystiska knackningarna äro också förklarade — den arme greven har bultat för att få hjälp.»

Pompadour nickade tyst, men yttrade icke mera något ord av övertalning. Ludvig återtog sin olycksbringande monolog:

»Och nu skall jag således tro, att monsieur le comte underkastat sig alla dessa mödor för sin stora kärleks skull till en av edra unga protégéer!»

En värdig tystnad från markisinnans sida var det enda svar han fick på detta. Hon gengäldade hans blick utan minsta darrning på ögonlocken.

Åter följde en kort paus, och därpå förklarade Ludvig artigt:

»Er historia har varit högst underhållande, men det gör mig ont att nödgas säga, att den saknar de nödiga bevisen.»

Madame Pompadour hade varit förberedd på detta. Hon tog genast på sig en min av förolämpad dygd och ringde, utan att säga ett ord, häftigt på den lilla handklockan, som stod på hennes skrivbord. Madame du Hausset uppenbarade sig skyndsamt.

»Skaffa genast hit mademoiselle de Varel», var den högdragna befallningen, som hovdamen genast skyndade att verkställa.

Madame Pompadour vände sig därpå emot kungen i ett väl spelat anfall av rättmätig vrede:

»Edra kungliga misstankar äro nästan mera, än jag kan stå ut med. Det är min olycka, att jag älskat en kung — ingen annan skulle våga behandla mig så.»

Hon gick av och an i stolt raseri. Men det låg också något storslaget i kungens vrede. Han gav med ens lösa tyglar åt det ursinne, som under den sista timmen kokat inom honom.

»Vad äro väl mina 'misstankar' jämförda med edra handlingar? Ni hjälper en dömd brottsling att undkomma från er balkong genom att göra mig, Ludvig av Bourbon, kung av Frankrike, löjlig i hans ögon och skrämma mig, som man skrämmer en barnunge — — 'Bu-u! det är ett spöke'!»

Kungen slog handen i bordet med sådan våldsamhet, att miniatyrporträttet av Maria Teresia ramlade omkull.

»Mordieu! Madame, det erfordras mycken älsvärdhet från er sida för att komma mig att glömma detta!»

I stället för svar kastade sig Pompadour på soffan och göt några äkta oförfalskade tårar. Kungen torkade sig i pannan för att avkyla sin hetta, och det är svårt att säga,

vad som skulle blivit resultatet av detta häftiga uppträde, om icke madame du Hausset i detsamma kommit tillbaka med Destine, som var så häpen, man kan vara, när man helt plötsligt väckes mitt i sin sötaste sömn. Hon hade icke hunnit ordna sitt hår, som var i ett förtjusande virrvarr av fladdrande lockar. Klädningen hade blivit påsatt i största hast utan den vanliga omsorgsfullt korslagda halsduken, varigenom halsen och bröstet blottades på ett, som Destine tyckte, högst oblygt sätt. Hon hade velat springa tillbaka och avhjälpa detta, men det ville madame du Hausset icke höra talas om.

Då den unga flickan fann sig stå inför konungen, blev hon en så täck tavla av rodnande blyghet, som man gärna kan få se. Hennes utseende bidrog ganska mycket till att blidka honom, men Pompadour hade ännu sitt bästa kort att spela ut. Med övertygande säkerhet vände hon sig till sin protégée.

»Jag har berättat hans majestät din lilla historia med greve de Vrie. Jag önskar, du ville visa hans majestät spetsnäsduken som du gömmer som minne.»

I undrande lydriad drog Destine fram ur barmen det lilla souvenir, som hon lösgjorde från det blå bandet och tigande räckte åt kungen, vilken efter att tyst ha granskat det broderade namnet, aktningsfullt lämnade den tillbaka, medan madame Pompadour triumferande lät den lilla pantomimen tala för sig själv.

Hon hade trevat sig fram genom en lång mörk gång, men äntligen hade hon hunnit till öppningen. Kungen visade genom sitt sätt, att han icke längre kunde tvivla på hennes historia.

Den lättnad, hon kände, var något för påtaglig.

»Ers majestät skall nu helt visst inte längre hindra mig att bistå min olycklige fånge.» Med en vink av handen antydde hon, att Destine och madame du Hausset kunde gå.

Men kungen inföll hastigt, slungande sina ord som ett stenblock i hennes väg:

»Skicka för all del mademoiselle de Vârel genast till honom.»

Destine, som just ämnade lämna rummet, vände sig om, då hon hörde sitt namn, och som alltid, då madame Pom-

padour kände sig rådlös, började hon prata med nervös livlighet.

»Men jag har ännu icke talat om för henne, att han är sjuk... hon kommer att bli så uppskrämd. Och dessutom skulle jag i varje fall vara tvungen att gå med henne, då hon är nykommen i slottet och icke känner vägen. Om ers majestät behagar ursäkta mig...»

Spänningen av detta långa samtal med kungen hade så tagit på madame Pompadours nerver, att hon blint sökte första bästa sätt att få slut på det.

Men Ludvig, som ännu icke kommit till botten av saken, envisades med flit:

»Skicka er kammarfru då.»

»Men hon — —» Pompadour hejdade sig plötsligt, men Ludvig avslutade meningen åt henne.

»— — — känner icke heller till vägen. Har jag inte rätt i min förmodan?»

Hans ansikte blossade upp av ny vrede, då han, utan att vänta på svar, häftigt utbrast:

»Det är som jag tänkt — lönnrummet, som ingen annan än jag skulle ha reda på, har hänsynslöst öppnats.»

Denna nya skymf mot kungligheten gjorde honom dubbelt uppbragt. Han började åter gå av och an, sägande:

»För all del, låt oss underrätta madame du Hausset och hela världen om, hur man kommer dit.»

Han räckte själv denna dam en tänd kandelaber och gick sedan rakt fram till den rätta panelen, som han öppnade med ofelbar minnessäkerhet.

»Gå utför den här gången, madame, tills ni påträffar en annan panel, som öppnas på samma sätt som denna. Följ sedan en liten trappa, som leder rakt ner till det hemliga rummet — Bellevues dyrbara lönnkammare, avsedd att användas av Frankrikes kung i händelse av svåra politiska trångmål!»

Han skrattade elakt åt sin egen sarkasm.

Madame Pompadour räckte brådskande Destine ett ljus och viskade tyst åt henne och madame du Hausset att genast skynda till ort och ställe.

Kammarfrun hade tämligen god reda på i vad ärende hon skickades av, ty genom att uppmärksamt lyssna utanför dörren, hade hon hört det mesta av det föregående

livliga uppträdet i budoaren. Men Destine var fullständigt ovetande om, varför hon vid denna nattens sena timme vandrade genom Bellevues hemliga gångar. Hon var dock aldrig den, som uppreste sig mot ödet och dess vägar, och fastän vägen nu föreföll mer än vanligt sällsam, följde hon den utan fruktan.

Efter det de lämnat rummet, stod madame Pompadour kvar maktlöst lutad mot väggen med armen utsträckt, som då hon slutit till panelen. Kungen hade satt sig igen och ställde med tydlig tankspriddhet upp det österrikiska miniatyrporträttet. Hans vrede var ännu uppenbar. Nu var den riktad mot markisinnan, som hon väl visste, och samtidigt med detta medvetande skymtade förbi henne en syn av den vackra madame de Coislin, installerad på hennes plats.

Ett ögonblicks svindel grep markisinnan. Sedan var det, som om just hennes förtvivlan bragt reda i hennes tankar. Hon insåg klart alltsammans — hon insåg, att Ludvig aldrig skulle förlåta henne, såg sig själv berövad allt vad hon satte pris på, makt, ryktbarhet, vänner, rikedom, hälsa och skönhet. Hon såg madame de Coislin motaga hyllning av alla Europas diplomater. Hon såg premierministern triumfera och alla hennes fiender jubla. Det var slut. Hennes glansdagar voro förbi. Ludvig skulle aldrig förlåta eller glömma.

Så började hon tala, och hennes ord kommo långsamt, som om det kostade henne en ansträngning att uttala dem. Hennes arm föll ned utmed sidan, men annars rörde hon sig icke.

»Jag inser det nu till fullo — hela vidden av min för syndelse.»

Någonting i hennes ton kom Ludvig att se upp — den var så olik henne, så sällsam. Rösten var lågmält, men så vibrerande, att allt i rummet tycktes besvara dess dallring. Den røjde ett alldeles nytt och oväntat känslodjup. Det låg ett allvar och en ömhet i dessa ovanliga tonfall, som gjorde en överraskande effekt på kungen och kommo dem att tränga till oupptäckta gömslen i hans hjärta. Ludvig lyssnade förbryllad. Allt detta tycktes fullständigt främmande för markisinnan. Han kunde

knappast förjaga intrycket av, att det var någon annan som talade.

»Jag har inte förr kommit att tänka på — — skymfen mot hans majestät — — men nu förstår jag. Vad jag gjort är oförlåtligt.»

Andra ord av hjärtevända följde allt jämt, yttrade med denna sällsamma stämma. Ludvig såg på den talande med allt större och större intresse. Också hennes utseende tycktes ha undergått en förändring. Hon hade aldrig stått på det sättet förut, med huvudet lätt lutat åt ena sidan och hängande armar. Han kunde tydligt se konturen av hennes nyckelben. Aldrig förr hade han lagt märke till, hur späd hon var och hur bräcklig. Hon var blek av den senaste timmens spänning, hennes hy var lika vit som sidenet i hennes robe, vars tunga veck lågo samlade kring hennes fötter som en slags piedestal och ytterligare ökade det statylika i hennes ställning. Hon var vacker, av en vek, fin skönhet.

Ludvig kände sig förbryllad. Han kunde knappast i denna späda, sorgsna, milda gestalt känna igen den stolta markisinnan, som alltid var så lysande, högdragen och ståtlig.

Vart hade hennes klingande, befallande röst tagit vägen, hennes kvicka, snarfyndiga ord?

»Allt är förbi!» sade hon sakta för sig själv om och om igen. »Alexandrine är borta, Ludvig borta — — —»

Kunde detta verkligen vara den märkvärdiga Pompadour? Ludvig gjorde sig icke reda för förändringen, men i själva verket var det, han nu såg, den *verkliga* Pompadour... den äkta kvinnan... hennes sanna jag, uppenbarat för honom för första gången. Hon spelade icke längre en roll, hon poserade icke, beräknade icke effekten.

Men just frånvaron av allt avsiktligt gav henne en ny tjusning, ett vädjande behag, som sällsamt rörde Ludvig och trängde till hans hjärta. Hon tycktes som en förkroppsligad idealbild av förtvivlan — hennes själ stod avklädd all förställning.

Rörd av verkligt deltagande och kärlek i ordets högre mening gick Ludvig fram till henne och fattade milt hennes hand.

»Diane!» — detta namn kom henne alltid att spritta

till, det var ingen annan än han, som använde det. Deras ögon möttes långsamt, under det han talade, och i denna stund blickade sanningen ur dem från den ena till den andra.

»Diane», upprepade han, »kom tillbaka till Versailles.»

Liksom uttröttad och oförmögen att förstå, frågade hon:

»Till Versailles?»

»Ja.»

»När då?»

»När som helst.»

Alltjämt frågade hon med denna underliga låga röst, som föreföll honom så gripande:

»Men — vad skall folk säga?»

För att lugna den allmänna opinionen hade hon för några månader sedan lämnat sin våning i Versailles.

»Folk skall inte säga någonting nu mera», svarade Ludvid, »ty drottningen har beviljat min begäran att taga emot dig som sin hovdam. Det var för att säga dig detta, som jag i afton kom upp hit i din budoar.»

Hovdam hos drottningen! Längre och ivrigt hade madame Pompadour eftersträvat denna ställning. Äntligen var den hennes! Nu kunde hon hålla huvudet högt inför sina mest kritiska motståndare. Drottningen hade bifallit, att hon tog sin bostad på slottet! Mången gång hade madame Pompadour målat ut för sig den triumferande glädje, hon skulle känna, om någonsin en sådan nyhet nådde henne. Men nu tog hon den helt lugnt. Hennes förtvivlan hade varit för djup, för att hennes sinnesstämning genast skulle kunna slå om.

»Jag skall komma», var allt vad hon sade, men dimman över hennes ögon och skälvingen kring munnen förrådde för kungen, hur tacksam hon var.

ADERTONDE KAPITLET

I SISTA MINUTEN

Efter att med stor svårighet ha fått reda på den andra panelen och öppnat den, kommo Destine och madame du Hausset äntligen in i lönnrummet på Bellevue.

En hjärtslitande syn mötte deras ögon. Då det flämtande skenet från deras ljus först uppenbarade den tärda gestalten med söndersliten skjorta, oordnat hår, avmagrat ansikte, halvvuxet skägg och — vad som var mest ömkansvärt — det lindade benet alltjämt fastbundet vid bädden, ryggade Destine förskräckt tillbaka.

»Vem är det?» viskade hon nervöst.

»Greve de Vrie», svarade madame du Hausset brådskanande, i det hon satte ljuset på bordet.

Destine grep henne i armen, darrande så häftigt, att madame du Hausset förvånad såg upp.

»Sade ni *de Vrie*?»

Destine kunde knappt få fram orden — det var, som om något snörde till om strupen på henne.

»Jag trodde han var död!» tillade hon i en ihålig viskning.

»Det gjorde jag också, men det är han inte», var det lakoniska svaret, »inte ännu, stackars gosse.»

Och därmed grep madame du Hausset sig ivrigt an med räddningsarbetet. Hon gned den sanslöse mannens händer och lät honom inandas luktsalt, tills han halvt öppnade på ögonen med den förvirrade blicken hos en yrande. Sedan skyndade hon sig att göra upp eld i spisen, ty rummet var isande kallt. Den utmärklade gestalten på bädden låg orörlig och känslolös.

»Jag måste tillkalla doktor Quesnay», förklarade madam du Hausset och lämnade Destine ensam för att uppsöka doktorn i hans rum på slottet.

Då Destine stod där med den hjälplöse greve de Vrie framför sig, blev hennes ansikte lika vitt som hans, hennes läppar skälvde, händerna kändes iskalla, och hjärtat bultade som en hammare. Men småningom spred sig en glad rodnad över hennes drag, ett stilla medvetande om en stor glädje. Hon rörde sig icke, hon endast såg på honom med den vördnadsfulla andakten hos den, som bevittnar ett underverk.

Han levde! Greve de Vrie levde! Hon lyssnade till hans andedräft, och hennes ögon veko icke från hans anlete. Trots sitt ovärdade skägg och sina tärda anletsdrag var han alltjämt för henne den stoite, vackre kavaljeren.

Hennes bön hade blivit hörd! Han hade kommit tillbaka till henne igen!

Destine kunde ha fallit på knä i detta ögonblick och sjungit hosianna i ett utbrott av jublande tacksamhet, men det underbara i tilldragelsen förlamade henne. En massa minnen virvlade förbi henne — Bouviersskogen, främlingen, St. Cyr's kapell, Bellevue. Under ett kort skrämmande ögonblick tycktes hon uppfånga en bländande skymt av händelsernas mystiska, osynliga sammanhang — ödets labyrint uppenbarade sina slingrande gångar. Så förbryllade henne åter alltsammans — den nattliga timmen, det ensliga rummet — som en oredig dröm.

Madame du Hausset kom snart tillbaka med doktor Quesnay och hans betjänt. De funno den sjuke i ett oroande tillstånd av feberyrsel. De båda kvinnorna fingo tillsägelse att bege sig till sina rum, under det doktorn och hans medhjälpare togo hand om patienten för natten.

De arbetade strängt, dessa båda — de åderlätto och förbundo och lade grötar på den stackars de Vrie, tills han föreföll svagare än någonsin, men som de också gävo honom att äta och dricka, var hans tillstånd icke hopplöst.

På morgonen fingo Destine och madame du Hausset tillåtelse att hjälpa till med sjukvården. Under flera dagar föreföll utgången oviss, men slutligen gav febern vika.

Romain var så kraflös efter den, att han endast kunde matt blicka på dem, som omgävo honom, medveten om deras närvaro, men allt för svag för att göra några frågor eller ens undra över, varför de skötte om honom. Men det dröjde icke länge, förr än hans krafter började återvända och han åter bli en smula lik sitt forna jag.

Han hade långa samtal på tu man hand med madame du Hausset. När han fick reda på stackars Lemoynes öde, var det mycket nära, att han fått ett recidiv. Du Hausset berättade honom också, att madame Pompadour återvänt till Versailles. Men det gjorde icke alls något intryck på honom. Det namn, som en gång tjusat hans öra likt himmelsk musik hade blivit meningslöst som pinglet av bjällror på en gycklares mössa. Pompadour var nu för honom, som om hon aldrig funnits till — hon som förut tyckts den mest framstående gestalten på livets väv, hade plötsligt bleknat bort. Hon hade ingen plats i hans

hjärta, ingen plats i hans liv, icke ens en vrå i hans tankar. Då hennes namn nämndes, kom han naturligtvis ihåg henne, men ingen känslösvallning följde i minnets spår — han kunde tänka på henne, utan att hjärtat slog hårdare, vare sig av kärlek eller hat.

Han undrade själv över denna förvandling — han kunde icke göra sig reda för vad som hänt. Han visste icke, att karaktären stundom är lik skuggbilden på en fotografplåt — osynlig tills den framkallas i »mörkrummet». Döpt i dödsångestens bittra syra, hade han framträtt som en ny varelse. Hans själ hade genomgått sitt pupptillstånd — i den gravlika tystnaden hade den vuxit ut. Somliga erfarenheter kunna komma sinnet att gråna på en natt.

Romain var omedveten om den nya människan inom sig. Han visste endast, att han hörde på överörd, när du Hausset talade om Pompadour. Men det var andra saker, hon talade om, som gjorde djupt intryck på honom. Utom den gripande underrättelsen om Lemoynes död, var det också en annan upplysning, som gjorde honom djupt tankfull, tyst och sorgsen.

Han talade nästan icke alls med Destine. Hon hade blivit underligt blyg och tillbakadragen, alltsedan han börjat se henne med medvetna ögon. Hon såg alltjämt ädlingsglorian omkring honom och kunde icke övervinna en känsla av vördnad — det var, som om hon vakat vid ett altare.

Madame du Hausset berättade honom, att Destine var en av markisinnans skyddslingar. Först förbryllade honom anblicken av detta brunögda flickansikte — det väckte ett minne, som han icke kunde ge plats, och tycktes höra ihop med en plats, som han icke kunde påminna sig. Men en dag samlade sig de spridda trådarna till en bestämd bild — han frågade Destine helt tvärt:

»Sjunger ni?»

Hon svarade »ja», och då visste han, varför hennes ansikte föreföll så bekant, han kom ihåg den unga sångerskan i skogen. Men han sade icke något mera den dagen. Han såg likväl på henne, iakttog henne, när hon icke visste av det.

Han tyckte om det täcka sätt hon hade att ställa allt på dess rätta plats, räta ut mattan under bordet, ordna

glas och flaskor i militäriska led, med glasen längst fram och vattenkarafinen precis i mitten som en befälhavande general.

Hon var aldrig länge inne hos honom, på sin höjd en timme, under det madame du Hausset tog sig en lur.

Han började längta efter denna timme, blev glad, när han såg madame kväva en gäspning.

När hon gått, hördes lätta steg i trappan, panelen öppnades sakta, och det blev som en plötslig ljusning i rummet.

»Bon jour, monsieur», sade Destine alltid.

»Bon jour, mademoiselle», svarade han, och sedan — var det kanske icke mera på en hel timmes tid, såvida han icke skulle taga in något medikament eller äta sin buljong. Hon fann alltid utväg att sysselsätta sig, än med att röra om i elden, än med att stapla upp ved, damma av spiseln eller städa rummet. Under det hon gled omkring, iakttog han hennes smidiga rörelser och beundrade hennes enkla bruna klosterdräkt med det lilla vita förklädet och den vita halsduken. Hennes hår av samma färg som klädningen var flätat och virat kring huvudet, men på bägge sidor hade små lockar lossnat och ringlade sig kring hennes öron som brunt sjögräs slingrat om ett par små rosenröda snäckor.

Hennes naturlighet uppfriskade honom, det vederkvickte hans ögon att vila på hennes opudrade hår, hennes osminkade anlete och framför allt hennes okonstlade leende. Hon kom småningom att symbolisera för honom allt det, som hans förflutna liv saknat — enkelhet, renhet, uppriktighet, tro, förnöjsamhet.

Ibland då han sov eller hon trodde att han gjorde det, kunde han plötsligt titta upp och finna henne vid sin sida, vakande över honom med ett ljuvt tankfullt uttryck av djup ömhet. Deras ögon möttes för ett ögonblick, så sänktes hennes, vände sig skyggt bort och sågo icke mera åt honom den dagen.

Han ville alltid ha saker uträttade, som han aldrig tänkt på, när du Hausset var inne, vatten att dricka, en extra filt eller en omskakning av kudden. Ibland kommo deras händer åt varandra — det var, som om en gnista sprungit från den ena till den andra. Då brukade han

vända ansiktet mot väggen och sucka. Han hade sett rodnaden på hennes kind, han kände sitt eget hjärta klappa vilt, men han sade ingenting — han endast suckade och försökte tänka på annat, på Lemoyne, på Pierre — på döden.

Men nästa dag längtade han på nytt att få se du Hausset gäspa och höra henne säga, att hon måste gå.

En gång bad han Destine sjunga för sig; hon gjorde det utan ett ord eller en fråga, sjöng sakta och tankfullt — samma sång som hon sjungit i skogen. Den försänkte honom i ett hav av ångerfulla minnen, han genomlevde alltsammans igen, dagen, det lilla äventyret, sina dåvarande tankar. Hans ögon fylldes av tårar. Då hon slutat, sade han »Tack!» men ingenting mera, och hon, staccars liten, var ledsen, för att han icke känt igen sången.

En annan dag försökte Destine tappert och enkelt lämna tillbaka näsduken, som hon så länge förvarat som en skatt.

Han såg på den, hörde på hennes lilla förklarande harang och fattade därpå plötsligt — utan att taga den — om hennes båda händer med ett järnhårt grepp — all hans svaghet tycktes ha lämnat honom. För en enda lång minut såg han henne rätt in i ögonen, så vände han sig bort liksom driven av någon plågsam tanke, någon grym nödvändighet, släppte hennes händer och bad henne i heston behålla näsduken:

»Behåll den som ett minne av mig.»

NITTONDE KAPITLET

BASTILJENS SKUGGA

Allt efter som dagarna gingo, återfick patienten sina krafter, men icke sitt glada humör. Destine märkte det med förvåning och en smula missräkning.

Han hade aldrig igen försökt gripa hennes hand eller upprepa stämningen i det där enda elektriska ögonblicket.

Men slutligen kom en dag, då han tilltalade henne i en ton, som åtminstone var olika mot den han vanligen använde. Han tycktes ha något på hjärtat, som han ville säga, och han sade det mycket stillsamt och milt.

Hon hade ordnat några blommor i rummet, i det hon glidit omkring på sitt vanliga tysta sätt, och hennes blotta närvaro tycktes meddela en ljuv fågling åt den dystra omgivningen.

Han tackade henne för blommorna och sade sedan:

»Mademoiselle, ni är alltför god emot mig — ni gör det ändå svårare för mig att fara härifrån.»

»Skall ni fara snart, monsieur?» frågade hon med för-rädisk ängslan.

»Mycket förr än jag skulle önska. Men jag har allt för länge varit madame de Pompadours gäst — nu vill kungen spela värd.»

»Kungen — är han en vän till er?» frågade hon undrande.

Romain smålog gåtfullt.

»Ja, en så god vän, mademoiselle, att det skulle göra honom ledsen att icke ha mig i riktigt säkert förvar. Hans vakt, som redan väntar på mig utanför dessa portar, skall på kungligt vis eskortera mig till den bostad, hans majestät reserverat åt mig. Men det är varken om kungen eller om mig själv, jag nu önskar tala, utan om er, mademoiselle. Ni är ung och befinner er här i en underlig ställning.»

Han tystnade ett ögonblick, som om han hade svårt att finna de rätta orden, och fortsatte därpå:

»Er närvaro har varit mig en stor tröst och glädje under min olycksaliga vistelse på Bellevue, men tag inte illa upp, mademoiselle, om jag säger, att det skulle glädja mig mera att veta er ännu vara kvar i St. Cyr. Ni är lika litet på er plats här som en lärka i ett hökbo.»

Hans röst vibrerade av allvar och en stark underström. Hon finge icke veta, hur mycket han brydde sig om henne. Hans liv skulle utplånas från jorden — han måste också utplåna det ur hennes minne. Det tycktes honom vara en skyldighet, en tung plikt, som han modigt försökte fullgöra.

»När ni blir äldre, skall ni nog förstå, vad jag nu säger. Jag har intresse för er, som man har för ett barn — ty ni är ju knappast mera än ett barn.»

Grymma ord — och det visste han. Ansträngningen att uttala dem hade nästan sönderslitit hans hjärta, och då

han såg det uttryck av smärta, som fördunklade hennes strålande ögon, bet han sig hårt i läppen för att dölja sin inre kamp.

Han satt tyst en lång stund — hon trodde nästan, att han icke skulle säga något mera. Det var ett ögonblick av djup spänning — med dödsblekt ansikte insöpo hans ögon hennes drag som för att släcka en ändlös törst.

Slutligen började han tala igen i en tvungen, brådskande ton — varje ord lät som ett kvävt utrop.

»Vänd tillbaka till St. Cyr! Glöm mig! Låt mig försvinna ur ert liv! Tänk inte mera på mig. Förstör näsduken, som ni har! Bed inte en gång för mig! Gå! Glöm mig!»

Med tårfyllda ögon skyndade Destine ut ur rummet. Den tjocka paneldörren slöt sig bakom henne — hade den icke gjort det, kunde hon ha hört en stark mans tunga snyftningar, sedan han blivit ensam med sin sorg.

Han älskade henne, och hela hans varelse skälvde av längtan att få säga henne det. Hur skulle icke de hårda dagar, som förestodo honom, blivit mildrade av tanken, att hon visste av hans kärlek, att hon bad för honom morgon och kväll, att hon såg honom i sina drömmar! Men så fick det icke vara. Han hade icke rätt att ödelägga hennes unga liv med tankar på en hopplös kärlek.

En sällsam förvandling, detta, hos en som alltid ansett det fullt hederligt att taga en kyss lika lätt, som han tog upp solfjädern åt en dam. Hade Romain egnat saken en tanke, skulle han knappast känt igen sig själv.

Men hans tankar voro nu endast för henne, för strålglansen i hennes ögon, klangen i hennes stämma, det klara skimret över hennes ansikte, detta som han icke kunde finna ord för, renhet, tro, hopp, han kunde icke säga vad det var, men han visste, att det kom honom att älska henne, — älska henne så högt, att han för hennes skull kunnat se henne i ögonen och förneka det.

På flykten mot sitt rum, där hon skulle kunna ge fritt lopp åt sina tårar, sprang Destine rätt på madame du Hausset.

»En hovdam skall aldrig ha bråttom», förmanade denna vänligt. »Hovetiketten utesluter all brådska. Men varför

gråter ni?» tillade hon, då hon såg en tår förstulet torkas bort.

Destine, som alltid var strängt sanningsenlig, bekände, att hon var ledsen, därför att greve de Vrie vore tvungen att lämna dem.

»Han säger, att kungen skickat efter honom, och att de endast vänta på, att han skall bli tillräckligt återställd.»

Till Destines häpnad var madame du Hausset själv nära att brista i gråt.

»Stackars gosse! Jaså, han har talat om det för er! Jag tänkte annars inte låta er veta det. Men det är endast alltför sannt — kungens vakt omringar hela slottet, det finnes ingen räddning. Stackars gosse! Det är förfärligt! Han kommer nog att fara illa i Bastiljen.»

Destine kippade efter andan.

»Bastiljen! Madame, vad säger ni?»

Madame du Hausset såg förvånad upp.

»Jag trodde, han hade talat om det för er?»

»Inte om Bastiljen!» Destine ryste och betäckte för ett ögonblick ansiktet med sina händer. »Han sade mig, att kungen ställt i ordning en bostad åt honom — — menade han Bastiljen? Guds moder! Bastiljen!»

För Destine fanns det icke något ord mer skräckinjagande än Bastiljen. Hennes egen morfar hade dött inom dess dystra murar, och hela hennes barndom hade skrämts upp av de historier hennes mor berättat om fångarnas lidanden och långsamma död i denna fästning. Hon var för mycket upprörd för att kunna gråta. Med torrögd fasa försökte hon reda sina tankar, medan madame du Hausset förklarade vidare.

»Ja, ja — om högst fyra dagar måste han ge sig av till Bastiljen. Kungen är ytterst uppbragt på honom.»

»Vad har han gjort då? Varför är kungen så uppretad emot honom? Vet ni anledningen?»

Innan madame du Hausset tänkt sig för, hade hon svarat ja.

»Då måste ni säga mig — jag besvär er, madame, säg mig, vad han har gjort.»

»Men jag tors inte tala om det för er, mademoiselle, — det är kanske en statshemlighet.»

»Å — var det högförräderi?»

»Nej, nej, det var det inte. Men ni får verkligen inte fråga mig, barn. Kom med mig in i budoaren och sätt er, ni är så blek. Jag är rädd ni skall svimma.»

Hon gick före in i rummet, Destine följde efter.

»Madame, ni menar väl inte, att det var mord?»

»Nej, nej, — naturligtvis inte. Seså, vila er nu här i soffan.»

Destine lydde så till vida att hon satte sig, men hon lutade sig inte tillbaka. Hon var själv alldeles omedveten om sin hårdnackade frågvishet.

»Har han själv sagt er, vad det var?»

»Nej, för all del», svarade du Hausset, »jag hörde, när han talade om det för markisinnan, — jag satt i garderoben bakom alkoven.»

Denna garderob var madame du Haussets favorittillhåll, när Pompadour tog emot framstående besökare. Inga samvetsförebråelser oroade henne, för att hon lyssnade — hon ansåg det som ett privilegium, som följde med hennes befattning. Men den etiska sidan av saken gick alldeles förbi Destine, som lutade sig framåt från sin plats i sin iver att höra mera och hastigt frågade:

»Var det innan jag kom hit?»

»Nej, han uppsökte markisinnan samma dag ni kommit.»

»Men markisinnan sade mig, att han var död!»

Madame du Hausset svarade helt oförsiktigt:

»Ja, ser ni, det trodde vi allesammans, till och med kungen, och nu är han ursinnig, för att han blev narrad.»

Då hon sagt så mycket, gav hon med sig och berättade på den unga flickans böner hela den sällsamma historien, så som hon hört den.

»Och för det måste han till Bastiljen! Ack, madame, vilket förfärligt öde!»

Destine ryste, under det hon talade, och tillade ängsligt:

»Kunna vi inte göra något för att rädda honom? Låt oss gå till markisinnan — kanske kan hon hjälpa honom.»

Madame du Hausset svarade utan betänkanke:

»Mitt kära barn, madame Pompadour har redan trotsat kungen mer än nog genom att hysa greven under sitt tak.»

»Men låt oss försöka i alla fall. Kanske kan hon hitta på någon utväg. Låt mig gå till henne.»

»Det är inte att tänka på. Jag skulle varken våga

skicka er eller själv bege mig till det kungliga slottet utan att vara kallad. Och dessutom skulle det icke tjäna något till, ty, som var och en vet, när Ludvig av Frankrike säger 'à la Bastille', bär det av till Bastiljen också.»

Det uppstod ett ögonblicks tystnad. Destine såg tankfull ut, men sade ingenting mera. Madame du Hausset reste sig och rådde Destine att taga sig en liten lur.

»Försök att förjaga den unge grevens olycka ur edra tankar. Slika tragedier äro mycket vanliga här vid hovet — ni skulle inte ha ett ögonblicks lugn, om ni lade alla sådana där missöden på sinnet.»

Madame du Hausset gick, och Destine skyndade upp till sitt rum.

En sällsam beslutsamhet lyste i hennes ansikte. Hennes tankar hade format sig till ett beslut. Det låg ett bestämt drag kring hennes mun. Upproriskheten hade för en gångs skull funnit insteg i hennes hjärta. Hon skulle göra, vad hon ansåg bäst och det utan dröjsmål, madame du Hausset finge säga, vad hon ville.

De mildaste naturer utveckla stundom i trängande fall en beslutsamhet, som är överraskande för dem själva. Så var det nu med Destine. Hennes sinne hade alltid varit böjligt under den stora opersonliga vilja, som råder omkring oss, och hon var av naturen eftergivande mot de krafter, som formade hennes liv. Hon förkroppsligade den äkta passiviteten, som småningom samlar sig ett omedvetet batteri av kraft, i väntan på det avgörande ögonblick, då den kan uppenbara all sin hopade energi. Och i enlighet med sin natur hängav hon sig nu åt den makt, som plötsligt tagit väldet över henne och drev henne till handling. Hon rycktes ut ur sin passivitet av medvetandet om greve de Vries fara, och hon stannade icke för att resonnera om sannolikheter eller hinder. Utan att ha gjort upp någon särskild plan, satte hon sig helt enkelt i rörelse. Likt ett gulnat löv, som far för vinden, så drevs Destine nu framåt av sin kärleks och sitt deltagandes omotståndliga makt.

Väl uppe i sitt rum, skyndade hon med nervöst darrande händer att göra en omsorgsfull toalett. Hon iklädde sig åter den kära vita nattvardsklädningsen, och över denna kastade hon en lång blå kappa med kapuschong.

Hon skulle just öppna dörren för att gå ut, då hon plötsligt vände om igen och kastade sig på knä, för att under tårar och böner besvärja den heliga jungfrun att rädda greve de Vrie från Bastiljen — »den förfärliga Bastiljen!» — ord som icke voro nya för Sorgernas moder.

TJUGONDE KAPITLET

ETT MÖTE I SKOGEN

Det var ett vackert, modigt ansikte, som tittade ut under den blå kapuschongen några ögonblick senare, då en av gendarmerna vid Bellevues portar anropade henne:

»Vem där?»

»Kammarfröken hos markisinnan», var det skyndsamma svaret.

Då vakten lät henne komma förbi, sprang hon vidare, men vände plötsligt om för att göra en fråga:

»Vill ni vara god och visa mig vägen till Versailles?»

»Rakt fram, mademoiselle. Följ vägen genom skogen.»

Destine ilade framåt, men hennes tankar voro ändå snabbare än hennes steg. Gendarmens fråga hade visat, hur strängt Bellevue var bevakat, och gett henne en ytterligare påminnelse om Ludvigs vrede mot greven.

»A la Bastille! A la Bastille!» Destine kände, hur varje slag av hennes hjärta stötte fram dessa ord, och hur det ringde i hennes öron av dem.

Hon skyndade alltjämt framåt, men efter en halvtimmes hastig gång började hennes styrka svika, och hon kunde icke fortsätta längre.

Ett hörbart skri undslapp henne, i det hon kastade sig ner på ett omkullfallet träd vid väggkanten och gav vika för en våldsam gråtparoxysm. Den mossbelupna stammen vattnades av hennes tårar, och den vinterlika stillheten bröts av hennes snyftningar. De fallna löven och den isbelupna marken tycktes beteckna det frusna hoppet i hennes hjärta. Dragande ihop kappan omkring sig, begravde hon ansiktet i dess veck, som för att gömma sig för den vintertunga stämningen inom och utom henne. Hon hade icke mött en levande varelse under sin prome-

nad, ty vägen till Bellevue var föga använd, då slottsfrun var borta. Där Destine satt och grät, bröts tystnaden endast av prasslande löv och gnisslet av nakna grenar.

Plötsligt lades en hand på hennes skuldra, och en mild röst tilltalade henne:

»Mitt barn, vad sörjer du för?»

Hon såg upp genom sina täta ögonfransar och grep därpå i stum förtvivlan den vänliga hand, som räcktes henne — en stor vit, välformad och välvårdad hand med en tjock ring.

Vid första ögonkastet hade Destine känt igen en präst, klädd i Jesuiterordens grova svarta dräkt. Hon hade icke insupit något av den ovilja mot denna orden, som madame Pompadour och hennes anhängare så nitiskt sökte underblåsa — hon hade endast reda på jesuiternas goda gärningar, deras framstående lärarkrafter, självupoffrande fromhet och milda sätt att utöva sina tjänsteplikter.

Han var något korpulent till figuren, denne okände vän, och hade ett ansikte, vars naturliga uttryck av sorgsen välvilja tycktes ha för vana att dölja sig bakom en mask av förbehållsamhet. Hans vänliga, tankfulla, iakttagande ögon vilade ömt på den gråtande flickan, då han med bekymrat allvar frågade:

»Har livet farit så hårt fram med dig, barn?»

Hon kunde först icke tala, utan tryckte blott sitt heta ansikte mot hans hand, tills hennes snyftningar blivit mindre våldsamma.

I avbrutna satser framstammade hon:

»Han skall i Bastiljen! Han skall i Bastiljen!»

»Vem skall i Bastiljen?»

Det låg en mild myndighet i den talandes stämma, en behaglig klang av maktmedvetenhet under de milda tonfallen.

Destine såg bönfällande upp och mötte så mycket sympati i det ädla anletet, att hon uppfylldes av oinskränkt förtroende.

»Ack, fader», utbrast hon impulsivt, »kanske kan ni hjälpa honom? Jag skulle valfärda till den Heliga Graven! Bedja i fyrtio år på mina knän utan uppehåll! Sjunga Ave Maria dag och natt, tills jag dog, om något — något, som jag kunde göra, kunde rädda honom.»

Hon badade hans händer med sina tårar och knäppte bönfällande ihop sin egna.

»Ja, ja, jag skall säga er hans namn — jag skall säga er allt», tillade hon hastigt, då hon märkte hans frågande min.

Men sedan tvekade hon en sekund och såg sig omkring med en orolig blick, som om hon vore rädd, att träden kunde höra henne, eller som om hon gjorde orätt i att uttala sin sorg.

»All bikt är helig för kyrkan», försäkrade henne prästen. »Berätta mig din historia, och var inte rädd.»

Hans ord ingåvo henne mod. Det lättade tyngden på hennes hjärta att anförtro sig åt denne vänlige, allvarlige munk, som satte sig vid hennes sida, under det hon berättade om de Vries senaste lidanden och hans nuvarande fara. Vid detta namn tycktes prästen förvånad.

»Ni menar väl icke kungens introducteur des Ambassadeurs Romain de Vrie, som dog så plötsligt för några veckor sedan?»

Då han blev upplyst om sammanhanget, lyssnade han med yttersta intresse. Han tycktes väl underrättad om hovförhållanden och förstod, bättre än Destine kunde säga honom, vidden av Ludvigs vrede och av Romains sannolika straff. Han skakade sorgset på huvudet.

»Kungen kommer att bli obeveklig, fruktar jag. Staccars barn! Jag önskar, jag hade makt att skingra molnen för dig. Om jag vore kung, skulle dina tårar genast bli torkade, det försäkrar jag dig. Jag skulle underteckna de Vries benådning — och mången annans också — om jag också skulle bli tvungen att använda mitt svärd till penna och mitt eget blod till bläck.»

En skymt av bitterhet urskildes i prästens röst vid dessa ord.

Destine såg nyfiket och längtansfullt upp till honom och blev tröstad av den plötsliga mildhet, som ljöd i hans nästa ord:

»Men jag vill inte alldeles göra dig modfäll. Tala med madame Pompadour, om du kan, fastän jag tvivlar på, att hennes inflytande hos kungen i denna sak skall väga tyngre i vågskålen än ditt — kanske inte så mycket en

gång. Men försök — försök för all del. Något bättre råd kan jag inte ge dig.»

Han steg upp, i det han sade detta. Hon beredde sig att gå vidare, svepte kappan tätare omkring sig och tackade honom därpå allvarligt för hans vänliga ord.

»Ge mig nu endast er välsignelse, gode fader, så skall jag modigare fortsätta min väg.»

Hon föll på knä för honom, medan han tyst sträckte ut handen över hennes böjda huvud. Därpå sade han »farväl» och vände sig för att gå.»

»Vid vilket namn får jag tänka på er?» frågade Destine plötsligt.

»Mitt namn är fader Bon Esprit», svarade han stillsamt, och så skildes de åt.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET

I KUNGENS GEMAK

En timmes rask gång bragte Destine till Versailles. En känsla av trygghet kom över henne, då hon trädde in på de smala, knaggliga gatorna med deras låga stenhus, enkla bodar och allvarsamma hantverkare i arbetskläder. Det låg något tröstande i den okonstlade hederligheten i deras grova anletsdrag.

Hon frågade sig för om vägen hos en barhuvad, bredaxlad kvinna, som tillsammans med en hund drog en liten kärra med torrved och fyllde luften med kraftiga rop av »marchand de bois! — marchand de bois!» Vedförsäljerskan stannade, torkade sig i pannan med en stor röd näsduk och gav sedan vänligt leende den begärda upplysningen på sitt breda landsmål.

I en öppen portgång i ett annat hörn höll en försäljerska av stekt potatis vakt över en fräsande stekpanna, ställd över ett litet fyrfat. Här frågade Destine på nytt. Kvinnan kom genast fram ur portgången, pekade med sin långa järnslev och förklarade mycket omständligt, vilket som vore kortaste vägen, i det hon uppmuntrande tillade: »Det är bara fem minuters väg.»

Destine saktade sina steg, då hon närmade sig målet för

sin vandring. Hon var rädd att möta de kungliga vakt-soldaterna — hur mycket mer tillgängligt var inte det enkla, hyggliga landtfolket!

Då hon kom fram till den av höga murar omgivna gårdsplanen framför slottet, frågade hon blygt skiltvakten vid den främsta porten. Han visade henne till en sidoingång, där hon skulle fråga sig för på nytt. Här stirrade vakten på henne, klentroget, men beundrande — han kände icke till någon kammarfröken med det namnet, men lät henne dock komma in och sade henne, vilken ingång, som var närmast madame Pompadours våning. Sedan ännu en skräckinjagande vaktare blivit besegrad, fann Destine sig inne i Versailles' slott.

Här stötte hon på de granna livdrabanterna i deras skrud av röd sammet, blå uppslag och guldsnodder. Grupper av hovmän och pager stodo litet varstädes.

Halvt beslutsamt, halvt ängsligt, tilltalade Destine närmaste page, sägande, att hon kommit från Bellevue och önskade träffa madame Pompadour i ett viktigt ärende.

En av de närstående herrarne, som hörde hennes begäran, kom nu fram bugande och leende på ett sätt, som kom Destine att känna sig högst obehaglig till mods. Men hon glömde all förlägenhet i den känsla av förtvivlan, som grep henne, då hon hörde den leende herrns ord:

»Madame de Pompadour lämnade slottet för en halv timme sedan. Jag vet inte, när hon kommer tillbaka. Kanske stannar hon i Croisy över natten.»

En tyngande känsla av fruktlösheten i hennes ansträngningar gjorde Destine mällös för ett ögonblick. Hon såg ingenting annat framför sig än att hopplöst återvända hela den långa vägen till Bellevue. Med ens kom hon ihåg ett par ord, som prästen sagt, och beslöt att göra ännu ett försök. Hon var i själva verket lika rädd som en skrämmd hind, där hon stod, men tanken på Bastiljen gav henne kraft att modigt fråga:

»Är kungen på slottet? Jag undrar, om jag kunde träffa honom?»

Underliga blickar utbyttes mellan herrarne, som hörde henne. Ett par av dem skrattade lätt. Han, som förut tilltalat henne, bugade sig på nytt och sade med sänkt stämma:

»Om ni önskar träffa hans majestät, mademoiselle, så följ mig, och jag skall genast föra er till hans rum.»

Hans smala ögon granskade henne så närgånget, och hela hans sätt var så obehagligt, att Destines första impuls var att vända om och flykta tillbaka till Bellevue.

Men möjligheten att få träffa kungen och vädja till honom finge icke förspillas — prästen hade sagt, att hennes bön kanske kunde uträtta lika mycket i denna sak som några ord från Pompadour.

»Kan jag verkligen få träffa kungen och tala med honom?» frågade hon klenstroget och undrade återigen, varför herrarne smålog. En av dem inföll:

»Det kan ni vara lugn för, om ni följer med Lebel! Han är kungens mest betrodde kammartjänare och kan föra er till hans majestät kortaste fågelvägen!» Åt detta skrattades allmänt, och en annan röst tillade:

»Följ för all del med monsieur Lebel, mademoiselle, i fall ni önskar träffa kungen!»

Monsieur Lebel själv smålog emellertid icke, utan vinkade endast åt henne att komma med. Hon var så glad att slippa ifrån det otrevliga sällskapet i förrummet, att hon följde med utan vidare frågor.

Han förde henne förbi den breda Escaliers des Ambassadeurs, vars slösande prakt av guld och marmor imponerade till och med på Destine, som redan var van vid ståten på Bellevue. Längs hela galleriet, genom vilket hon fördes, stodo soldater och officerare i granna uniformer, orörligt uppställda. Försäljare av blommor, fnöskdosor och skrivmaterial vimlade längs hela vägen och utbjödo sina varor åt de förbigående. Den ende gäst, som trots skiltvakter och stängda lås hade fri entré, vinterblåsten, tjöt obehindrat kring pelarprydda hörn och skulpterade fönsterbågar.

Det dröjde icke länge, förr än Lebel vek av in i en smal, dunkelt upplyst gång. Han vidrörde lätt Destines arm, i det han ledde henne vidare. Hans insmickrande sätt och lENA stämman kom hjärtat att krympa samman i hennes bröst, utan att hon själv visste varför. Han öppnade en dörr, varnade henne för tröskeln och förde henne in i ett stort gemak.

»Detta är kungens privata rum, mademoiselle. Gör er bekvämt här, tills han kommer.»

Rummet var tomt. Destines uppmärksamhet upptogs först av att se på Lebel, som utan att säga ett ord, tände en oljelampa, skulpterad i onyx, vilken hängde från en bronskonsol på väggen. Sedan drog han för fönstren tunga ljusgröna sidengardiner, broderade med guld.

Destine tyckte, det var väl tidigt att tända ljus, men ansåg, att hovetiketten kanske fordrade, att slottet upplystes klockan fyra.

Lebel bad henne taga plats och makade fram en låg soffa.

»Är ni säker på, att hans majestät icke blir ond, för att jag väntar på honom här?» dristade hon sig att fråga.

»Hys ingen fruktan, mademoiselle — hans majestät har ett vänligt hjärta för unga flickor som ni.»

Han strök omkring henne och sneglade på henne med ett leende, som gjorde henne generad.

»Ni kommer att finna honom mycket nådig», fortsatte han, »mycket! Jag skall nu underrätta honom om er närvaro. Au revoir, mademoiselle. Ingen skall störa er här. Au revoir.»

Den kungliga kammartjänaren bugade sig igen och gick, till hennes stora lättnad.

Lämnad ensam, grubblade Destine för en stund på, hur hon skulle framställa sin bön till kungen. Hon darrade vid blotta tanken på samtalet, men ryste ännu mera vid tanken på det öde, som väntade Romain de Vrie, ifall hon icke lyckades beväka kungen. Hon försökte lägga vissa ord och fraser på minnet, inom sig upprepa sin anhållan om och om igen.

Slutligen tröttnade hon på att vänta och sökte förströ sig med att se sig omkring.

Hur besynnerligt föreföll det icke att vara i kungens slott, i hans eget enskilda rum! Vilken kontrast mellan detta praktfulla gemak med dess höga välvda tak, förgyllda fresker och sidenklädda väggar och den vitrappade enkelheten i St. Cyr! Hon undrade, vad syster Therese skulle säga om all denna prakt. I varje fall önskade hon, att den goda nunnan varit med henne i detta ögonblick. Hon hade aldrig känt sig så ensam i hela sitt liv,

och en underlig känsla av övergivenhet grep henne. Hon tvang sig att uppmärksamt betrakta varje sak i rummet. Hon skärskådade de olika tavlorna på väggarna och det uppstoppade vildsvinshuvudet — en trofé från kungens senaste jakt. Hennes ögon sökte följa de långsamt framskridande visarna på den stora porslinspendylen. Kungens säng, som vilade på fyra förgyllda lejonklor, stod på en estrad i alkoven mitt emot, och soffan, på vilken hon satt, med dess brokadöverdrag i ett mönster, tecknat av Watteau, allt blev vederbörligt granskat.

Kungen måste ju komma snart. Men alltjämt hördes icke ett ljud. Allt starkare och starkare blev den namnlösa rädsla, som smög sig över henne. Det var något i själva rummet, som var tryckande, ett sällsamt osynligt inflytande, som hon icke kunde förklara. Hon slöt ögonen för en sekund, sökande att tygla sin uppskrämda fantasi, men trots alla hennes ansträngningar tycktes hemska gestalter och röster virvla omkring henne i vild fantastisk dans. En ond makt tycktes förlama hennes självbehärskning, och hon strävade fåfängt att övervinna den.

Hon såg i en uppslagen bok, som låg på ett bord bredvid henne, men här mötte hennes blick en överraskande och mycket betecknande illustration, som väl lämpade sig för kung Ludvigs smak, men för Destine var något nytt och avskyvärt.

Hon betäckte sitt ansikte med händerna och försökte bedja, men orden ville icke forma sig till meningar. Vad kunde det betyda? Aldrig förr hade hon varit ur stånd att bedja. Plötsligt kom den tanken över henne, att i detta rum dvaldes icke Gud!

En fasa, lik den ett barn känner i mörkret, grep henne. Ryckande till sig sin kappa, kastade hon den över sig och rusade i väg, i avsikt att fly från slottet, men i det samma slogos de stora dubbeldörrarna upp, och hon såg framför sig — kungen!

Driven av blind fruktan, drog sig Destine baklänges, tills hon befann sig i en fönstersmyg, bakom vars gardiner hon med lätthet kunde dölja sig. Hon grep tag i dem till stöd, skälvande av rädsla, och såg då, att kungen icke var ensam. Flera personer voro med honom och hjälpte

honom, under det han vacklade framåt med handen tryckt mot hjärtat och blodfläckar på sin sammetsrock.

»Mina herrar, jag är sårad», upprepade han flera gånger.

Steg hördes ute i galleriet, röster genljödo, utrop, frågor, skrik. En allmän uppståndelse tycktes råda både ute och inne. Ifrån slottsgården hördes gälla tjut, folk sprang av och an, samlade sig i växande grupper. Luftens genljöd av ropen: »Död åt mördaren!» »Kungen är dödad!» »Dauphin är i fara!» »Förräderi!» »Mord!» »Bevaka portarna i Frankrikes namn!»

Inne i sängkammaren var upphetsningen oerhörd.

»Se till, att Dauphin är oskadd», voro kungens ord, då de lade honom på bädden, halvt avsvimmad, med likblekt ansikte.

Nu hördes kvinnoröster. Hovmännen drogo sig plötsligt vördnadsfullt åt sidan — drottningen hade kommit, den stackars fula, fromma Maria Leconska, som kungen försummade, när han var frisk, men vände sig till, när han var sjuk.

När hon närjade sig, återkom han till sans och sträckte ut sin hand. Hon tryckte hans fingrar mot sina läppar och föll på knä bredvid sängen. En läkare lutade sig ner över honom och klippte undan spetsar och band, som dolde såret.

Rummet var så fullt av folk, att Destine alldeles obemärkt lyckades komma fram till en liten dörr strax bredvid. Hon var för upprörd att vara vidare försiktig, men intresset var så koncentrerat på den sårade kungen, att ingen hörde, när hon stängde dörren efter sig.

TJUGUANDRA KAPITLET

STRIDIGA INTRESSEN

Destine fann sig stå vid övre ändan av en liten trappa, utan att veta, vart den kunde leda. Men som hon icke hade något annat val, skyndade hon utför den, snavande flera gånger i sin rädda brådska, ty det var så mörkt, att hon måste treva sig fram

Vid foten av trappan fann hon en dörr. Just som hon tänkte öppna den, hörde hon röster på andra sidan, och modet svek henne. Hon satte sig på ett av trappstegen, oförmögen att möta en ny grupp av främlingar, som skulie titta på henne och skratta och göra frågor.

En mycket olycklig och övergiven ung dam var Destine, där hon satt hopkrupen som en skrämmd hare, som försöker hitta vägen ur en mörk skog.

Hon önskade nu, att hon följt madame du Haussets råd. Versailles var icke platsen att komma objuden till! Hur dåraktigt hade det icke varit av henne att tro, att hon skulle kunna övertala en kung att ändra sitt beslut! Och likväl kunde hon icke ens nu tänka sig, att hon skulle kunnat se greve de Vrie släpas till Bastiljen utan att ha gjort något försök att rädda honom. Nej, hon kunde aldrig ha stannat helt lugnt på Bellevue, utan att företaga någonting. Men om hon bara hade försökt något annat! Om hon bara inte vore här! Eller om bara madame Pompadour hade varit hemma!

Dessa tankar trängdes i hennes huvud med minnet av kungen med blodfläckarna på sin rock. Kanske var han döende! Någon hade mördat honom! Det fanns en mördare i slottet! Tänk, om han gömde sig nu liksom hon — och tänk om han var någonstades i samma mörka trappa, där hon satt!

Fasan i denna sista tanke förjagades plötsligt av ett tröstande ljud, som nådde henne från andra sidan av dörren. Det var madame Pompadours röst, det kunde man icke misstaga sig på. Hon tycktes nyss ha kommit tillbaka och vara mycket upprörd. Andra talade också hysteriskt om varandra. Luften var full av utrop:

»Mon Dieu! Kungen! Dödad!»

Destine väntade icke längre, utan knackade förtroende- fullt på den lilla dörren. Den öppnades genast av själva markisinnan, vars gränslösa förvåning vid åsynen av Destine på denna plats och vid denna tid kan förstås, när man får veta, att hon kommit till madame Pompadours rum genom en hemlig trappa, som blivit byggd enkom för kungens uteslutande bruk.

En dödstystnad rådde i rummet, under det markisinnan

försökte sansa sig. Därpå utropade hon, i det Destine trädde in:

»I himlens namn, var kommer du ifrån? Säg ut, fort! Har du inte mål i munnen?»

Den allmänna förvåningen och madame Pompadours stränghet gjorde Destine nästan förstenad, men hon var likväl i stånd att framstamma:

»Jag var i kungens rum.»

Vid varje annat tillfälle skulle denna bekännelse väckt madame Pompadours djupaste vrede, men mordförsöket mot kungen hade till den grad vänt upp och ner på alla förhållanden, att Destine plötsligt framstod som ögonblickets hjältinna. Hon blev helt häpen över den förändrade ton, varmed madame Pompadour nu ivrigt frågade:

»Såg du kungen, när han fördes in?»

»Ja.»

»Mon Dieu! mon Dieu! Var han redan död?»

»Nej, visst inte, madame, han kunde tala.»

»Gud vare lovad!» utbrast markisinnan, i det hon upprörd slog sig för sitt bröst. »Han kunde tala, hon säger, att han kunde tala! Då kan han icke vara död ännu. Kanske kan hans liv räddas, när allt kommer omkring. Men säg mig — varför säger du mig inte — — vad sade han? Och vilka voro hos honom? Vad sade de? Hörde du mitt namn nämnas? Sätt dig här, vad sade de?»

Destine tyckte det var underligt och mycket vackert av markisinnan att taga sig så djupt av möjligheten, att hans majestät kunde dö. Hon visste icke, att hans död var liktydig med Pompadours fall. Hon kunde icke heller begripa, varför markisinnan icke själv skyndade till sjukrummet eller skickade någon dit att höra efter, då hon var så ivrig att få veta, hur det stod till. Hennes oerfarne sinne kunde icke veta, att de fientliga makterna inom politiken kommit till våldet, så snart kungen blivit sårad. Två personer, d'Argenson och Dauphin, voro ensamma tillräckliga att fylla ett rum, så att madame Pompadour icke finge plats där. Under sådana omständigheter var det klart, att Destine skulle bli mottagen med öppna armar såsom bärarinna av stora nyheter. Hon måste beskriva varje detalj av det uppträde, hon bevittnat i det kungliga sjukrummet. Och det dröjde en stund, innan

markisinnan blivit så pass tillfredsställd härvidlag, att hon kunde egna någon nyfikenhet åt, hur hennes unga skyddsling egentligen råkade vara i slottet.

Men detta var huvudsaken för Destine, som värtaligt skildrade greve de Vries hemska belägenhet, och huru som hon kommit dit för att be kungen benåda honom.

Madame Pompadour ägnade ett ögonblicks allvarlig uppmärksamhet åt Destinens varma vädjan, i det hon gjorde åtskilliga frågor om grevens hälsotillstånd och den vård han erhölet. Men därpå förklarade hon rent ut, att det vore fullständigt hopplöst att få kungen att avstå från sin föresats. Hans majestät hade blivit så ytterligt uppbragt på greven, att det vore föga rådligt att ens nämna hans namn i kungens närvaro — ja, det vore sannolikt, att om kungen bleve påmind om saken, skulle han endast ändra domen till dödsstraff i stället. Hon beklagade själv djupt de Vries olyckliga öde, men då hon insåg, att ingenting kunde avvända det, hade hon förjagat den ledsamma historien ur sina tankar.

»Sorgsna tankar göra en gammal. Jag hänger mig aldrig åt sådana», förklarade hon filosofiskt, »och därför tvingar jag mig att glömma greve de Vrie. Det borde du också göra, liten. Jag skall hjälpa dig genom att behålla dig kvar här i Versailles. Jag vet, att dina drömmar om den unge greven började för några månader sedan.»

Hon klappade Destine på kinden och tillade:

»Du gjorde bäst i att genast glömma honom.»

»Det sade han också», medgav den unga flickan sorgset, men hennes ton förrådde tydligt, att hon varken kunde eller ville glömma.

Plötsligt frågade hon med förnyad iver:

»Säg mig, madame, finns det inte den ringaste möjlighet, att han ännu kan räddas? Kan ingenting hända, som gör honom fri.»

»Nej, ingenting», svarade markisinnan, »så vida inte kungen skulle dö naturligtvis. Store Gud! Om det skulle hända —!»

Madame Pompadour överväldigades åter av sorg vid denna förfärliga möjlighet, medan Destine ertappade sig själv med att av hela sitt upproriska unga hjärta önska, att det snart skulle bli en kunglig begravning i Versailles.

TJUGUTREDJE KAPITLET

ÖDETS VÄGAR

Den upphetsning, som framkallades av attentatet mot kungen följdes av en allvarlig diplomatisk situation, dold under skenet av djup omsorg för monarken.

Den allmänna förbittringen hade i någon mån stillats genom det ögonblickliga arresterandet av mördaren, Damiens vid namn, som lagen beredde sig att straffa på ett sätt, tillräckligt barbariskt att tillfredsställa den mest blodtörstiga rojalist.

Då nationens känslor lugnats i denna punkt, koncentrerade sig allt intresse på det kungliga sjukrummet.

Det blev snart tydligt, att kungens sår icke i sig självt var farligt, ty vapnet visade sig endast ha varit en vanlig pennkniv. Det antyddes likväl, att den kunde ha varit förgiftad. Kungen var synbarligen klen och kraftlös. Uppståndelsen omkring honom hade i själva verket varit stor nog att åstadkomma kraftlöshet.

Dauphins anhängare yrkade ivrigt på, att kungen skulle bereda sig på det värsta genom att taga sista smörjelsen — en ceremoni, som man var angelägen om, mindre av fruktan för att hans majestät skulle dö än av begär att bli av med Pompadour, vars avskedande kyrkan skulle fordra som ett bevis på ånger.

Ludvig förstod mycket väl, vad som åsyftades, ty han hade haft samma erfarenhet en gång förut, när han låg sjuk i Metz. Han kunde icke glömma varken de böner, som då uppsändes eller de tårar som gjutits, eller huru han biktat sig och avsvärjt sina synder och till sist avskadat stackars Châteauroux, den förra favoriten, som tog sig så hårt av detta slag, att hon dog några månader senare. Stackars Châteauroux! Och så dog han ändå inte, när allt kom omkring.

Kungen lät icke övertala sig lika lätt denna gång. Han nekade icke att bekänna sina synder eller ens att ångra dem, men vad beträffar att göra bot i handling, så var

det en sak att tänka på, det vill säga, så vida det var tvivelaktigt att han skulle dö! Han kände sig icke så nära gravens brädd, som biktfaderns olycksbringande min och drottningens tårar antyde.

Doktor Quesnay, som blivit tillkallad från Bellevue, sade, att det icke var någon synbar fara, men doktor Quesnay var ju en vän till markisinnan och i denna egenkap naturligtvis den siste att medgiva, att en sådan olycka vore överhängande. Alla hennes vänner avvisade för övrigt denna tanke med förakt, förutseende både hennes och sitt eget fall, om kungen bleve övertalad att taga sakramentet. Följaktligen uppbjödo de alla sina ansträngningar att åstadkomma ett uppskov. I ena örat hörde kungen idel uppmuntrande ord om sitt befinnande och sitt sannolika tillfrisknande och i det andra sin biktfars stämma:

»Låt icke stunden förspillas, sire — tänk på er själs fara.»

Men Ludvig var icke hågad att tänka på sin själ. Det var bra synd, att hans botfärdighet i Metz icke kunde räcka för den här gången också — den hade ju varit så fullständig! En behaglig känsla av rättfärdighet smög sig över honom, då han påminde sig uppriktigheten av sina känslor den gången. Men då hade han varit längre sjuk och var mycket svagare än nu. Men man kunde ju aldrig veta — kanske var döden närmare än han trodde. Han fann det svårt att fatta ett beslut. Han kunde icke förmå sig att uttala de ödesdigra orden. Icke i dag åtminstone, kanske i morgon, han skulle nog leva tills i morgon, och med denna tanke vände sig hans majestät om på högra sidan och somnade.

Under aftonens lopp och hela natten igenom rådde vid hovet en ängslig obeslutsamhet om det beteende, man borde iakttaga, för att kunna behålla fotfästet, hur än ödets tärningskast månne utfalla. Hade kungens död varit allmänt väntad, kan man tryggt påstå, att ingen bugning skulle hälsat madame Pompadour, då hon gick från sin våning till det kungliga kapellet, där mässan lästes och förböner höllos för kungen. Men som det icke var säkert, att hon skulle förlora sin makt, var det få, som öppet riskerade att stöta sig med henne. Icke heller var det

rådligt att bli ertappad med att uppvakta henne, i fall man ville räknas till Dauphins anhängare. I denna dilemma var att undvika henne det enda man kunde göra. De som icke kunde det, bugade sig omedvetet en nyans mindre djupt och voro sällsamt ordknappa. En gång varseblev hon monsieur Machault vid foten av stora trappan och skulle just tilltala honom, då han skyndade vidare in i Salle des Ambassadeurs. Han måtte icke ha sett henne, förmodade hon.

Kungen låg vaken under en stor del av natten. Allt efter som de långa timmarna släpade sig fram, blevo hans tankar dystrare och dystrare. Det sorgliga mässandet av prästen, som oavlåtligt läste sitt radband vid hans sida, hänglampan med den nerskruvade lågan likt ett halvslutet öga, som väntade på att se honom dö, uppvaktningens sakta smygande på tå, de långsamma slagen av klockan nere på gården, klämtande som till begravning — allt bidrog att skrämma upp det kungliga samvetet.

Ludvig vände missmodigt på huvudet; hans arm råkade falla ner över sängkanten, och genast kom en smekande beröring honom att spritta till. Mars, den stora blodhunden, som icke erkände någon annan husbonde, och som låg under sängen, hade genast krupit fram för att slicka den nedhängande handen. Ludvig hade alltid varit stolt över hundens tillgivenhet, ty åt varje annan vid hovet morrade den endast hotfullt, och brukade ofta säga:

»Jag vet, att Mars älskar mig för min egen skull och icke för att jag är kung av Frankrike.»

Tårar skymde nu kung Ludvigs blick, under det han sakta mumlade:

»Min enda vän i hela världen! Min enda vän!»

På morgonen lät Ludvig tillkalla sina ministrar och förkunnade för dem ett beslut, som han fattat under natten.

»Jag känner mig svagare», sade han, »och fastän mitt tillstånd kanske inte är oroande, har jag likväl en känsla av att det under nuvarande förhållanden inom parlamentet och armén kan vara olycksbringande att låta tronstolen i rådsalen stå tom, om det också blott är för några dagar. Därför skall jag känna mig mindre orolig, om jag ger Dauphin kunglig fullmakt tills vidare.»

Några invändningar och stor förvåning hälsade detta beslut, men kungen var envis.

»Det är min önskan, mina herrar. Var god och skicka efter Dauphin.»

Det dröjde icke länge, förr än Dauphin anmäldes, och Ludvig, Frankrikes Dauphin, stod vördnadsfullt bugande inför Ludvig, Frankrikes konung. Far och son voro varandra olika till det yttre, som till sinnelaget. Dauphin var klädd i svart siden utan andra prydnader än Helgeandsordens breda band, som stack fram under hans rock, och ett par andra ordnar, placerade så, att de syntes så litet som möjligt. Han kunde nästan ha gällt för en vanlig tarvlig lantjunkare. Det godmodiga, skarpt skurna ansiktet var lätt koppärrigt. Figuren var liten och fetlagd. Till sinnelaget var han lika gudfruktig, som fadern varit utsvävande. Han var jesuiternas hängivne lärjunge och älskade att i tysthet ge almosor och öva barmhärtighetsverk. Trots sitt uppenbara ogillande av faderns levnadssätt hade han alltid varit en plikttrogen son och åtnjöt kungens odelade aktning och tillgivenhet.

»Min son, jag lämnar dig ett oroligt rike. Jag hoppas, du skall regera det bättre än jag har gjort.»

Den sjuke monarken uttalade dessa ord med ett allvar, som trängde till allas hjärtan. Hade Dauphin levat för att bli Frankrikes kung, skulle hans fars förhoppningar troligen gått i fullbordan.

Efter att ha avlagt ed i kungens och ministrarnas närvaro blev Dauphin förklarad som regent under så lång tid, som kungen skulle vara sjuk. Ceremonien uttömde ännu mer den sjukes krafter.

»Det återstår endast ännu en förrättning att fullgöra», bad prästen sakta, »och sedan, sire, skall ni finna ro.»

Det blev ett ögonblick av andlös spänning för alla. Jesuiterna och Dauphin voro övertygade om, att Frankrikes välfärd berodde på Pompadours störtande. Nu, om någonsin, var stunden inne. Skulle Ludvig ge sitt samtycke? Alla favoritens anhängare önskade brinnande, att han icke måtte göra det.

Kungen suckade djupt, låg tyst en lång stund och uttalade sedan med uppenbar ansträngning ett par ord, men med så låg röst att ingen utom prästen kunde höra dem.

»Amen!» var det högtidliga svaret och därpå reste prästen sig upp, alldeles vit i ansiktet, med krucifixet framför sig och förkunnade med av sinnesrörelse darrande stämma:

»Hans majestät ber premierministern att från Versailles avlägsna fru markisinnan de Pompadour.»

En skälvande tystnad rådde i rummet — betydelsen av detta avskedande och dess vidsträckta följder reste sig hotande inför gruppen av hovmän likt en kommande lavin. Var och en mätte tigande sin granne med blicken och undrade: »Skall den i sitt fall begrava dig — eller mig?»

TJUGUFJÄRDE KAPITLET

KUNGEN SPÅR OCH KVINNAN RÅR

Det var Machault, hittills hennes trognaste vän, som bragte markisinnan underrättelsen — ett förhatligt uppdrag, men som villigt mottogs av denne väderflöjel till diplomat, vilken därigenom hoppades övertyga Dauphin om sin lojalitet mot honom och sin likgiltighet för madame Pompadours känslor.

I mottagningsrummet av hennes våning mötte han madame du Hausset, som blivit ditkallad från Bellevue på samma gång som doktor Quesnay.

»Hur är det med markisinnan?» frågade Machault.

»Mycket ledsen, monsieur, och mycket orolig. Hon har väntat er vart ögonblick.»

Madame Pompadour låg trött tillbakalutad i en stor länstol, men då hon hörde namnet på den vän, hon mest litade på, blev hon en smula upplivad.

»Å, Gud ske lov, han har inte övergivit mig!»

I det hon reste sig för att taga emot Machault, avskedade hon sin uppvaktning. Deras samtal varade nära en halvtimme. Monsieur Machault skyndade sedan hastigt sin väg genom förrummet, och kammarfruarna kallades till sin härskarinna, som de funno i ett oroande tillstånd. Hennes ansikte var spöklikt blekt, och tänderna skallrade så våldsamt, att då man räckte henne en bägare med

citronvatten, ansåg man det nödvändigt att taga en av silver, då glas kunde gå sönder.

Abbé de Bernis hade anlänt för att vara hos henne, då det förkrossande budskapet från kungen kom. Nu snyftade hon högt och jämrade sig klagande.

»Jag måste genast härifrån, man kör bort mig som en piga, visar mig dörren, skickar bort mig i onåd. Ack, Châteauroux! Châteauroux! nu minns jag dig! Men ditt fall var inte lika förfärligt som mitt!»

Den förtvivlade markisinnan gick ena ögonblicket av och an i rummet, kastade sig på en stol det nästa eller lutade sig med armbågen mot spiselkappan, glömsk av dem som voro omkring henne.

Men fastän hennes smärta var uppriktig och hon blivit träffad i hjärtat, tog madame Pompadours andra natur, hennes dramatiska instinkt, överhand även då. Ingen av hennes attityder var disgraciös, intet missljudande tonfall störde det tragiska i situationen.

»Ah, messieurs», utbrast hon i en ton av stilla förtvivlan, som kanske var ändå mera gripande än en högljudd klagan. »I ären nu vittnen till en stjärnas fall — inom ett ögonblick är allt förbi — — himlarna äro stängda för mig.»

Så tycktes hon tala för sig själv — hon satt med armbågen stödd mot bordet och ansiktet i handen.

»Tre månader tog det för Châteauroux att dö. För mig skall det icke taga så lång tid — mitt fall är större, mon Dieu! så mycket större!»

Återigen föll hon i våldsam gråt, och sedan följde en mellanstund av hysteriska tacksägelser till dem, som omgävo henne, för att de icke lämnade henne alldeles ensam. Till sist föll det henne in, att hon måste ge befallning om packningen.

»Förlora inte tiden, mesdames — jag hade ju så när glömt — — ordern lyder, att Jeanne Antoinette, markisinnan av Pompadour, *ofördröjligen* har att lämna Versailles' område!»

Hon uttalade dessa ord med en bitter sarkasm, som tycktes återge henne ett slags styrka.

Hela denna eftermiddag rådde allmän villervalla i ex-

favoritens våning. Var och en blev pressad i tjänstgöring, och även Destine fick sin andel av bestyren.

Monsieur de Marigny var också tillstädes. Då han fått veta systemens avskedande, kom han genast för att hjälpa till med att ordna böcker och papper och om möjligt intala henne tröst. Markisinnan brast i gråt vid åsynen av sin broder, som hon visste måste falla med henne och förlora sin plats som överintendent för kronans byggnadsarbeten. För första gången i sitt liv lutade hon sig gråtande mot hans skuldra och kände som ett slags beskydd av hans stödjande arm. Slutligen sade hon:

»François, min stackars bror! — att tänka sig, att du också måste gå! Och alla våra vackra offentliga byggnader, våra planer — allt ofullbordat! Hur skola de kunna få Pont Neuf och Place Louis XV färdiga utan dig? Å, de skola komma att sakna dig, François — en dag skola de inse och uppskatta, vad de förlorat.»

Fram mot aftonen fann madame Pompadour styrka att antaga något av sitt gamla sätt. Hon hade beslutat att lämna Versailles med högburet huvud och strålande min som under sina mest segerrika dagar.

»Vitement, dépêchez-vous», ropade hon åt sina kammarjungfruar. »Kläd mig med omsorg, ty jag vill se så bra ut som möjligt. Roben med de små rosorna på kjolen och det låga livet utan spetsar och garnityr. Och så diamanter — så många jag kan bära!»

Hon smålog och pratade med feberaktig livlighet, under det kammarjungfrurna ordnade hennes hår och satte på henne skorna.

»Jag skall skicka hit du Hausset i morgon för att avsluta packningen. Ja, sätt det där diademmet på mitt huvud och stjärnor också. Min sista kväll skall bli lysande — historien skall skildra hur Pompadour lämnade Versailles! Ha ni skickat efter vagnen? Har den kommit? Ah, monsieur de Bernis! Det gläder mig, att ni är här. Vi skola följas åt ut tillsammans. Ninette, min näsduk — fort! Nu är jag färdig. Slå upp dörrarna! Tala om för dem, att la Pompadour skall taga en promenad i vagn för att hämta frisk luft! Så ja, nu går jag! Nej, inte den där — ge mig hermelinskappan! Du glömmer, att det är kallt för mig i Versailles i kväll!»

Hon beredde sig att gå, hela tiden leende och pratande med de Bernis, för att världen skulle se, hur en stjärna kan stråla även i sitt fall.

I det samma hördes ett frasande av sidenkjortlar från dörren och förvånade utrop av en kvinnlig stämma, och under livliga åtbörder och upprepade axelryckningar inträdde en förtjusande ung dam, madame de Mirapoix i egen hög person.

»Men vad är på färde?» frågade hon muntert. »Jag kommer till ytterdörren av din våning — ingen där! Jag stiger in i förrummet — ingen tar emot mig! Ingen hejdar mitt näsvisa inträngande förr än — me voici! Och här skådar jag idel villervalla och upphetsning! Vad har hänt?»

»Åh, har du inte hört?» svarade madame Pompadour, i det hon gick tillbaka in i salongen.

»Nej, jag har inte hört någonting.»

»Eh bien, nyheten är tråkig nog. Jag måste lämna Versailles ännu i afton.»

Madame de Mirapoix gav till ett svagt utrop, i det hon tankfullt nickade med huvudet och sköt ut sina vackra läppar. Resultatet av detta ögonblicks begrundan blev, att hon betänksamt yttrade:

»Alltså har kungen befallt dig att fara? — *Gör det inte!*»

»Mon Dieu!» utbrast madame Pompadour. »Vad är det du säger? Det är ju kungens befallning.»

La Mirapoix skakade endast avvärjande på huvudet och upprepade:

»*Bry dig inte om det!*»

Häpen och upprörd över denna djärva uppmaning, sjönk madame Pompadour ner i närmaste stol.

»Men törs jag väl vara olydig? Tänk på följderna.»

Då förklarade den oförfärade lilla varelsen sin tanke mera omständligt, i det hon ledsagade sina ord med en massa livliga åtbörder

»Å, du kan ju låtsas fara — skicka bort några koffertar och ett par av dina damer i din vagn. Utdela en massa befallningar, och gör så mycket väsen som möjligt av saken men — *far inte!* Tro mitt ord, kungen vill inte bli av med dig. De ha tvungit honom till det, skrämt honom

med, att han skall dö. Å, jag vet, hur de kunna prata — d'Argenson och hela den där jesuitskocken omkring hans säng! De tro, att bara du är ur vägen, så är kungen, även om han skulle bli frisk igen, tillräckligt slapp att med lätthet låta sig övertalas att inte återkalla dig, och det ligger något i det! Men, au contraire, om han blir frisk och fortfarande finner dig här så — sanna mina ord! — kommer han inte att bli ledsen!»

Madame Pompadour kastade en frågande blick på sin broder och framkastade därpå.

»Men antag, att kungen skulle dö?»

»Bah!» Detta sades med ett utdraget tonfall av klen-trogenhet och en vältalig axelryckning. »Oroa dig inte för det. De skulle inte kunnat hålla honom i sängen så pass länge, om de inte hittat på det där skrämskottet med giftet. Och icke ens det kan räcka längre än tills i morgon. Ser du, ingenting kan få mig att tro, att det någonsin var meningen att döda kungen. Med en pennkniv! — betänk det! Så idiotiskt! När han var klädd i kappa och vinterkläder! Nej, stöten var nog ämnad åt dig, ma chère!» Hon sänkte rösten och tillade betydelsefullt:

»Les Jésuites!»

»Tror du verkligen det?» frågade markisinnan förvånad.

»Jo, det är just, vad jag tänker och tror. De ha försökt att upprepa resultatet av kungens sjukdom i Metz, försökt skrämma honom att avskeda dig, liksom han gjorde med Châteauroux. Följ mitt råd, och stanna där du är.»

Madame Pompadour slog handen i bordet.

»Mirapoix, du har rätt! Jag skall göra det!» I sin sinnesrörelse sprang hon fram och omfamnade varmt den lilla diplomatfrun, förklarande henne vara den mest förtjusande väninna i världen. »Oh, le bonheur! — vi stanna kvar! — vi stanna kvar! Vad som helst är bättre än att fara sin väg i kväll. Och vi skola se, vem som seg-rar till sist — *les Jésuites* eller *la Pompadour!*» Hon sade detta med hopbitna tänder, och dessa ord glömdes aldrig av dem, som hörde dem.

TJUGUFEMTE KAPITLET

FADER BON ESPRIT

Under samtalet med madame de Mirapoix fanns det en person i rummet, som kände sitt mod sjunka i samma mån som madame Pompadours steg.

Destine begrep sällan meningen av de samtal, hon råkade höra i Versailles, men detta tyckte hon var plågsamt klart. Kungen höll på att tillfriskna! Det betydde, att det icke fanns något hopp för fången på Bellevue. Intet hopp! Ingen utsikt till benådning. Madame Pompadour hade ju sagt, att ingenting kunde rädda honom, så vida icke kungen dog.

Knappast förr än i detta ögonblick var Destine själv medveten om, hur tillitsfullt hon hoppats på hans död. Hon hade omedvetet uppehållits av det faktum, att Dauphin blivit beklädd med kungens makt. Han regerade i kungens ställe, och det föreföll henne, som om det endast vore en tidsfråga, när han skulle bli kung också till namnet. Så säker hade hon varit härpå, att hennes farhågor blivit fullständigt lugnade under de båda sista dagarna. Hon började lägga märke till saker och ting och fann sig rent av ha nöje av sina erfarenheter i det kungliga slottet. Ingen hade i det upprörda tillstånd, vari markisinnans omgivning befann sig, fäst någon uppmärksamhet vid henne. I själva verket hade hon icke kunnat känna något större mått av sympati eller intresse för madame Pompadours avskedande — helt enkelt därför att hon icke förstod något av det. Men då markisinnan kastade av sig kappan och gav till små hysteriska skratt av förtjusning vid tanken att stanna kvar i Versailles, förstod Destine mycket väl, att kungen skulle bli frisk. Madame de Mirapoix talade fortfarande.

»Jag hörde min man säga i morse, att Dauphins regentskap antagligen skulle upphävas i morgon.»

Ingen lade märke till den unga skyddslingens nedslagna min, under det hon tyst lyssnade till de nya befallningar,

madame Pompadour utfärdade i enlighet med sitt senaste beslut. Flera vagnar beställdes fram, och ett allmänt intryck gavs av en omedelbar flyttning till Bellevue. Några av de uppvaktande damerna skulle verkligen fara dit, bland dem Destine. Det dröjde icke många minuter, förrän hon svept sin långa kappa omkring sig och i sällskap med de andra gick utför stora trappan. Hon var likgiltig för vad som omgav henne, fastän detta troligen var den sista skymt hon skulle få se av Versailles. Hon såg knappast de många hovmän, lakejer och skiltvakter, som tigan-de gävo plats, när damerna gingo förbi.

Då de kommo till den stora vestibulen, måste de stanna och vänta bland den övriga skaran av olika personer, som dragit sig undan åt ena sidan, medan de schweiziska gardisterna ställde upp sig för att skyldra för Dauphin, vars vagn just nu rullade in på gården.

Det dröjde icke länge, förrän de höga dubbeldörrarna slogos upp för att insläppa Dauphin, som eskorterades in i slottet med all den ståt, som egnades kungen.

»Där kommer han», sade en av damerna bredvid Destine. För några timmar sedan skulle hon nyfiket tittat upp för att få se denna märkliga personlighet, men sedan han svikit hennes förväntningar genom att icke bli faderlös, kände hon endast föga intresse för honom, så kronprins han var.

Mekaniskt såg hon upp och varseblev mellan de dubbla lederna av gardister en gestalt, som skred framåt med otvunget värdig hållning och vars karaktäristiska yttre den olika dräkten och omgivningen icke kunde förändra. Med en häpnad, som nästan kom henne att svindla, kände Destine igen honom. I sin iver att se bättre lutade hon sig långt framåt, och innan hon själv visste av det, hade ett namn undfallit hennes förvånade läppar.

»Fader Bon Esprit!»

Prästen och prinsen voro verkligen en och samma person. Man kunde icke misstaga sig på de vänliga ögonen och de lätta koppärren på kind och haka.

Nu ville slumpen, att Dauphin råkade få se det häpna ansiktet, som lutade sig fram, och hörde det namn, hon uttalade, och vilket liksom en mystisk trollformel genast fängslade hans uppmärksamhet. Han stannade överraskad

och kände igen det allvarliga unga ansiktet, inhöljt i samma blå kapuschong, som han sett i skogen.

»Å, mademoiselle, är det ni! Det gläder mig, att ni inte glömt fader Bon Esprit.»

Andlös häpnad grep varje åskådare till den lilla episoden, och månet hjärta fylldes av avund, då Dauphin vänligt smålog mot den unga flickan, som trots sin förvirring fylldes av ett plötsligt hopp, vilket kom henne att blygt svara:

»Jag kunde icke glömma honom, ty han lovade att — — att om han vore kung — —» här svek henne modet, ljudet av hennes egen röst skrämde henne, och hon slog ner ögonen, förskräckt över vad hon gjort.

Men dessa få ord voro icke förspillda på Dauphin. Han kom ihåg samtalen i skogen och kunde på samma gång icke annat än beundra den unga flickans mod att påminna honom. Kungens makt var nu hans, och för denne samvetsömme prins var hans plikt klar.

»En jesuitpräst sviker aldrig sitt ord, mycket mindre då Dauphin av Frankrike. Jag kommer ihåg er bön, mademoiselle, och den skall bli beviljad.»

»För denna unga dam upp till mitt kabinet, så att jag kan få undersöka hennes angelägenhet och skriva under de nödiga papperen.»

Han gick därpå vidare uppför trappan, och Destine fick order att följa med, ett mål för allas blickar.

»En av den avskedade markisinnans skyddslingar», viskade de sinssemellan, då hon gick förbi. Alldeles förbryllad av den oväntade tilldragelsen, gick hon som i en dröm.

»Ett modigt hjärta och ett vackert ansikte», tänkte mer än en iakttagare inom sig.

TJUGUSJÄTTE KAPITLET

EN SÖMNLÖS NATT

Efter sina kammarfruars effektfulla avfärd till Bellevue satt madame Pompadour ensam och ostörd framför brasan i sin budoar.

Hon hade avskedat sin återstående uppvaktning och befallt, att man skulle stänga dörrarna till hennes våning. Under en halvtimme hade hon icke rört sig. Upprörda, oroliga, trötta tankar kommo hennes ansikte, när det var i vila, att röja spåren av hennes trettiofemåriga feberaktiga liv. Rynkorna i pannan och de missnöjda linjerna på ömse sidor om munnen skvallrade om, att favoriten icke var vid gott mod. Livets vin hade plötsligt blivit duvet — kryddan och det pärlande skummet voro borta.

Hon tvivlade storligen på, att kungen skulle förlåta henne för att hon stannat i Versailles mot hans befallning. Å andra sidan visste hon blott alltför väl, att vore hon en gång ur vägen, var det föga sannolikt, att hon någonsin skulle bli återkallad, då Ludvig alltid följde den kurs, som orsakade honom minst besvär. Till råga på sin ängslan plågades hon av en hemlig farhåga, att han aldrig riktigt trott på den historia, hon berättat om de Vrie. Han hade varit vänlig mot henne på sista tiden, men i alla fall —? Pompadour suckade och slöt ögonen, i det hon tvang sig att motse möjligheten, att detta kanske var hennes sista natt i Versailles.

I det samma hörde hon steg i yttre rummet. Vem djärvdes väl komma, sedan hon gett befallning att icke släppa in någon?

Madame Pompadours förvåning steg nästan till vrede, då dörren häftigt slogs upp, och den där allestädes närvarande unga damen från St. Cyr glad och förtroendefull kom inskyndande.

»Vad skall detta betyda?» frågade markisinnan strängt. »Varför är du inte på Bellevue? Ha de andra inte farit?»

Den ton, med vilken dessa frågor gjordes, skulle när som helst annars alldeles förkrossat Destine, men när man just kommer från en audiens hos Dauphin-regenten av Frankrike, fäster man sig knappt vid litet misshumör från en simpel markisinna. Destine var för överlycklig för att känna ovädret i luften.

»Madame, är det icke underbart! Jag kan knappt tro det! *Han är benådad!* Greve de Vrie är benådad! Och skall genast försättas på fri fot. Jag har själv sett papperen, och kuriren är redan avskickad med dem.»

»Vad talar du om, barn? Är du från vettet?»

Markisinnans misstanke skingrades genast av Destines muntra leende.

»Nej, madame, men jag undrar inte på, att ni tror det. Allt är ju så märkvärdigt. Men det är verkligen, verkligen sant.»

Hon föll på knä bredvid markisinnan med en barnslig dristighet, som alldeles avväpnade denna. Glöden från den nedbrunna brasan gav ytterligare strålgans åt Destines ansikte, under det hon ivrigt började berätta, vad som hänt.

»Alla de andra damerna foro till Bellevue, som ni befallt. Men jag fick befallning att följa med Dauphin.»

»Med Dauphin!» Madame Pompadour hade aldrig i sitt liv blivit så förbryllad.

»Ja, han kom just hem, då vi gingo utför trappan, och han gick alldeles förbi oss nere i stora vestibulen. Jag förmodar, att jag lutade mig längre fram än de andra — — jag blev så förvånad att se honom — — i alla fall så kände han igen mig.»

Madame Pompadour satte sig tvärt upp, utan ringaste tanke på hur hon tog sig ut, och i det hon vände Destines ansikte emot sig, frågade hon med eftertryck:

»Är det verkligen din mening att påstå, att hans kunglig höghet, Ludvig, Dauphin av Frankrike, är bekant med dig, så att han känner igen dig? Nej, det är omöjligt! Dauphin! — ett sådant infall!»

Markisinnan var ånyo nästan övertygad om, att Destine förlorat förståndet, men den unga flickans förklaring lät nog så klok.

»Jo, jag hade träffat honom förut, fastän jag inte då visste, att det var Dauphin. Han var klädd som präst och stannade för att tala med mig, när jag var på väg hit från Bellevue.»

Det började gå upp ett ljus för madame Pompadour, och hon lyssnade utan vidare anmärkningar till återstoden av historien.

Hon satt tyst en stund, efter det Destine slutat med en hänförd lovsång över den godhjärtade Dauphin.

Så lutade sig markisinnan åter tillbaka i stolen, under det hennes halvslutna ögon med ett nytt och förbryllat intresse vilade på den unga flickan framför henne.

Hon undrade, vad det var för en egendomlig förmåga, detta barn hade, att oupphörligt komma mitt in i händelsernas virvel. Blyg, tillbakadragen, stillsam, okonstlad och nyss kommen ur klostret, som hon var, råkade hon likväl alltid att få spela en framstående roll i alla oväntade tilldragelser. Det första ord, markisinnan påminde sig ha hört henne säga, var ett namn, som samma dag bragt hela det kungliga jaktpartiet i uppståndelse. Sedan, då Romain låg för döden i lönnrummet på Bellevue, var det henne, som ödet och kungen utvalde för att rädda honom. Till Versailles hade hon kommit objuden och okallad, tydligen av ingen annan orsak än att vara till hands i kungens enskilda rum, när han blivit utsatt för ett mordförsök! Så begagnar hon kungens privata trappa för att kunna göra en sensationell entré i den regerande favoritens budoar. Och till sist visar det sig, att hon är en gammal vän till Dauphin, som med glädje gör henne en tjänst och därigenom åstadkommer, vad Pompadour med all sin makt aldrig hade kunnat genomdriva.

Hon såg återigen på Destine och ertappade sig med att tankspritt undra, vem som väl kunnat vara hennes gudmor. På samma gång var det tydligt, att en flicka med en sådan talang för att alltid vara på rätta platsen i rätta ögonblicket vore något, som man icke borde låta gå sig ur händerna. — — En fetisch! Ja, naturligtvis! Det var just, vad hon var! Allting bevisade det. Endast en fetisch kunde så väl passat in i händelsernas gång. Madame Pompadours ansikte upplystes av en plötslig glädje. Ödet hade sänt henne en fetisch! Hon trodde nu ofelbart, att Destine skulle bringa henne lycka.

»Jag är glad, att du är här hos mig i kväll», sade hon i hjärtlig ton, smekande Destinens uppåtvända ansikte med sina händer.

Madame Pompadour hade blivit van vid överraskningar från Destinens sida, men det nästa utbrott hon hörde var mera förvånande än alla de andra.

»Snälla fru markisinna, jag besvär er att icke finna mig otacksam, men med er tillåtelse skulle jag helst vilja återvända till St. Cyr.

Madame Pompadour skrattade henne rätt i ansiktet.

»Vad skall jag väl härnäst få höra! Quelle drôle idée!

Återvända till St. Cyr! Aldrig! Du kära lilla oskuld! Tror du, jag skulle låta dig förstöra hela ditt liv genom att vända tillbaka till det där dumma stället! Non, non, non, non, du måste stanna hos mig», och markisinnan, som nu var idel älskvärdhet, klappade hennes hand och kysste henne på båda kinderna.

»Tänk på din musik, barn, och de tillfällen till utbildning jag kan ge dig. Men framför allt, ma petite, så tycker jag om dig för din egen skull — — du roar mig — — och jag ämnar alltid behålla dig i min närhet. Nej, du får inte gå din väg!» tillade hon lekfullt, men icke desto mindre driven av ett fast beslut att hålla kvar sin fetisch. »Jag kommer knappast att våga släppa dig ur sikte, eftersom du fått den vansinniga idén att återvända till ditt gamla psalmsjungande vigvattens kloster!»

Destine kände sig påtagligt illa berörd av detta vanvördiga sätt att hänsyfta på St. Cyr, men utan att fästa sig vid denna verkan av sina ord, fortsatte markisinnan muntert:

»Jag tänker inte låta dig flyga i väg, som du gjorde från Bellevue, min lilla sångfågel, om jag också skall bli tvungen att stänga in dig i en gyllene bur och föda dig med sockerkakor! Du ser, att jag ämnar hålla ögonen på dig! Och öronen också, ty jag får lov att ha mera sång, än de sista veckorna bjudit på.»

Destine blev helt bekymrad över detta älskvärt framförda, men icke desto mindre mycket bestämda portförbud. Hon hade ingenting att säga, och intet svar väntades heller, ty markisinnan avskedade henne med uppmaning att sova gott och drömma om glada fester i stället för om böner och fastor, som ju vore en St. Cyr elevs hårda lott.

Men Destine låg vaken nästan hela natten. Under de senaste timmarna hade så mycket hänt, att alla möjliga orediga tankar bestormade henne. Åter och åter försökte hon förjaga dem. Hon svepte in sig i täcket, sträckte ut sig bekvämt och knep hårt ihop ögonen, men det tjänade ingenting till. De fint broderade linnelakanen kommo en att frysa, och det hala sidentäcket ovanpå var bara till förtret, när man kastade sig av och an. Destine tänkte med saknad på den tjocka grå filten i hennes lilla säng

i St. Cyr. Madame Pompadour behövde icke ha talat så nedsättande om klostret — det var just icke så roligt i de granna slotten heller! Tvärtom, det intryck Destine hade av livet inom deras väggar var alltigenom skräckinjägande, — det var ju bara en sällsam röra av faror, hemliga trappor, lönnkammare, mordförsök, fallande i onåd, våldsamma gråtparoxysmer och Bastiljens hemska avgrund gapande under alltsammans! Destine ryste vid den outtalade tanken, att hon kanske själv skulle bli skickad till Bastiljen. Hon häpnade över sin egen dristighet att ha vågat sig in i Versailles. Det var ju nästan ett underverk, att hon inte genast blivit arresterad eller mördad. Kanske hade hon sluppit undan endast därför, att Dauphin råkade vara regent.

Med tanken på Dauphin kom tanken på de Vrie, och Destine kände frid och glädje tränga in i sitt hjärta. Han var fri! Han var fri! Hon upprepade orden som en jublande refräng.

Den kalla, hårda kudden, som stödde hennes runda kind, blev plötsligt varm av beröringen. Därpå greps hon av en lätt beklämning, då hon tänkte på, att han snart skulle vara långt borta. Skulle han tänka på henne ibland? — kanhända. Men hur kunde hon väl hoppas på det, då han rent ut sagt åt henne att glömma honom? Kudden var nu icke endast varm, utan också en smula fuktig, där ett par långa ögonfransar snuddat vid den. Hans ord hade varit hårda, men hans sätt, det mindes hon, hade varit ömt. Destine kände sig uppmuntrad vid detta minne — blicken ur hans ögon, beröringen av hans hand, tonfallet i hans röst — att tänka på det skulle vara som en ljuv dröm.

Så påminde hon sig det allvar, varmed han yrkat på, att hon skulle återvända till St. Cyr. Han måste ha haft något mycket gott skäl för att göra detta. Kanske visste han, att hon var i fara att bli skickad till Bastiljen! Heliga Jungfru! Beskydda oss! Destine korsade sig i tysthet och drog upp lakanen över öronen. Men just i det samma ertappades sidentäcket med att försåtligt ha glidit ner på golvet. Det erfordrades ett visst mod att luta sig ner och taga upp det — rummet var så stort och mörkt! Skyndsamt och energiskt lades det oregerliga täcket på

sin plats, och Destine försökte återigen att somna. Hon låg alldeles stilla, men med vidöppna ögon. Blåsten tjöt ömkligt i den källarliska spiseln, och en ostängd fönsterlucka protesterade någonstades med häftiga dunkanden i väggen mot sin ledsamma belägenhet, understödd av ett gnisslande gångjärn, som för varje gång instämde i protesten. Ibland upphörde blåsten helt plötsligt med sitt tjut, likt ett spöke, som tappat andan, och då stod luckan också stilla, som om den väntade och lyssnade på något hemskt. Destine tordes icke röra sig, knappast andas en gång. En gång avbröts tystnaden av ett knakande i det bonade golvet, som om någon sakta smugit tvärs igenom rummet. Destine försökte genomtränga mörkret med sina skrämda, vitt uppspärrade ögon.

Plötsligt hörde hon steg ute i korridoren. Tänk, om de kommo för att arrestera henne! Hon lyssnade med återhållen andedräkt. Stegen gingo förbi hennes dörr, men mörkrädslan var över henne, och hon tänkte åter på Bastiljen, — hu! Råttor och kryp och stinkande väggar!... och sedan... sedan hugga de huvudet av en!

TJUGUSJUNDE KAPITLET

I MORGNSOLENS GLANS

Under de sista dagarna hade stillheten på Bellevue varit tryckande. Tjänarna, som icke längre hade något vakande öga över sig, stodo och hängde i vestibulerna, spelade fjäderboll i korridorerna, skvallrade i vartenda hörn, och spelade kort vid vartenda bord.

Men för Romain, som visste, att hans liv snart skulle släckas ut av den store ljussläckaren Bastiljen, genomborrade timmarne framtidens gapande käftar likt hullingfördedda kastpjut.

Trots hans förtvivlan började ungdomens och hälsans styrka komma åter till honom. Den forna livslusten hade vaknat upp igen och pockade på att bli erkänd med en gammal väns enträgenhet. Men det liv, han nu drömde om, var åtskilligt olika det, som han förut varit med om. Hans hjärta klappade icke längre i takt med det tempo.

som angavs av Ludvigs spira. Hans sinnelag var icke längre hovmannens. Han spelade icke längre med i den orkestern, utan hade fått sin själs strängar stämda i en högre tonart av den store stämmaren, lidandet, så att de klingade i harmoni med hela den stora mänsklighetens.

Han längtade att få leva, att få giva, att få gottgöra de förspillda åren. Hans enda bön var att få ett tillfälle att hjälpa en enda lidande, att kunna mätta en enda hungrande.

Mätta de hungrande! Under feberyrseln hade dessa ord blivit för honom en slags förtrollad lösen, och det var ännu fälttecknet för hans drömmar: »Mätta de hungrande!» Det var det enda av Skriftens bud, som han tydligt kom ihåg. Det föreföll honom som lösningen på hela livsgåtan — halva världen hade makt att giva vad den andra hälften behövde: »Mätta de hungrande!»

Blotta ordet »hunger» gjorde ett sällsamt intryck på honom, det flammade upp som en eldslåga i hans fantasi. Men det hade icke alltid varit så. Hur ofta hade han icke med en känsla av förtret lyssnat till de petitioner, som inlämnades till kungen, skildrande hungersnöden i den eller den landsändan och sväldöden bland de fattiga.

»Å Gud! Vad var jag icke för en skurk den tiden!» utbrast han högt.

En särskild episod dök upp i hans minne och plågade honom. Han kunde se hela tavlan framför sig, — det kungliga jaktpartiet med flygande fanor och klingande spel, tvärstannande vid åsynen av en bonde, som kom traskande framåt landsvägen med en tom likkista på axeln.

»Är det din egen likkista, du bär på?» frågade Ludvig, som var vid skämtsamt lynne.

»Nej, den är för en som är död.»

»Åhå! Och hur kom det sig, att han dog, då?»

»Svält!» var det korta svaret, varpå den muntra skaran av hovmän brast ut i ett skallande skratt åt vad, som tycktes dem vara ett lustigt skämt.

Vid denna punkt i sina tysta erinringar utbrast Ro-main högt:

»Och jag... jag som var med och hörde det... jag

skrattade som de andra! Gud förlåte mig! Jag skrattade, då jag hörde, att en människa dött av svält!»

Romain knöt händerna i bittra samvetskval. Han hade erfårit vad det ville säga att vara hungrig och övergiven och hade därigenom blivit invigd i människornas stora heliga broderssamfund. Men Romain blev plötsligt avbruten i sina dystra tankar på det förflutna.

Det var så sent på dagen, att han undrade, vad det oväntade bullret skulle betyda. Det hördes klirrande sporrar ute i vestibulen, brådskande steg, en högljudd knackning och en befallande stämman vid hans dörr.

Romain bemannade sig för det oundvikliga — han förstod, att de kommit vid denna olämpliga tid för att hämta honom till Bastiljen.

»Entrez, messieurs!» ropade han med konstlat lugn.

Dörrarna slogos upp, och en tjänare anmälde:

»Ett bud från hans kunglig höghet, Dauphin!»

I nästa ögonblick framräcktes till Romain ett stort dokument och ett brev. Han öppnade brevet först med en nervös brådska, som kom honom att slita sönder papperet på flera ställen.

Skrivelsen var av Dauphins egen hand:

»Greve de Vrie!

Som jag hört talas om er olyckliga belägenhet, är det mig ett nöje att kunna underteckna en order om er benådning. Ett pass till Spanien medföljer detta brev, och jag ställer till ert förfogande en vagn, som skall hämta er i morgon vid soluppgången för att genast föra er till gränsen.

Hans majestät, kungen, väntas komma att återtaga sin myndighet i morgon, och ni måste vara ett gott stycke på väg, innan han får reda på ert frigivande, då han utan tvivel kommer att vidtaga alla åtgärder för att få er fängslad igen.

Med vetskap härom, min käre greve de Vrie, ber jag Gud alltid taga er i sitt heliga beskydd.

LUDVIG (DAUPHIN).

Rex interim.

Besvara icke denna skrivelse. Gör er i ordning att resa i gryningen.»

Då betydelsen av dessa ord blev klar för Romains heta och pinade hjärna, raglade han baklänges mot väggen för att få stöd, med ett ansikte som var lika vitt som papperet i hans hand. Det dröjde en stund, innan han kunde fatta, att han icke längre var fånge.

Då budbäraren gått och han äntligen lugnt kunde överväga, vad som hänt, flögo alla hans tankar genast åt ett håll. Liksom magnetnålen, när den är fri, ofelbart svänger runt åt norr, så pekade hans hopp, frigjort från alla fjättrar, rakt mot Destine.

Han kunde ha hejdat sig för att undra över, varför Dauphin så plötsligt kommit på den tanken att benåda honom, och hur han hade makt att göra det. Men det var saker, som han fick taga i betraktande en annan gång. Nu fanns för honom endast en stjärna på himlen — Destine! Hans pulsar bultade vid tanken på henne. Han förmodade, att hon med flit stannat borta.

Men nu kunde han taga tillbaka vad han sagt, — han var fri! Han måste genast träffa henne. Destine! Var var hon? Han ringde på hovmästaren och befallde honom be mademoiselle de Vârel att komma ner i lilla salongen. Även om hon sov, måste hon bli väckt och tillsagd att komma. Det var mycket viktigt.

Så väntade han. Efter långt dröjsmål kom tjänaren tillbaka: Mademoiselle de Vârel hade icke syntts till på flere dagar! Hon var icke på sitt rum.

Det behövdes icke mera för att göra Romain frisk nog och nog orolig, förryckt och utom sig att bringa Bellevue i en uppståndelse, som icke ens Pompadour själv någonsin givit anledning till.

Ljus syntes snart irra av och an genom varje rum i slottet. Överallt letade man efter henne. Tjänstfolket tillfrågades om och om igen. Ingen hade varit intresserad nog att sakna henne. Hon hade icke följt med madame du Hausset, det voro alla säkra på, ty de påminde sig mycket väl denna dams brådskande avfärd i sällskap med doktor Quesnay. Men vad hade det blivit av mademoiselle? Varena en blev satt i rörelse, varenda en blev skickad att leta på alla möjliga håll.

En skräck, större än den för Bastiljen, grep Romain, ända tills de tänkte på att fråga soldaterna vid ytterpor-

ten. Ja, en av dem kom ihåg, att han sett henne ge sig av ensam. Hon hade frågat efter vägen till Versailles.

En djup suck av lättnad undföll Romain. Gåtan var löst.. Hon hade naturligtvis begivit sig av till St. Cyr! Det var dit han sagt åt henne att gå. Hon hade troligen gått hela vägen till Versailles till fots, genom Versailles, Bouviers och alltihop. Stackars lilla bedrövade hjärta! Bara hon inte råkat ut för några olyckor!

Han räknade minuterna, tills gryningens första bleka dager ditförde vagnen, som skulle bringa honom till henne. St. Cyr låg icke i hans väg, men det brydde han sig icke om. Han måste först träffa henne, vad än sedan kunde hända.

Vad morgonen var vacker! Landskapet var insvept i en underbar kåpa av rimfrost, och vart man såg, var allt, minsta kvist som största träd, halvt dolt av en glittrande vit slöja.

Från sitt vagnsfönster blickade Romain ut på världen med en andäktig känsla av tacksam glädje. Han tyckte han aldrig hade sett den förr. Världen var så ny och så skön! Han fann en djup mening i allt, som mötte hans öga. Han lade märke till, som till en djup och betydelsefull sanning, att allting växte uppåt, pekade mot himlen. Han märkte också vänligheten i alla naturens företeelser, — hur ömt och smeksamt slingrade sig icke vinrankan kring det fallna trädet!

Runt omkring honom rädde också idel glädje, ty rimfrosten glittrade och dansade, lekte med regnbågen och skalkades med solstrålarne och dränkte hela världen i färgprakt. Varje gångstig var belagd med ädelstenar, och glittrande pärlband hängde i festoner längs häckarna.

Vagnen rullade snabbt framåt, men icke fort nog för Romain, — hans tankar voro redan i St. Cyr.

De skramlade i full fart genom Versailles — det stora slottet skymtade förbi som en vålnad av det förflutna och försvann. De veko av in i Bouvierssskogen. Mon Dieu! Så långsamt karlen körde! Romain öppnade vagnsdörren för att gräla på kusken. Men han varseblev genast orsaken till dröjsmålet — det var en tung oxfora i vägen. Så ja! Äntligen makade de klumpiga djuren sig åt höger. Oxdrivaren i sin långa blus hojtade tåligt åt sina dragare.

Bakpå kärran satt en kvinnlig gestalt tafatt hopkrupen i sina ansträngningar att bibehålla jämnvikten på det gupande sätet. Romain hade god tid att iakttaga henne, ty som vägen var smal, körde vagnen försiktigt upp bredvid kärran. Hon tycktes fördjupad i tankar; en kappa med kapuschong dolde hennes gestalt och anletsdrag, men Romain urskilde dunkelt en äventyrlig lock av mjukt brunt hår, som glidit fram ur sitt fångsel för att leka i morgonbrisen.

Plötsligt rätade kvinnan upp sig med ett djupt andedrag och kapuschongen föll ner från huvudet. Det var, som om en blomma plötsligt öppnat sin kalk, ty det ansikte, som nu kom i dagen, var fagert och strålande av morgonens friskhet.

Romain stirrade först på henne i häpen undran. Han trodde icke sina ögon. Han såg på henne igen. Jo, det var ju hon — Destine! I sin förvåning ropade han hennes namn.

Hon såg sig hastigt om, först en smula förskräckt, men klangen av hans röst nådde snart till hennes hjärta. Vid åsynen av honom ställde hon sig upp i kärran, liksom Aurora i sin char, och ljuset i hennes ansikte gav glans åt allt runt omkring henne. Hon kunde icke tala, glädjen var för överväldigande — glädjen att finna honom så nära och höra sitt namn från hans läppar!

»Destine!» upprepade han. »Har ni fallit från himlen? Var kommer ni ifrån, och varför är ni här?»

Hon smålog, — ett bedårande leende, som Romain tyckte — och svarade med ett nervöst litet skratt, som skulle dölja hennes våldsamma hjärtklappning:

»Jag håller på att rymma från Versailles!»

»Det gör jag med!» utbrast han glatt.

Vid ett tecken från Romain höll hans kusk in hästarna; också den skramlande foran stannade.

»Kom i min vagn», befallde han vänligt, men bestämt. »Var ni på väg till St. Cyr?»

»Ja», svarade Destine blygt, »ni hade sagt åt mig att återvända dit.»

Vad han älskade henne för dessa ord och den tillit, de rörde.

»Jag var också på väg dit», förklarade han impulsivt, »för att träffa er.»

Han såg den glada rodnaden färga hennes anlete.

»Kom», tillade han i en ton av intagande myndighet, i det han steg ur vagnen och sträckte ut sina händer. När han hjälpte henne ner från kärran, passade han på att oförmärkt trycka henne intill sig ett ögonblick.

Destine kände det, som om en himmelsk char plötsligt dykt upp vid hennes sida för att föra henne som en annan Elias från jorden upp till himmelrikets salar. Men trots sin upprörda förtjusning glömde hon icke att tacka den vänlige oxdrivaren, som hjälpt henne på väg.

Med handen om hakan och gapande mun stod bonden kvar på landsvägen, förstenad av häpnad, och stirrade efter den bortrullande vagnen, medan det småningom gick upp för honom, att här låg en kärlekshistoria under.

För Romain och Destine tycktes hela världen dansa av glädje, — kusken klatschade med sin piska, hästarne travade i rytmisk takt, solen hade gått upp klar och strålande, och dagen, som randades, var livets höjdpunkt!

»Jag har funnit dig! Jag har funnit dig!» upprepade Romain om och om igen. Han drog henne till sig: »Destine! se på mig!»

Långsamt möttes deras ögon — och sedan deras läppar.

En ström av melodier fyllde hennes sinne. För Destine var denna kyss som den högsta, skönaste tonen i en sång. All världens musik, tycktes med ens samlad i en enda härlig kadens. Hon kunde ha skrattat eller gråtit — vilket som helst skulle varit ett uttryck för den sällhet, som hotade att spränga hennes hjärta. Den underbara tanken att veta sig älskad! Hur kunde stjärnorna stanna på sina platser! Hur kunde solen fortfara att stiga så lugnt, då ett sådant underverk inträffat! Han älskade henne! Han, Romain, hennes räddare, hennes riddare från skogen!

»Se!» utbrast hon sakta, »Bouvierrsskogen! Det var här vi först möttes. Minns du?»

Romain svarade ömt:

»Jag minns varje ord du sade, varje blick ur dina ögon, och jag minns också sången, som du sjöng... Benedicite... den har ljudit genom mina drömmar som en bön.»

Han kysste henne på panna, hår och ögon och kallade

henne vid många ömma namn. Hon var hans »skogsfågel», hans »sånglärka», som måste flyga med honom till södern!

Dessa ord återkallade Destine till verkligheten, och hon rusade förskräckt upp.

»Mon Dieu! Du måste skynda ner till Spanien! Du förspiller tiden. Du far ju åt orätt håll. Jag har hindrat dig, Heliga Jungfru! Jag glömde! Säg åt kusken att stanna, så att jag kan stiga ur, och du får vända om!»

»Inte så brått, liten! Jag tänker följa med dig till St. Cyr.»

Romains lugna ton hade denna befallande klang, som är så kär för kvinnohjärtat.

»Men kungen skall skicka sina gendarmer för att förfölja och fångsla dig», framhärdade hon. »Jag har reda på alltsammans, ty jag kommer från Versailles.»

»Bry dig inte om gendarmerna», förmanade han lugnt, »de lära åtminstone icke söka mig i ett kloster! Och för resten tror jag icke, att sådan brådska är av nöden, — det dröjer nog ännu en tid, innan Ludvig får veta om min flykt. Men det gör i alla fall detsamma, ty komme vad som vill, så ämnar jag taga mig tid att följa med dig, icke blott till St. Cyrs portar, utan hela vägen . . .», han uttalade de följande orden långsamt och innerligt — »hela vägen ända fram till altaret i kapellet.»

»Se», tillade han glatt, »solen väver en brudslöja åt dig av silverglittrande rimfrost!»

TJUGUÅTTONDE KAPITLET

HEMMA IGEN

Då vagnen stannade på den välbekanta gårdsplanen och Romain hjälpte Destine att stiga ur, tittade hon upp mot matsalsfönstren och vinkade glatt med handen. Där voro de allesammans, Adrienne, Fanchon, Ninette och de andra, — de halvfrusna fönstren voro tätt besatta med ansikten, som bakgrunden på Sixtinska madonnan.

Med sina stärkta vita förkläden gnedo de rutorna för att ändå bättre kunna uppfånga den häpnadsväckande an-

blicken av Destine de Vârel, som kom tillbaka till St. Cyr, ledsagad av en ståtlig kavaljer.

Var det densamme, männ' tro, som hon och syster Therese träffat i skogen? Och, mon Dieu! Så elegant han förde sig! Just nyss, när han kysste moder abedissans hand, bugade han sig som monsieur l'abbé, när han säger »Vår Herre Jesus Kristus» under gudstjänsten!

»Han kommer in med henne — ser du! — kusken lägger täcken över hästarne. Skynda dig, kom, så ska' vi titta över balustraden ner i mottagningsrummet.»

Tysta som råttor, ilade de på tå genom korridoren och hängde snart över ledstången som en frans av grå och bruna tofsar, fladdrande av och an i en stormvind av nyfikenhet.

»Titta! Själve abbén kommer ut för att taga emot honom. Fanchon — skynda dig och titta! Såg du, nu bugade han sig igen? Mon Dieu! Jag skulle kunna bli kär i karlen bara för att han bugar sig så där elegant! Sch, Ninette, var tyst, annars höra de dig!»

»Oh lå lå! Såg du hans händer? De äro lika bländvita som moder abbedissans mössa! Och hans ringar sedan! Santissima! Den där gröna stenen är ju stor som en ärt.»

»Vad tror du, de tala om — abbén och den främmande kavaljern? Där gå de ut i kyrksalen, och här kommer Destine springande uppför trappan — hon har sett oss.»

I nästa ögonblick var hon hos dem, skrattande, klarögd, rödblommig, andtruten, omringad, omfamnad och utfrågad på alla håll och kanter.

I sin vanliga omgivning och fri från tvång, var Destine aldrig njuigg på ord. Hon kunde prata så friskt som någon och skratta glatt och klingande, då hon inte kände sig bunden av den skräckinjagande hovetiketten. Hon njöt så av att vara sig själv igen, att hon blev sprittande munter.

Hon sköt dem glättigt avvärijande ifrån sig med deras frågor och satte sig skrattande på det översta trappsteget för att andas ut. De andra grupperade sig skyndsamt omkring henne i den breda trappan, och Destine lutade sig bekvämt tillbaka mot väggen och förklarade, att det var första gången hon setat och vilat sig, sedan hon for ifrån dem!

»Man kan ju inte sitta och vila sig på stolar, som äro lika fint broderade som våra altarkläden», tillade hon som en slags förklaring. »Och sådana äro de allihopa på slottet i Versailles.»

Det sista händelsevis uttalade ordet kom flickorna att haja till av förvåning.

»Det kungliga slottet! Menar du att du varit där?»

Destine nickade lätt, i det hon njöt av effekten.

»Ja visst — for därifrån i morse.»

Då flickorna fått andan tillbaka, började deras frågor med förnyad iver.

»Berätta för oss om det! Är det bara guld och marmor och kristallspeglar och bonade golv?»

»Ja», svarade hon med minen hos den, som icke låter imponera på sig av jordisk storhet. »Men det var fasligt kallt, vet ni! Det drog genom alla fönster.»

»Kallt!» utbrusto de. »Tänk, att det kan vara kallt i ett slott!»

»Jag förmodar, det är därför som kungarne och drottningarna alltid gå klädda i hermelin!» inföll Fanchon glatt.

»Såg du kungen?» frågade de ivrigt.

»Ja.»

»Och drottningen?»

»Ja.»

»Var hon mycket vacker?»

Destine smålog gäckande.

»Det vet jag inte — när jag såg henne, så grät hon.»

»Grät hon! Jag trodde aldrig en drottning kunde gråta!» Fanchon blev helt tankfull för ett ögonblick, men de andra fortsatte med sina frågor.

»Såg du någon mera av den kungliga familjen, — någon prinsessa eller prins?»

»Jag såg Dauphin.»

»Dauphin! Mon Dieu! Tänk, hon såg Dauphin också! Nå, var han någon smula lik en sagoprins?»

»En sagoprins!» svarade Destine entusiastiskt. »Ja, han var precis som en sagoprins. Jag kunde nästan ha trott, att de goda feerna sänt honom!»

»Berätta oss mera om honom», envisades de. »Han måtte vara härlig. Är han lång och ståtlig?»

»Nej, inte lång, han är ungefär som vår abbé.»

»Ciel! Du vill väl inte säga, att han är tjock?»

Destine bekände uppriktigt, att han var litet fetlagd!

»En tjock prins!» Fanchon stönade.

Destine började nu finna det varmt och kastade av sig kappan.

»Heliga Jungfru! Se på hennes klädning! Var har du fått den ifrån?» utropade de alla med en mun.

»Det är en, som madame de Pompadour gav mig, — en gammal, som tillhört hennes dotter.»

»Gammal! Kallar hon den för gammal! Den är ju präktig nog att passa en brud!»

Destine slog plötsligt armarna kring den av flickorna, som satt närmast henne, och förkunnade i en ton, som vibrerade av djup känsla:

»Det är just, vad jag skall bli, — en brud! Fanchon! Adrienne! Suzanne! Jag bjuder er alla på mitt bröllop!»

Den lilla gruppen var nästan förstenad av häpnad och sinnesrörelse.

»Destine! Är det verkligen ditt allvar?» ropade de med en mun.

»Ja visst.»

»När då?»

»Nu strax. Så fort jag hunnit bikta mig.»

I detsamma kallades Destine ner av moder abbedissan.

Hon skyndade hastigt utför trappan, men vände sedan plötsligt om och kysste dem varmt och brådskande, varanda en, utan att säga ett ord.

TJUGUNIONDE KAPITLET

SLUTET GOTT, ALLTING GOTT

Innan Ludvig intog sin plats i konseljrummet den första dagen efter sitt tillfrisknande från mordförsöket, ögnade han igenom en officiell rapport över Dauphins göranden och låtanden under de tre dagar, han innehafte makten.

Hans majestät studerade papperet först tämligen likgiltigt, men sedan med avgjort intresse, då han lade märke till ett par åtgärder, som förrådde, att Dauphin till fullo

uppskattat detta sällsynta tillfälle att få göra vad honon lyste. Kungen kände sig smått road av den oväntade individualitet, som hans son lagt i dagen.

»Min efterträdare har haft nöje av sin generalrepetition!» anmärkte han lakoniskt, men plötsligt stampade han vredgat i golvet.

»Kalla genast hit Dauphin. Han skall bli påmind om, att Ludvig XV ännu regerar.»

De uppvaktande kavaljererna voro ytterst nyfikna att få veta, vilken särskild åtgärd det varit, som väckt den kungliga vreden, men Ludvig upplyste dem icke därom, och till deras stora sorg blevo de allesammans avskedade, när Dauphin anmäldes.

Då de blivit ensamma, tego far och son för ett ögonblick. Dauphin väntade, att kungen skulle börja tala.

Han behövde icke vänta länge. Ludvig, som satt vid skrivbordet med papperet i sin hand, utbrast häftigt med rynkad panna och giftig sarkasm i tonen:

»Är jag kung av Frankrike? Eller bara en usel mask?»

Dauphin bugade sig vördnadsfullt, så att hans hatt sopade golvet, i det han svarade:

»Jag böjer mig för kungen.»

»Hur vågar du då upphäva en av mina befallningar?»

»På vilken befallning syftar ers majestät?»

»Den där infernaliska skurken, greve de Vrie!»

»Med ers majestäts tillåtelse skall jag förklara alltsammans.»

»Hur visste du av, att han var arresterad?»

»Jag fick veta det av en händelse.»

»Hur visste du var han var?»

»Man berättade mig det.»

»Hur visste du, var han var?»

»Den upplysningen gavs mig på samma gång som de andra — —»

Ludvigs förbittring var så våldsam, att han icke lade märke till sonens svar.

»Hur i satans namn djärvdes du benåda den skurken?»

»Ers majestät gav mig makt därtill.»

»Det är en makt, som du missbrukat!»

»Det gör mig ont, att jag förnärmat er.»

»Varför gjorde du det då?»

»Jag fann mig förpliktad av mitt samvete att handla som jag gjorde — — —»

»Djävulen tage ditt samvete! Berätta mig, hur och när och var du fick reda på historien med den uslingen de Vrie? Listig och hal är han som en ål! — Döden kan inte gripa honom och kungen inte hålla fast honom!»

»Det var i skogen vid Meudon, där jag råkade gå inkognito, klädd som jesuit, då — — —»

»Åt helvete med jesuiterna!» Ludvig slog papperen i bordet. »Jag har inte haft annat än präster och böner omkring mig i tre dagars tid! Och nu börjar du också med ditt efterhängsna samvete! Jag vill inte höra mera, — vi förspilla bara tiden. Skicka genast hit du Berryier.»

Du Berryier var polischefen. Du Berryier kom snart, och du Berryier gick snart igen med en order i sin ficka att förfölja greve de Vrie och arrestera honom igen till vad pris som helst.

— — — — —

Tre timmar senare åhörde Ludvig i lilla konseljrummet med uttråkad min ett anförande av sin premierminister.

Kungen var tydligen ur humör. Det hade han varit hela förmiddagen. Det var inte endast uppträdet med sonen, som orsakat detta, — det var snarare bakslaget efter hans sista fromhetsanfall. Rent ut sagt, var han ilsken på världen i allmänhet och kyrkan i synnerhet, ja, på själva döden, för att de lurat honom till att avskeda Pompadour. Stackars Pompadour! Han antog, att hon var sin kos, — han hade ännu icke vågat fråga.

Ja, Ludvig var synbarligen vid dåligt lynne, men premierministern fortsatte tappert sitt anförande. Sekretärerna raspade beskäftigt ner sina anteckningar med sina gnisslande gåspennor. Ärkebiskopen av Paris var, på samma gång han uppmärksamt lyssnade till talaren, upptagen av sin snusdosa, som han hanterade med biskoplig värdighet. Andra prelater och ministrar voro grupperade kring tronen, medan som en bakgrund till dessa rikets ädla blomster en skara hovmän av olika grader stodo uppradade som ett nödvändigt, men ointressant staffage.

Plötsligt öppnades dörren, och du Berryier anmäldes.

D'Argensons anförande gick alldeles sönder. Polischefen blev genast insläppt och ivrigt tillfrågad av Ludvig:

»Goda nyheter?»

»Ja, ers majestät — greve de Vrie är tillfångatagen.»

»Skönt!» utbrast Ludvig. Med en avskedande gest gav han därpå den lakoniska befallningen: »À la Bastille!»

»Men jag måste vidare underrätta ers majestät, att greve de Vrie är åtföljd av — en dam.»

»En dam!» Ludvigs ansikte blev askgrått. Tanken på Pompadour blixtrade fram för honom! Hon hade gett sig av med de Vrie! Det var alltså på det sättet hon tog sitt avskedande!

Det kungliga ögat lågade av vrede, handen med signetringen knöts i ursinnigt raseri. Ludvig gjorde inga frågor, han endast befallde:

»Bringa dem inför oss.»

Han ville låta Pompadour en gång för alla känna svedan av en kungs vrede! Hon skulle tömma förödmjukelsens bägare inför hela rådet!

Ludvigs svartsjuka förbittring växte och växte, ju mer han tänkte på Pompadours trolöshet.

En ängslig och förlägen tystnad rådde i rummet, ty uttrycket i hans majestäts ansikte var sådant, att en hel nation kunde darra. Han lutade sig framåt med armbågen på stolskarmen och hakan nerborrad i handen.

Dörren öppnades på nytt, och fångarna inträdde. Kungen såg icke upp med detsamma.

Romain närmade sig med en hållning, starkt påminnande om den, varmed han avlägsnat sig efter att ha fått sitt *lettre-de cachet*.

Destine, som gick vid hans sida, stödd av hans arm, var mycket blek och mycket täck. Allas ögon fästes på henne.

Kungen såg långsamt upp med ett åskmoln över pannan. Han spratt häftigt till, lutade sig framåt, stirrade och, liksom alldeles matt av häpnad, kastade han sig därpå bakåt i stolen, lät händerna sjunka ner på knäna och utbrast halvhögt:

»Himmelska makter! Pompadours protégée!»

En sällsam värme kom monarkens hjärta att tina upp, då han varseblev detta tydliga bevis på Pompadours sannfärdighet, och han mumlade belåtet för sig själv:

»Således talade madame ändå sanning, när allt kommer omkring.»

Som man ser, hade Pompadours fetisch verkligen lycka med sig, fastän ingen av de tre, som det närmast rörde — Ludvig, Romain och markisinnan — visste av det.

Själv trodde hon, att allt var på tok, den stackars lilla fetischen, och hon kunde knappast tro sina öron, då efter en paus av ångestfull spänning en röst från tronen tilltalade henne i den mest nådiga ton:

»Det gläder oss mycket att se er, mademoiselle.»

Men Romain inföll hastigt:

»Jag ber ers majestät förlåta, — denna dam är min hustru.»

Inga ord hade kunnat göra Ludvig större nöje. Med en åtbörd av kunglig värdighet förklarade han:

»Vi hälsa er grevinna välkommen till Versailles. Och efter som ni visat en så utsökt smak i valet av gemål, så benåda vi er, de Vrie.»

Krönikan förmäler, hurusom Ludvig redan samma eftermiddag med kunglig ståt gjorde visit hos la Pompadour, så att alla skulle se, att han var glad över, att hon stannat i Versailles.

Tio år senare, då genom hennes inflytande varenda jesuit drivits ut ur Frankrike, påminde sig några av madame Pompadours vänner de ord, hon yttrat den där minnesvärda dagen, då hon fått sitt avsked:

»Vi skola väl se, vem som segrar till sist — les Jésuites eller la Pompadour!»

SLUT.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

PS
3545
W1163ps

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

A 001 247 940 8

